

د خلیل جبران شهکار لندی کیسی

۱

ڈیارن : عوض الدین « صدیقی »

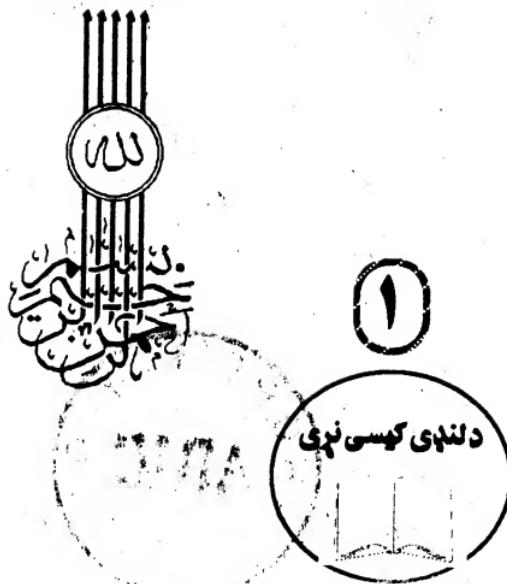
دلندی کیس نپی

د خلیل جبران شہکار لنڈی کپسی

ڈیارن : عرض الدین « صدیقی »

د کتاب بیزندنه

د کتاب نوم : د خلیل جبران شهکار لندي کيسى
 ليکوال : جبران خلیل جبران
 ژیارن : عوض الدین «صديقی»

كمپوزر : مصطفی کمپوزنگ سنتھر (د یازین عبدالوسیم «عزیز»)

د چاپ کال : ۱۳۷۶ هش- ۱۹۹۷ م

بیمه : لس روپی

یادونه

خلیل جبران د ادبی نبری پیژندل شوی او منل شوی خیره دد، په (۱۸۸۳) کی زیر یدلی، په مليت عرب، په مذهب عیسوي او اصلاد بیروت دی د فلسفی، تاریخ، هنر او ادبیاتو برخه کی د زیاتی مطالعی او تجربی خبتن دی او د خپل (۴۸) کلن ژوند په بهیر کی په دی اړه زیات قیمتی آثار لیکلی چنی دنري په مشهورو ژبو ژیاړل شوی، د ژور استعداد، ابتکار، حوصلی او نه ستري کیدونکی جذبی خخه برخمن و خو عمر ورسه زیاته وفا ونکره او په (۱۹۳۱) کی د زید د ناروغی له امله له دی نبری سترگی پتی کري.

جبران زیات شعرونه، ادبی توئی او لندي کيسی لري، لیکنی یواخي د لیکنی له اړخه نه، د موضوع له اړخه هم ممتازی دی که یو خای کی د شوندو، رخسار او زلفو خبری کوي، بل کی بیاد انسانی همدردی جذبی راویښوی، د ظلم او تیری پېز خلاف د جهاد غږکوي، د انسانی ژوند د پېښو لاندی کولو کړيکه ویاسی، د انسانیت لار په ګوته کوي او د نیکی او بدی تسيجی منعکسوی. د اور دی مودی راهیسی می دا هیله ود چې د جبران کيسی وزیارم تردی وراخوا د نبری د مشهورو کيسه لیکونکو د پیژندګلوی او آثارو ژیاړی پروګرامونه می زده کی جوړول خوبنه یې ویلی چې «بنده په وس پېردا» داردو پرته چې ماته ګوډ د استفاده تری کولی شم نورو بهرنیو ژبویباندی زدنه پوهیم او چې په اردو ژبند جبران او نبری د نورو ادبیانو کيسی لاس ته راغلی هغونه د عملی جامی وراغوستل می پیل کړي، د جبران کيسی ترچان او

انتخاب وروسته سختلیسی مخن دی او که بخت راسره یاری و کره اوستونزو نور
خان سره گردنی کی واتخشم د نبری د نورو مشهور وادیانو غوره کیسی به
همه‌د «لندی کیسی دنمی» تر سرلیک لاندی ستاسی مخن ته کبیدم خود
پشنلو زی له ادیانو، ای پوهانو یوه هیله!! خپلی لاربسوونی، تجربی او
مشورئ له ماونه پچھوی ددی ترخنگ چی ماسره یاری کوی مجلو او
ورچپانیو کی دی د کرد کتنی باب پرانیزی او خبره دی د کوتو، پیتا او دو په
دوناستوله پس پسیو راویاسی ترخو هم مور خپلو اشتباها توته متوجه کپی
او هم د پینتو کیسی ته د پرمختگ لار پرانیستل شی.

د جبران دا کیسی ماد «خلیل جبران کی شاهکار افسانه» او «گلبدن» له
كتاب خخه غوره کپی لومړی اثر ملک اشفاق ترتیب کپی او ۱۹۹۳ کی د
لاهور «فکشن هاووس» نشراتی موسسی خپور کپی، په دی کتاب کی د
جبران (۴۲) لیکنی د افسانې ترعنوان لاندی خپری شوی خوزیاتر دی ادبی
توبو او آزاد شعر ته ورته دی نه کیسو ته، خوئلی می دا کتاب ولوست او
خوکیسی می ورڅخه چی کیسی هم وی او بنی هم غوره کپی، د «گلبدن» اثر
بیا (اقبال کاردار) ژیاړلی او د «رابعه بک هاووس» نشراتی موسسی خپور
کپی له دی اثر خخه ماد «گلبدن» کیسه غوره کرد او په دی توګه د جبران د
شهکار لنیو کیسو دا تولګه برابر د شوه.

د جبران د بی شمیره کیسو خخه د غوره کیسو انتخاب گران کارو خود خپل
انتخاب سربرد ماد خیسورو وقو مشوری هم په نظر کی نیولی په هر صورت
خه چی غوره شوی ستاسی په لاس کی دی د ژیاړی برخه کی د فروغگز
صاحب د مرستی زیاته مننه کوم مصطفی سحر او عبدالواسیم «عزیز» ته
کورودانی وايم چی د کتاب د کمپوز برخه کی ماسره زحمت و گاله.

عوض الدین «صدیقی»
پاکستان - پینبور.

د محبوب راستنیدل

د شبی تر خادر غوریدو وراندی د دېمن پوخیانو په داسی حال کی، چې تترونه یې په تورو او نیزو غلبیل، غلبیل پراته و ماته و خوره او وتبستیدل او د فاتحینو لښکر دویار او خوبنۍ په بدرګه په داسی حال کی، چې د آسونو پښی د دېتنې په تېرو د خټک په خیر لګیدی او د خوبنۍ او د سوبی ساز یې غږ او هېږته راستون شو کله چې لښکر غرته ورسید لمدغره له شا خڅه سر راپورته کړد هغه په مخلیدونکی رنایی کې لوړی خوکی داسی بشکاریدی تا به ویل چې د خپل قوم او وګرو سره په غرورد نګی ولاړی دی او په سیمه کې چې د چنارونو کومه ګونه و هغه داسی تر نظر را تله تا به ویل چې تېرو نسلونو دلبنان په ته کې یونه لري کیدونکی داغ ثبت کړي، لښکر پرمخ روان ود لمړ وړانګو د پوخیانو وسلی پې قولی او تنګی له هفوی سره د سوبی او خوبنۍ نغمه بدرګه کوله، کله چې د تنګی وروستی برخی ته ورسیدل خاورینې غونه یې باندی ولاړ آس رمباری ودرول، پوخیان د پیښې د معلوم مولو په خاطر نېدې ورغلل په وینو کې لیت پیت جسد یې ولید لښکر مشرا را مخن ته شو:

«تورو یې ماته وښی تر خووښی پېژنم»
خو پوخیان له آسونو کوز شول د جسد خلور خواوی و پلټلی خود تېقني وروسته

یو پوشی د سر لب نکر خواته مخ کر او پنه لور غدی بی وویل:
« د هفه بی حرکته گوتو توره داسی کلکه نیولی چی تری راخلا صول گران
بنکاری »
بل وویل:
« توره دوینو په نیام کی ددد هفه فولاد هم نه بنکاری »
دریم وویل:

« وینه د هفه لاس او د توری قبضی کی راغونده او کلکه شوی او پنجی بی
توری سره داسی نبستی ته به وایی چی دوازه یودی ! »
سر لب نکر له آس خخه را کوز شود جسد خواته ورنی دی شوا وویی وویل:
« ابری بی سر را پورته کپری چی دلم په رنها کی بی خیره و گورم »
د سر لب نکر امر سمدستی پر خای کپری شو، په خیره کی بی د خوانفردی او
تحمل نخبنی بنکاریدی، د یوه ملي سر بنندونکی خبره، چی په چوبه خوله بی
د خوانفردی کیسه کوله، یوه غمگینه اوله خوشالی د که خیره، هفه خیره چی د
دبیمن مقابله بی په کلکه او میرانی او د مرگ مقابله بی خندا سره و کره، د
لبنانی جنگیالی خیره چی په همدی ورخ بی جگری کی گیدون و کر، په خپلو
ستر گو بی د سویی نخبنی ولیدی خود خپلو ملگرو سره د سویی د سندری
زمزمه کولو پوری ژوندی پاتی نشو، چی له سر خخه بی دستمال ایسته کرای
شوا او د تکی زیری خیری خخه بی د جگری گرد او غبار پاک کرای شول پرس
لب نکر غصی غلبه و کره، شاته شنو او په درده د ک غبر بی وویل:
« اوه ! دا خوابن الصعبی دی ! » .

پوشیانو هم اسویلو سره دا نوم بدرگه کر او غلی شول، داسی تا به وی فتحی
او بری باندی خمار شو زیرونونو خخه نشه والوته او په دی خبره یوه شوه ددی
خوان میرینی چی کوم تاوان دوی تدر سولی هفه د فتحی له شرف او بری بالبیتوب

له عزت خخه زیات مهم دی پرژیو بی مهرونه ولگیدل او د جسد شا او خواه
مرمیرینو تیپرود بتانو په شان و دریدل.

د سرتیرو او جنگیالو پرزونو باندی د مرگ همدا اغیزه وی خکه زرا او ویر
د بنخو کار دی او چیغی د ماشومانو، توره په لاس جنگیالیو سره ددی
چوبتیا پرته بل خده بنه بشکاری، هغه چوبتیا چی له وقار او جلال خخه په که
وی او با همته زروننه داسی را لاندی کوی لکه د عقاب منگولی خپل بشکار،
هغه چوبتیا چی له او بشکو او زکر کو او چته وی او چی خومره او چته وی په
هماغه شان د مصیبت او غم بی رحمی زیاته وی ..... هغه سکوت چی لوری
ارواوی د غرونونه خوکود سمندر تل ته راتیل وهی ..... هغه چوبتیا چی د
توبان راتنگ اعلاتوی او د توبان راتنگ خخه د هغه عکس العمل توندوی.
سترنگو جسد خاره سوچ بی کاوه چی مرگ خپل لاس چیرته ایښی د ځوان
کالی وايستل شول، پر تقریبی د توری تپونه داسی بشکاریدل تا بهوی چی له
څکونو د که خوله وی او د شبی په چوبتیا کی دمیرنیو همتونو کیسه بیانوی،
سر لښکر مخکی راغی او جسد ته خیر شو، هغه زری دستمال باندی ستريگی
ولگیدی چی د ځوان پر میتې تل شوی و تولو په غور سردد ستعمال ولید او هغه
لاس بی و پیژاند کوم چی دستعمال وریسم بی جوړ کړی وه، هغه ګوتی
و پیژندی کومو چی دا دستعمال ګنډلی و، سر لښکر دستعمال خپلو کالیو کی
پت کړ، مخ ته بی لاسونه و نیو او دو، دری گامه شاته لار، هغه لاس چی په
څپلی میړانی او قوت سره بې چې د ښمنانو سرونه له تنوجلا کول او س کمزوری
شوی و، غصی پری غلبه کړی وه او بشکی پاکولی، پوهيدلی وچی دا دستعمال
د یوی محبوبي په لاسونو او ګتو ددی ځوان پر میتې تل شوی ..... د هغه
ځوان پر میتې چی په میړانه بی جګړی کی ګيون وکړ، ووژل شو او او س د خپلو
ملګرو په لاسونو د څپلی مینی خواته ورځی، د سر لښکرد فکر نیلی د مرگ

د مظالم او د مینی د رمزونو مینځ کې چورلیده، د جسد شا او خوا درېندلو
پوئیانو خنې یوه وویل:

«راخی! د دی ونی ھد کې ورته قبرو ګندو، رسپنې به یې وینه خکی او خانګي
به یې له وجود خخه تغذیه کوي خان به قوى او نه فنا ګیدونکې کړی او دا ونه
به په دی خای کې د خوان د میرانۍ او زد ور تیابا یوژوندي انځور و ګرځی!»

دوهم وویل:

«دې یايد هلتنه خښ کړو چېرته یې چې ځمکه لاهو یې رنګينه شوی توره به یې
ښی اړخ ته کېږدو، نېزه به یې تر خنګ خبته کړو آس به یې پر قبر ډبھه کړو او
وسله به یې د غمرازی په خاطر پرېږدو.»

څلورم مخالفت وکړ:

«نه، نه!! د دې منانو په وینزو سره توره مه خښوی په زړور تیا سره د مرگی
مقابله کوونکې آس مه وژنی او هغه وسله چې د جنګیالیو آسونو او ګلکو
متیو سره یې عادت اخیستی د اسی خای کې مه پرېږدی بلکې دا تول شیان به
بې څيلوانو ته ورور و داد هغوب رخدہ»

پنځم وویل:

«راخی چې شا او خوا یې ودرې یو او عیسوی لمونځ کړو تر خوالله تعالی یې
وېخښی او زمورو سوی کې برکت واچوی!»

شپږم نظر ور کړ:

«د نېزو او دالونو خخه به تابوت جوړ کړو او مخکی له دی چې خاوری پرې
امبار کړو، په لو به یې یو سوا او د فتحی سندري په زمزمه کولو سره به یې
ټولی سیمې کې و ګرځو تر خود دې من جسدونه و ګوری او د ټیونو شونډی په
خنداشی!!»

اووم وویل:

«راخی!! په آس بې سپور کرو نیزه بې غاری کی زوند کرو او د بریالی پوشن
په بنه بې بنار ته د تنه کم و په دی جاطر چې تره فی بې خان مرگ ته ونه سپاره
تر خوبې چې د دینمن ملاماته نکره»
ا تم یوه نوی لار پیدا کړه:

«راخی! د دی غردونو ډډه کی بې خنې کرو، د تنګبو غبوبه بې ملګری شی
او د بالي او آبشارونو ملايم غږ به بې د غم پورته کوونکي، او هليوکي به بې په
دی خنګل کی خان آرام محسوس کړي چيرته چې د شبې گام هم سپک او
لطيف وي!»

نهم د اړاندېز رد کړ:

«نه! د لته بې نه پريو دو! خکه د خنګل وحشت له رحم سره نا آشنا دی بلکي
راخی! دی د کلې په هدیره کی خنې کرو هلتله به بې د نیکونو اړواوي ملګری
شی د شبې په چوپتیبا کن به ورسه پت پتونی کوی او دی به هفوی ته د خپلو
معرکو او عظامتونو کيسی بیانوی».

سر لښکر رامخی ته شود هفوی ترڅنګ ودرېدا او د لاس په اشاره بې غلى
کړل:

«دی د جګرو په يادولو سره مه خپه کوی، مه پريو دی د هفه داروأ غورونو ته
چې زموره تاسی پرسر گرځی د تورو او نیزو خبری ورسیوی! بلکي راخی!! په
اطمینان او چوپتیبا سره بې خپل هیواد ته ورسو خکه هلتله به یوه هستی ډډه
انتظار کوی.... یوه پیغله به بې راتلو ته سترګي په لاروی..... مور ته
پکار دی چې هفوی ته بې ورسو تر خود خبری له کتو او منځ له پېکلولو بې
محرومې پاتې نشي»

په اوپېکو د کوستړګو او لوړو سرونو پوچيانو د هفه جسد پورته کړ او د غممه
د کې چوپتیبا سره روان شول، شاته ورسی غم خپلی آس و چې خلک بې خان

خواته متوجه کول په رمبارو، رمبارو پر مخ روان و، تنگیو د هغه رمباري
داسی منعکسولي تابه وي چې زده لري او د خپگان شدت احساسوي، سيمى
کي د لمرو د انگي ورو ورو خوريدي، د فتحي جلوس، د مرگ د جلوس شاته
روان و او تردوي وداندي ميني خپل ماته وزرونه راتولول.

د قبرونو کریکی

- ۱ -

امیر دانصاف په کرسئ ناست و، بنی او کینی خواته بی دسلطنت پوه کسانو
ددی و هلی وی، دپخو عمر و نوا او خیر و خخه بی دعلم او پوهی نور و ریده، شا
او خایی پوخیانو توری پر قولی او نیزی اوچتی نبولی وی، مخامنخ
دلیدونکو گنه گونه وه، خنی داسی و چی دلیدو هیلی راکش کری واو خینی
بیا دفیصلو په انتظار و، سرونه زورند، سترگی تیتی او ساه نبولی و، داسی
تابه وی دامیر په سترگو کی کوم قوت دی چی هفوی باندی ویره او دار حاکم
کمی او زدونو کی دهغه خواته دمیلان تخم کرلی، مجلس ختم او دفیصلو
ساعت رانیدی شو، امیر لاس پورته کم او په لوړ غږی وویل: «... مجرمان
یو، یوزما مخی ته و دروی او وواین! دهفوی جرم او گناه خه ده؟» دجیل
دروازه پر آپستل شو، تور دیوالونه داسی بشکاریدل لکه دیو خونهی مخناور
ستونی! خلورو خواته دزنخیرونو او زولنو دشنگار سره دبنديانو دویر او
ماتم غیونه پورته شول، خلکو سترگی پورته کمی، ورمیبونه بی یوی بلی خوا
واړول تابه وی چی دقبرونو خخه دمرگ دبنیکار دلیدو په خاطر راوتلی او
دقانون خخه مخکی کیدل غواړی، دلې خنډ و روسته دووه پوخیان دیو خوان
سره د عدالت کوتی تهرا دننه شول، د مجرم خیره دمتانت او صیر هنداره وه،

دمجزه مینو خای ته ور تیل واهه او پوشان دوه گامه شاته شول، امیر خو
دقیقی سترگی پکی بنهخی کری او وی پوشتل: «... ددی خوان گناه خده؟
زما مخی ته داسی په لور سره ولازدی ته به واپی د عدالت کوتاه کی نه، دویار
کوم خای کی ولازدی!».

دسلطنت دار کانو مخنی یوه خواب ور کر «... دا قاتل دی، پرون ده د حکومت
بو مسول پوشی هفه وخت ووازه چن دکلو په دوره وتلی و، هفه بی خمکی
باندی غور خوی و، سینی لاندی کری واویا بی وژلی و او په کوم وخت کی
چی و نیول شو په وینو کړه توره بی لاس کی وه».

امیر له زیاتی غصی ولزید د غضب او قهر غشی بی له سترگو په وریدو شول
او په غصه بی وویل: «... دی بیرته هماغه تور تم ته بوشی، په زنخیر و نوی
و تهی اوسبابی پخبله توره سرغوخ کری، جسد بی خنگل کی وغور خوی!
ترخوغوبنه بی دمار غانو خواره شی او باد بی دخوسا جسد بوی خپلوا نو او
د وستانو ته ورسوی!!

خوان بی د جیل خواته بوته دخلکو سترگو تعقیب کړ او فضا د سرو اسویلو
خخه د کډ شو.

راشه!! ای د مضبوط جسم او بنا یسته خیری پېغلى!!

پوشانو یوه نازک اندامه او بنا یسته بنهخه راونیوله او رامخکی شول، ده فی
په خیری کی د خپلگان او نا اميدی نخښی وی، سترگی له او بشکود کی وی او
ولو باندی د پنیماتیا او ندامت بار پروت و امیر چی ولیده و بی پوشتل:

«... او ددی بدی بنهخی جرم خد دی؟ زما مخی ته داسی دريدلی لکه
د حقیقت ترخنگ سیوری!

یوه پوشی خواب ور کر: «... دایوه بد کاره بنهخه ده، پرون شیه بی د ملګری
غیږ تو دوله، میره ولیده پولیس ته بی وسپارله او ملګری بی تبتدیلی...»
امیر په غور ده فی خواته ولیدل. د قهر او غصی خخه بی غابونه و چیجل او

امر بی و کر: «داد جیل تورو کوتنه ته دننه کری، از غوباندی و غور خوی تر خو خیل پالنگ و رپه یاد شی کوم چی دی نا پاک کر، په شاتو کی ورته دمر غونی او بی گلوبی او پری خکی بی، تر خود هفو بکلولو خورو واله ور په یاد شی چی دخاوند پرته بل سره مذهب او قانون دواهرو کی حرام دی او سبا سهار بی لو خه کرئ، بنارتہ بی ویاسی او بیایی سنگساره کری جسد بی همالتہ پریور دی تر خو غوبنی بی لیوان و خوری او هلوکی چینجی سوری سوری کری».

بنخه دجیل په تیارو کی ور که شوه په دی وخت کی لیدونکو دامیر پر عدالت او انصاف حیرانونکی خوبنی هم خرگندوله او دبنخی پر غم خپلی خیری اوله درده د کولیدو افسوس هم....!

پوشی یو کمزوری بودا رامنخی ته کر، هغه لیزیدونکو پینو باندی را روان په عاجزی بی خلور خواته و کتل، له درده د کوستره گو خخه بی خپگان، محتاجی او بدبختی وزیده، امیر چی دهقه خواته و کتل په حقارتہ د کی لهجی بی پوینتنه و کده: «.... او ددی نا پاک اکس گناه خده ده؟ داسی دریدلی لکه په زوندیو کی همی!».

یوه پوشی خواب ور کر: « DAGL دی، پرون شبه بی له کلیسا غلا کری خو معصوم راهبانو نیولی، دپلتیلو په دوران کی دکلیسا لو بنسی هم ور خخه پیداشوی...»

امیر دهقه خواته داسی و کتل لکه وری تیوس چی دوزرماتی مرغی خواته گوری، په لور غد بی وویل: «.... دی دجیل تنگو او تیارو زیرزمینیو ته ور- واچوی، په فولادی زنخیرونو بی و تهی او سبا سهار بی یوی لوری ونی کی زوند کری، غاره کی دورین منو پیوی واچوی او چی ساه بی وختله بیا بی هم مهی زوند پریور دی تر خو چینجی بی بند، بند او تس نس کری او باد بی په هوا کری...».

غل بی زندان ته بوته او خلکو خپلو مینخو کی گزمزی پیل کرل:

«دی بی ایمانه بودا! دمقدسی کلیسا دلو سبود غلاکولو جرئت خنگه کړئ؟»
 امیر دانصاف له کرسی رابستکته او د پوشخیانو میتیغ، مینځ کې روان شو،
 دسلطنت غږی هم شاته ورپسی په حرکت شول، لیدونکې ورو، ورو خواړه
 شول، او د بندیانو بې هیلې اسویلې او کړیکې فضا کې داسی تاویدی لکه
 د دیوالونو سیوری!

څه چې باید شوی وی وشول خوزه همالته درېدلی پاتی شوم، ده ګډ هنداری په
 بنې، چې د متحرک شی مخی ته اینې دل شوی وی، ما هغه قوانینو باندی
 فکر کاوه کوم چې انسان د انسان لپاره جوړ کړی او هغه حماقت ته مني زړه
 پېښدلي و چې نړی ورته عدل او انصاف واي، دژوند د اسرارو پته مې لګوله،
 تردی چې ماغزه مې خراب شول د فکر نیلې مې داسی وشلیده لکه چې شفق
 وریغنو کې پېټشی، له هغه خایه لازم زړه کې مې ویل:

«واختبه د خمکی عنصرونه زیښنی، پسونه او وزی وابنه پښو لاندی کوي
 او خوری، لیوان بیا پسونه او وزی بسکار کوي او ګرځدن بیا لبوه وژنی، زمری
 بیا ګرځدن خبری کوي او مرگ زمری له مینځه وړی.... آیا داسی کوم قوت
 هم شته، چې پر مرگ باندی غالب شی او د ظلمونو دالۍ په انصاف بدله
 کړی؟..... آیا کوم داسی قوت شته چې دنفرت له دی اسبابو بشنی نتیجې
 لاس ته راوردی؟..... آیا کوم خوک شته چې دژوند د اټول اجزا خان سره
 ونقارې، په خندا او خوشی بې ولوپوی او خان ته یې جذب کړی لکه سمندر
 چې تولی ويالي په نڅا او سندر و جنبوی! آیا داسی کوم قوت شته؟ چې قاتل
 او مقتول، زناکار او ملګری، غل او د کلیسا هغه پادربان چې مال بې غلاشوی
 داسی عدالت کې ودروی چې دامیر له دی عدالت خخه دیر لوړ او غوره
 وی....»

(۲)

په دو همه ورغ زه له بنار خخه وتلى شنو سیمو ته لازم، چې سیمی ته نړدی

شوم و می لبدل دعقا بونو، کارغانو او تیوسانو ڈلی گرخی کله ئىمكى ته راتىتى شى او كله د آسمان خواتە پورتەشى تولە فضا كى دھفوى د چىغۇ او د تېيت او جىڭ كىدوغۇنە چورلىبدل، دھقىقەت د معلومولۇپە خاطر دوه، درى گامە و راندى لام و مى لبدل چى دىوه نارىنە جسد ونى كى زۇونىدە، دىوي شىئى لوح جسد هفو تېيىو مېنىڭ كى پروت دى كومو باندى چى داسنگسارە شوى او دىوه چوان تنه خاورو او وينو كى ليت پىت پرتەدە او سرىپى ترخنگ گوبىنى غور ئىيدلى، و درىدم ددى صحنى ويرى زما پرستىرگو پرده وغۇرولە، سترگى مېپورتە كېرى وينو كى كىكىو جسدۇنو مېنىڭ كى مى دەرگى دسيورى پرتە خەونە لبدل.... غور شوم دانسانى قانون بىكىارياندى مى دكارغانو دكاغ... كاغ او دنيستى د كېرىكى پرتە خەوانورىدل، دزدە درى توقى! چى تر پرونە دژۇند غېرىي كى وي، نن دەرگى منگولو تە لويدلى!.... درى كسان! چى پە عامە اصطلاح يى د قانون خىخە سرغۇولى و اوپاندە قانون پە ۋېرى بې دردى خاورى كېل.

درى هستى! چى جهالت مجرم و بىل... خىكە چى هفوى كمزورى ولو قانون دەرگى غېرىي تە و سپارل.... خىكە هەفە قوى و.

يوه كس بىل و واژە نېرى و وىيل: «...: دا ئاظالم قاتىل دى»، خۇچى امير بىبا هە و واژە بىايىپى و وىيل: «امير انصاف پالونكى دى»، يوه كس كلىسا كى غلا و كەھ خلکو و وىيل: «دا غل دى»، خۇچى امير زۇند ترى واخېستەمىدى خلکو و وىيل: «امير داحتىرام وردى».

يۇي بىشى دەپىرە امانت كى خيانەت و كېرە زايدە و وىيل: «دارندى دە»، خۇ امير چى بىرىنە كەھ، لوخە يى بازار و تۇوا كۆخۈ كى و گۈشۈلە او د تۈلۈ و راندى سنگسارە كەھ خلکو و وىيل: «امير دىشرافت توتىدە».

دوينى توپول حرام دى خۇ دامير لپارە چا حلالە كېرى، دمال غلا كول جرم دى خود زۇند خىخە دانسان مەحرومۇ چا عظمت سبب او نخبىنە گۈشۈلى - بىشى

چې دمیره امانت کی خیانت وکړی بدکار دی خو دهغى لوڅول چابنه کار
بللی؟

مور د بدی مقابله دهغى خخه لوی بدی سره ګوو او وايو دا قانون دی، مور
فساد په فساد سره ختھو او چېغى و هو!! داناموس دی، مور پر جرم دغالب
کیدو په خاطر نوی جرم ګوو او نعری و هو! دا انصاف دی.

آيا امير کله دخپل دینمن سر په توری نه دی غوڅ کړی؟ آيا هغه کله دلاس
لاندی کس ځمکی په زور نه دی قبضه کړی؟ آيا کله کومی بناسته بشخی
دهغه په شهوانی جذبو کی توبان نه دی راپورته کړی؟ آيا تول ژوند کی یې
خان له دی گناهونو ساتلی چې دهغه لپاره دقائل وژل، دغله دار ته خیجول او
زناكار سنگسارول جائز ګرځیدلی؟ داخوک و چې داعدام په خاطر یې غل
ونۍ پوري زوند کړ؟ آيا فربېتی راتېتی شوی وی یا هم هغه خلک و چې خه په
لاس ورځی دمور دشیدو په شان یې خوری، داخوک و چې دقائل سريې غوڅ
کړ؟ آيا له آسمان خخه پېغمبر (ص) نازل شوی و؟ یا هم هماغه پوشی و چې
خلک وژنی او وينی داوبو په خير خکی، داخوک و چې زناکاره یې سنگساره
کړه؟ آياتوله شپه په عبادت بوخت کسان راوتلى و؟ یا هم هماغه کسان و چې
تل گناهونو کی دوب وی او دشپې په تیارو کی لوبيېږي.
قانون..... قانون خه دی؟

کوم وخت کی فربېتو انسانانو ته ویلی چې « کمزوری
له ژوند خخه محروم کړی! ګنه کار و وژنی او خطا کاران له پښو وغور خوی!! »
مازغه هې همدی سوچونو سره لاں ګريوان او جذبې می دی افکارو په مخه
کړی وی، په همدی وخت کی می دچاد پښو غږ واوريد، ورو، ورو رانې دی
کیده و مې ولیدل یوه خوانه بشخه دويږي خلورو خواوو ته و ګوري، دونو له
خنګل خخه را ووځی او جسدونو ته خان ورسوی، چې دخوان غوڅ شوی سريې

وليد دزياتي غصى خخه به ليزى شوه ، مخکى ورغله او هعه يې په ليزيدلو لاسونورا او چت کم ، له سترگو يې او بشکى روانى شوي ، د هعه گيوده وينته يې لاس کى ونيول اوداسي له درده ڈکه ژرا يې پيل کره چي دزده له تل خخه يې راوتله کله چي دزده او کريکو او نا اميدى ديرغل مقابل کي مغلوبه شوه سمدستى يې په لاسونو دقر کندل پيل کړل . ديوه اوږده قبر تر جورو لو وروسته يې دخوان جسد کش کړ او ورو يې غورخاوه په ډيره سختي يې سر راواخبيست او د هعه ددواړو ولو مبنې کي يې کيښود ، قبر باندي خاورى راوغوزخولى او توره يې قبر باندي ودروله ، کله يې چي غوبنتل روانه شى ور مخن ته شوم ، زما په ليدو يې تکان وخور ، دزياتي ويرى داسى ولېزیده چي پر څمکى ولويده ، ګرمى ، ګرمى او بشکى له سترگو دباران په شان ورېدی سور اسوبلی وايست او وي ويل :

«که ته غواړي امير ته زما شکایت کولی شى ! زما لپاره دابنه ده چي مره شم او هعه چا سره یو خاۍ شم چي زه يې دبدنامى له منگولو خلاصه کرم ، ولی د هعه جسد سپیو او وحشی خناورو ته پرېردم ...»
ماورته وویل :

« مصیبت ئېلی خوری ! ما ستا تر راتګ ور اندي پردي خوان ويرکاوه ، له مامه ويرېرډ ! ماته ووايده ! ده خنګه دبدنامى له منگولو ځغورلى يې ؟
له زيات درد خخه په سلګو شوه او وي ويل : « ... امير زموري کلی ته یو مامور دمالیي راثولولو په خاطر رالېړلی و کله چي هعه ولیدم یوه وېرونکى خوبشی او خلا يې سترگو کي پيدا شوه ، زما پر پلار يې ډيره درنه ماليه کيښوده ، دومرد درنه چي خان هم نه شوه ورکولى ، دمالیي دنه پوره کيدو په بدلت هعه زه راونېولم ترڅو دامير محل ته مى ورسوی ، ما په ژرا ترى دترحم غوبښنه وکړه خو وې نه منله ، دپلار سپین وېری توب مى ورته واسطه کړ خو زده يې نرم نه شو ، مجبوره شوم چېغى مى کړي او د کلی له خلکو مى مرسته

و غوبىتنه، دا خوان چي زما نامزاد هم و راغى او زه يى دهقه ظالم له منگولو
 خلاصه كرم دامير دمامور غصه له حده زياته شوه او غوبىتله يى هقه و وزنى
 خو خوان پرى ور دمخيه شو مخامخ ديوال كى زورىنده توره يى راواخىسته،
 مامور يى پر خمكە وغۇرخاۋە او پە بوه لاس يى هقه لە مېنځە يوور، مېراني
 هقه تېبىتى تەار نە اىست، دعامو مجرمانو او قاتلاتۇدا كاروئى چى تېبىتى
 كوي خودادمېرانى او زىزورتىا پېنكر ھمالتە دريدلى و تردى چى پوشى راغى
 او و يى نیووه....»

زما خواتە يى داسى راولىدل چى زما دزدە توتى يى والوزولى او سىنى كى
 دغۇم داولىبو تەلەن و وھلە، گۈندى گامونە يى واخىستىل اولە هقە خايە لازە،
 پەفضا كى دھقى لە دردە دك غۇر او كېيکى چورلىدى.

دېرىڭىنە وروستە ماولىدل يو خوان چى پە لىستۇنى يى خېرىھ پىتە كىرى، دى
 خواتە را روان دى دېنخى جىسىتە چى راورسىد خېل كوبت يى واىست
 او دھقى پېرىنىڭ وجودى يى وروچاواه بىا يى پە توره قىرو كىنە، ورو يى جىسە
 پورتە كى او هلتە يى خىن كى پە داسى حال كى چى لە سترگو يى اوپىنگى لەش
 باران وريدى او خان يى نشو كىنرولولى، پە قېرى يى خاورى را انبار كىرى لەش
 او خوا بۇ تو خخە يى گلان راوشکول يوھ گىدە يى ترى جودە كە او قېرى باندى
 كېنىدە، چى دېتگە ارادە يى و كە ماودراوه او ورتەومى ويل: «دامير دە حكم
 خخە دى سرغۇنە و كە او تر كانو لاندى شوى جىسد دى دېنكارى مرغىيۇ لە
 خوراكانە و ئۇغۇرە....»

زما خواتە يى ولىدل، سترگى داسى ددرد او غم خخە درنى او سرى وي چى
 پېچىلە يى دغۇم كېنە بىانولە، ژوره ساھ يى واخىستە او پە دردە دك غۇر يى
 ووپىل:

«..... زە ھماگە بد نصىب انسان يەم دچا لە وجى چى داسىنگسارە شوه، مۇو
 دھقى ورخىپى راھىسى يوپىل غوبىتلى، چى ور كوتى و او كورۇنۇ كى مۇلۇسى

کولی، دعمر سره یو خای زمود، مینه هم پخیده تردی چی دازما ملکه و
 گرخیده او خدمت بی ما خپل ایمان باله، مینی دهفي خواته کش کولم او چی
 و می لیدل داروا هر خده می هفی ته وقف شوی سینی کی می خای ورکر، بوه
 و رخ دینبار خخه بهر تلی و م په همدی ورخ بی پلار هفه په زور داسی یو چاته
 نامزد کری و چی دی کرکه تری درلوده کله چی بیرته را غلم او له دی بیسی
 خبر شوم و رخی می تورو شپو باندی بدلي شوی او ژوند می یوه بد بختی او
 عذاب و گرخید کوبنین می و که خپل جذبات ساره او دزده غوبنتنی و وزنم
 خومینه راباندی غالبه شوه او زه بی غلی او په پته توگه داسی هفی ته
 و روستم لکه یو بینا چی ژوند چیرته بیایی، دنیکه بخته ماته دهفي دنوره
 د کوسترگو او له نغمود ک غبرداوریدو موقع په لاس راغله، ماولیدل چی هفه
 یواخی ناسته ده او خپل قسمت باندی ژاری، خپلی هفی مینی باندی ژاری
 چی دسوکاله کید و راندی تولنیزو جهالتونو له مینخه یوروه لی لری تری
 کیناستم، چو بتبا زمود خبری وی او سپیخلتبا زمود ساتونکی، خو افسوس!
 یوساعته نه وتیر شوی چی خاوند بی راغی، زما په لیدو دهفعه دد بشمنی جذبه
 راویننه شوه، په وحشی لاسونو بی دنازک ورمیبر خخه و نیوله او مخکی بی
 روانه کرد، چیغی کری:

«.... ای خلکو! راشی!! رنهی او ملگری و گوری...!!!»

گاوندیان بی راورسیدل او ددوی تر خبریدو و روسته پولیسو هم خان
 راورساوه، ظالم میره دبی رحمه پولیسو منگولو ته و رو سپارله او هفوی په
 زور داسی بدهالت کی کش کره چی دی و بسته شکول او کالی بی خیری کول
 پاتی شوم زه، زمانیبول خو پر خای پر بیده چا داونه پوبنتل چی «ته خوک
 بی؟»

خوان پر خپلو کالیو خیره پته کره او دینبار خواته بیرته روان شو او زه پخبل
 خای کی در بدلی و م په غور می دا حالت لیده او ساره اسویلی می ایستل، کله

به دهوا په خپو کی حرکت پیدا شونی کی زورند خوان به یې و خوراوه داسی
 تابه وی فضاه کی موجود ار وا او خخه غواړی چې له دار خخه می راکوز کړی
 او دغیرت او مینی دشهیدانو ترڅنګ می ویده کړی یو ساعت وروسته
 شلیدليو کاليو کی یوه زړه بېڅه رابنکاره شوه زورند مړی ته چې راوسیده
 ودریده چېغی کړی او تهر یې واهد، ونی ته وختله او پېږي په څلوا غابښونو
 وشکاوه، جسد ځمکی ته راوغورځید، داسی لکه چې او یوته یوه ناولی توته
 راوغورځی، بېڅه له ونی راکوزه شوه او د هفو دو قبرونو ترڅنګ یې نوی قېر
 وکانده، جسد یې خښ کړ او تر خاورو وراچولو وروسته یې دوه لرگی راړول،
 صلیب یې تری جود کړ او د قبر سر کی وټونې، کله یې چې د تګ په نیت مخ
 واړ او هما و دروله او تری و می پونېتل:
 « خه مصیبت دریانې نازل شوی چې د یوه غله د خښولو په خاطر دله
 راغلی ».

په اوښکو د کو سترګو چې دزیات درد او ژرا خخه پېسیدلی وي زما خواته
 ولید او ووی ویل:
 « .... دازما سپیڅلی او ګران مېړه دی، تر پرونې زما د ګمنو ملګری او
 او لادونو غمخورو... د هفو او لادونو پلاز چې مشر یې داو و کالو، کشر یې
 تې پوری دی او همدا او س دلوړی چېغی وهی..... داغل نه دی بزگردی او
 د کليسა ځمکی قولبه کولی، د دی کار په بدل کې به پادری دومره ورکول چې
 د مابنام به وشول او سهار ته به یوه ګولی مړی هم نه پاتی کیده هفه توله
 خوانی د کليسا ځمکو کی تیره کړه، د څلوا وینو او متيو په زور یې د کليسا
 بنونه شنه و ساتل او حاصل ته یې برابر کړل خود دی درانه کار بدل او ګټه ده ته
 داوه چې کله سپین ږېږی شود یې کار به ستري کاوه، نو یو ناروغیو حملی
 پېږی و کړی او چې هفوی ولیدل کمزوري شوی له کليسا یې وا استه « .... ځډا!
 کليسا او س تا ته ضرورت نلري، که زوی دی خوان شو موږ ته یې راولېږه ستا

دنده به وروسبارو...» پادریانوته بی زیاتی زاری و کری خوچی وی لیدل هفوی باندی اغیزه نه کوی زه بی ورولیبرلم، ورغلم، دعیسی (ع) په نوم می قسم ورکر او دترحم غوبنته منی تری وکره، په پربنتو او دالله تعالی نیکوبنده گانو باندی می ورتنه قسم ورکر خو هفوی نه پر مور رحم وکر، نه هم زمود پر ماشومانو، مبیره می مجبور شو دمزدوری په نیت دینار خواته لارشی، له هفه خایه هم ما یوسه راستون شو خکه چی په بنکلو مانیبو کی او سیدونکو هم دخدمت لپاره خوانان په کار و کله چی دخلورو خواو خخه ما یوسه او نا امیده شود خیرات تولول بی پیل کرل خلکو هفه دخیرات قابل هم ونه باله هر یوه به همدا ویل «دتابه شان تبل او حرام خورته خیرات ورکول جائز ندی....»، یوه شپه بیا داسی راغله چی لوری او غریبی بیخی بی وسه کرو، ماشومانو دلوری له لاسه خانونه په خمکه وهل، تی خوری ماشوم به می تیونه رول خوچی شیدی به بی پکی پیدانکری بیا به بی وغ... وغ نژل، ددی صحنی په لیدو زما دخاوند رنگ بدل شو او دشپی په چوپتیا کی بی دکلیسا هفه کوتی ته خان وغور خاوه کومی کی چی پادری دشرا ابو او غلی ذخیری جوری کری وی، یود بوری ورد بی په شاکرها او غوبنتل بی راووشی چی پادری پاخید او هفه بی ونیو بنه بی وواهه او کنخلی بی ورتنه وکری چی سهار شو پولیسو ته بی وسپاره او ورتنه وی ویل:

«.... داغل دی، دکلیسا دسر و زرو لوینی بی غلا کری و » پولیسو ونیو او امیر دخبل حکم له مخی په دار و خراوه ترخو تیوسان بی په غوبنه خیتی میری کری یواخی په دی گناه چی ده غوبنتل هفه غلی باندی دماشومانو خبته مره کری کومه بی چی کلیسا کی دنوکری په وخت راغوندہ کری ود. غریبه بنخه لاره، ده گنی گودی خبری یو تصویر و گرخید او داسی هری خوا خور شو تابه وی چی دوری خوله چت سره هوا لویی کوی.

زه دهمدی دریو قبرونو مینخ کی لار و م، ده گنی لر زیدونکی مجرم په شان،

چې دزره درد یې خوله بنده کړي وی، له سترګو یې یو خاځکۍ پر غمښوري راوځاخې او د هغه د تولو جذبو ترجمان شی، ماخه باندی فکر کول غوبنتل خوماغزه می ورته چمتو نشول، زه ولاړوم او د قبزونو له خاورو د مظلوم میت کړیکه پورته کیده لکه تنګیو کی خاص غږوی..... او د خپل غږ رارسلو په خاطر می تر غورو گرځی را ګرځی..... غلی ودریدلی وم.... او ساره اسویلی می ایستل..... که زما د سارو اسویلو شغلی پر شاوا خواو ونو لګیدی نولزیدلی به وی، رسنې به یې غوشی شوی وی، په حرکت به راغلی وی، په خپلو خانګو به یې دامیر او د هغه د پوغ مقابله کړي وی او په خپلو تنو سره به یې د کلیسا دیوالونه پر پادریانو راغورڅولی وی، ودریدلی وم او لیدل می، زما لیدو سره هغوي باندی د شفقت او مهرباني خواوه او د غم او خېگان تریخواله وریده ..... د یوه خوان پر قبر چې د یوی کمزوری او یې مرستي کوونکی پېغلى عزت یې وساته او هغه یې د لیوانو له منګولو خلاصه کړه خو د دی شرافت او میرانی په بدل کې یې سرغوخ شو پېغلى په دی خاطر توره پر قبر کې خبته کړه چې د ظالم او جاهل حکومت په دوران کې د میرانی د نتیجې انجام د یوه د استان په بنه خلکو ته یاد ګار پاتی شی.....

د یوی خوانی بشئی پر قبر، چې د جسمانی غوبنتنو تر ویښتیا ور اندي، روحانی محبت او مینه یې خپله کړه او سنگساره شو، یواځی په دی خاطر چې زده کې یې د مرگ تروخته د خپل مین د امانت ساتلو پر ته هرڅه مسترد کړل، مین خاطر پر قبر د ګلاتو ګبدی کېښوده چې تمرینی ور اندي هغه هستیو باندی رنا یې واچوی، د کومو مینی چې دی قوم ته سپیڅلثیا او امتیاز ور کړ، او مادیت راندہ او جهالت باندی اخته کړل ..... د هغه غم خپلی غریب پر قبر چې په خپل متهو یې د کلیسا د خمکی او بنونو خدمت کړي و، ستړی شوی او پا دری په دی خاطر خواب ور کړ چې دامتی ستړی شوی او دده په ئای له نورو قوی متuo کار اخیست، مجبور شو او غوبنتل یې

میزدوری وکری او خپلو ماشومانو ته روزی و گتی خوچاله هفه کار اخیستل
هم غوره ونه بلل، بیا ینی خان خیرات اخپستلو ته مجبور کر خود الله تعالی
یوه بنده هم خیرات ورنکر او چنی له هری خوا مایپوسه شو کوبشن ینی وکر
دهغی غلی خخه چی دزره په وینو ینی راتوله کری وه یو خه خان ته راویاسی،
دکلیسا پادریانو ونیو او امیر ددار تختی ته و خیجاوه، میرمنی خکه پرقبر
صلیب جور کر چی دشپی په چوپتیا کی ستوری دپادریانو پر ظلم شاهدان
ونیسی.

ملز دشفق په پردوکی پت شوی و داسی تابه وی چی دانسان دمصبیتنو په
لیدوسته شوی او زیاتو ظلمونو او تیریوله هر خه غور خولی، مابنام دتیاری
او چوپتیا دیوه دروند خادر په شان راروان و ، ماد آسمان خواته ولیدل،
دقبرونو او دهغوي داسرارو او رمزونو خواته می لاس پورته کر او په لور غیر
می وویل:

«ای زدورتیا او میرانی! داستا توره ده چی خاوره کی خنبه شو!»

«ای مینی! داستا گل دی چی داور شغلو خان سره رانغاړلی!!»

«او ای مسیح ناصری! داستا صلیب دی چی دشپی تیارو پت کری!!».

گلبدن

(۱)

لا په زانگو کي وه چي پلار بې له دی نېي سترگى پتى كېرى او چى لىس كلنە
شوه د مور لە مېنى د کى غېبى خخە محرومە شوھ بې پلاره او موره گلبدن نور
د يوه غریب بزگرد رحم تر سیورى لاندى ورخى تېرولى، دا بزگر د جنوبى
لبنان د بنا يستە غرونملەن كى او سېدە.

پلار، «گلبدن» تەد چارمغزو او ولو مېنېڭى د يوئى كوتىنى او نىك نوم پىرتە
خەنە پېرى اينى د پلار تر مېرىنى وروستە د مورد مېنى پەاسە ژوندى وە خو
چى مور هم د بىلتۇن چىپىرە ور كە دلومپى خل لپارە بې بىچارگى او ناتوانى
حىس كېرە، او سەھىي يوه يتىمە او بې پلاره او موره «گلبدن» وە! د مور مېرىنى
زىدە كى داسى خلأ پىدا كېرى وە چى كله هم نشوه د كېدى، پراروأ بې ورته
داسى تېپ لىگۈلى وچى نشويي زغملى!، پەدە پراخە نېى كى يواخى پاتى وە
او ئاخان بې يو سەرگەدانە پەدىسى بالە! هەرە ورخ بە بې غواگانى شنو سېمۇ تە
بولى؛ پەدەسى بىنه، چى بنا يستە پېنى لە بۇتونو او طلا بې وېبىتە لە تېكىرى
محروم و! غواگانى بە شنو سېمۇ كى خىridى او دى بەد مرغىبو او وىالو سەرە
نۇغىنى بىدرىگە كولى! د غواگانو پە مېيدو بە خوشحالىدە او چى پەگلانو

گدیوونکی پرپری او گرخیدونکی بوراگان به یې ولیدل مسکی، مسکی په وه، تیاره ماپنام به د غواگانو سره بیرتە راستنیده او د بل وخت ترسی دودی خودلو و روسته به ویده وه، خواره بو س یې بستره او نازک او نرم لاس یې بالسبت و، په ویده، ویده کیدو کی به دی فکر په مخه کړه «کاشکی!». ژوند یو ژور خوب وی چې نه لیدونکی خوب غو خولی او نه هم ویستیا غلبه پری کولی شوی...!»

سهار وختی به بادار پاخوله او په لېزیدلو لاسویه بیا کارتە روانده وه!
د غم او خپگان ورڅي د زمانی په ګرد او غبار کی خښی شوی، «ګلبدن» د ګلاب د بوټی په شان خوانه شوه! په زده کی یې د مینی یوه چو په جذبه و توکیده د اسی عجیبې جنبه، چې په خپله هم ورسه نا آشنا وه، تا بدوي چې د خپل بنایست ختخه بی خبره ده!

مور د بشارونو په غالغال کی ژوند کوو، د غرونو د لمنو او شنو سیمود او سیدونکو په باب خد باندی نه پوهېږو.... د بشاری ژوند په لاندی باندی کیدونکی غېږ کی پراته یو او د کلیوال ژوندد چوپتیا، سکون او بشکلا په اړه نه پوهیدل دا فسوسه د که دی! هغه کلیوال ژوند چې د ګل نصل سره په موسکاوی او د ګرمیو ورڅو کی د محنت او عظمت سندري وايې، ژمنی کی د آرامتیا غېږ کی ویده وی او د برسات موسم کی د اميد سندري شوندو باندی لاندی باندی کوی! د فطرت سره می په می پرمخ ځی! رینتیا ده چې زموږ لمنی د جواهرو د کی دی او له صندو قونومو سره او سپین خاځی خوتر کومه چې اطمینان، آرامیتا، دولت او قناعت پوری اړه لری دا یواځی کلېو کی د او سیدونکو په برخه دی زمود زدونه له آرامتیا او ارواوی له اطمینان خالی دی..... مور د ګټیو مریانو یو او هفوی د قناعت مجسمی! زمود ژوند له جام خخه ویره خپگان او حرص په خشیدو دی او د هفوی د ژوند جام د آرامتیا له خوبنېو د ک، مور د دوکی او فریب مریان او د حرص او هوس په منګولو

کی نبنتی بو.... او هفوی د اخلاص، صداقت او بی نیازی خلی دی! دروغ
زمور بادار دی، او رشتیا د هفوی رب النوع!

«گلبدن» شیارس کلنہ شوی وہ، د بیوی چینی تر خنگ د زیرو پانو لیدو کی
دویه وہ، د هو اشارا بی او ریده چی د ونو او خانگو بہ داسی تیریده لکه خنگه
چی مرگ زمور له سر و نو تیریوی، هغه مرا اوی گل ته بی لیدل چی له ژوند خخه
محروم شوی و خو تخم بی د خمکی غیب کی پت و او نوی ژوند ته سترگی په
لار! گلاتو او بو تونه بی لیدل او د گرمی د غم د ک بیلتون احساس بی ندہ
تخناوه، ناخاپی بی د آس د پنبو غیب و اورید، تکان بی و خود او چی مخ بی
واڑاوہ، لیدل بی بو په آس سپور ددی خواته ورو، ورو راروان دی، په خبره کی
بی د اطمینان نخبنی وی، «گلبدن» باندی سلام و اچاوه او وی ویل:

«مالاره غلطه کری مرسته راسره کولی شی؟

پا خیده، داسی تابه وی بی کو کوہ خانگه سمه شوہ، خواب بی ورکر: «ما نه
پخپله د ساحل لار نه ده معلومه، انتظار و کوہ، خپل بادار خخه پونبتم او زربه
راشم...»

په مشکل بی دا خبری و کمری او دی خبرو بی په بنا است کی بونوی رنگ ور
زیات کر چی د تگ اراده بی و کوہ په لاره تلونکی پردیسی و دروله، خوانی بی
په رمگونو کی موجوده و هل او سترگی داسی خلیدی چی هغه حالت نشی
بیانیدی.... «گلبدن» ته بی وویل:

«نه..... نه..... تکلیف مه کوه! .....»

«گلبدن» بی په غیب کی داسی قوت احساس کر چی حیرانه بی کوہ چیرته چی
ولار دوہ همالته دریدلی پاتی شوہ ..... له جیا ڈکی وریئنی پورته کری،
پردیسی ته بی ورولیدل او بیرته بی سترگی تیتی کری.... هغه سترگی پکی
نخبنی کری وی... داسی ورلیدل چی د شوق او پوشتنو نخبنی پکی له ورایه
بنکاریدی! موسکی و خو «گلبدن» ددی موسکا پر معنی نه پوهیده...

بریندو، نازک او نرم او پنبو او بخنی سره کمی رخسارته بی خبرو، بناسته متو، سپینی غایری او خلیدونکو و یبنتو ته بی حیران و... «گلبدن» د شرم او حیا خخه غلی دریدلی ونه بی حرکت کولی شونه خبری!
 په دی مابنام غواگانی بو اخی بیرته راستنی شوی، بادارد «گلبدن» ورکیدو چورتی کمی و، په پته بی سیمه و پلتله، په کمیکو بی راویلله خود «گلبدن» پته ونه لگیده! میرمن بی هم توله شبه و زریده او سهار بی خپل خاوند ته دا ویرونکی خوب بیان کر، شبی می چی سترگی پتی شوی و می لیدل چی «گلبدن» د یوه وحشی خناور منگولو کی دی، خناور بی خوری او دا یوشیبی کی هم په زرا اوی او خندأ.

(۲)

د (۱۹۰۰ع) خبره دده، د منی ورخی وی، ما در خصتی ورخی شمالی لبنان کی تیری کمی او بیرته بیروت ته راستون شوم، د پوهنتون تر پیل کیدو یوه اونی ور اندي د خپلو ملگرو سرد و گرخیدم او د آزادی له هغی خوبی مو خوند واخیست چی خوانی کی مینه ورسه کیپری، . . . خو هفه ساعت به کله راشی چی فطرت مولار بندو، انسانیت مو مقدس کتاب، اوژوند مو بیونئی و گرخی...؟ ماته ووایی کله به هم زما دا هیله د خوبی مخ و گوری...!! د خوانی د خوبی د ک مقصدونه به کله پوره شی...؟ یقین کوی چی دا گمی به را ورسیپری...؟ خوزموزد روحانی ارتقا تگ دیر سست دی خکه دی چی وايم خوانی به کله هم خپلو مقصدونو سره هم غیری نشی!

یوه ورخ د بیروت گنی گونی بازار کی گرخیدم، یو پنخه کلن ماشوم می ولید چی دیره بناسته گلان بی خرخول، ماشوم ما باندی دیر بنه ولگید او چی ماته بی وویل «محترمه! لپ گلان خو واخله...؟» دی غیره خان خواته کش کرم داسی راته بسکاره شوه چی دا غبر می کله او ریدلی؛ لهجه بی داسی وه، چی اروا بی دیره ستپری شوی، متی نری او کمزوری وی او تنکی بدن بی د

گلاتو پر خولی داسی خورو تابه وی چی د مر اوی گلاب تنکی خانگی وی! له
 هغه می خو گلان واخیستل، اصل کی می خبری ورسه غوبتی تر خوژوند
 باندی خان بوه کرم، محسوسه می کره چی زده یبی داسی ستبیج دی چی د
 ژوندنه ختمیدونکی درامه پری پیل کیپی، زمانزمو او اغیزنا کو خبرود هغه
 وارخطایی لری کره، خان یبی محفوظ وباله او مسکی شو، هغه د فقیرانو د
 هغه کاروان یو کس و چی هره ورع ترخی خبری اوری او خورو او مینه ناکو
 خبرو سره نا آشناوی! نوم می تری ویوبته نوم یبی «فواو» و بشوده اوچی و می
 پوبنتل د مور نوم دی خهدی؟ خواب یبی راکر:
 «گلبدن»

او د پلاره پر نوم غلی شو! خیری کی خپگان را خرگند شو، داسی بنکاریده
 چی لهدی نوم او تکی سره نا آشنا دی، تری و می پوبنتل:
 «مور دی چیرته دی؟
 هغه وویل:

«مور می کور کی ده خوناروغه ....»
 ناخاپی «گلبدن» را په زده شوه، هغه «گلبدن»، چی د درده د که کیسه یبی
 ماله یوه کلیوال خخه اوریدلی وه، هغه «گلبدن» چی تر پرونده یوی آزادی
 مرغی په شان الوتہ خونن د ژوند په قفس کی د مرگ انتظار کوی ....، هغه
 «گلبدن» چی تر پرونده ژوند خانگه کی د بیایسته گلاب په شان وه او نن د
 می اوی گلاب په شان دیران کی لویدلی، «فواو» ته می وویل، ما خپلی
 مورته بوخه زه له هغی سره لیدل غواړم، ورو شانی مخکی روان شو، ما شانه
 وریسی حرکت وکر، له داسی تنگو او ناولیو کو خو تیر شو چې توله فضائی
 ناولی بوی نبولي وه، د هفو کورونو له خنگ خخه تیر شو چې مینځ کی د
 رسایی او ګناه غیرونه چور لیدل.... د «فواو» شاته روان وم، د هغه جرئت ته
 می شاباپسی ورکاوه چی هره ورع له ګناه د کو او د جرمونوزیونکو کو خوکی

تیریزی.... هفه له گناه د ک او جرمونو زیرونکی بشار چی خلک بی «د
ما بنام ناوی» او «تاج گوهر سلطان» په نومونو با دوی، یوه زاوه کورته
ورسیدو، «فواو» وویل داد هفه کوردی، زره باندی می تیبه کیتبوده او هفه
پسی شاته کورته ورد ننه شوم، ساه می نشوه اخیستلى، کوته تیاری کی
دویه وه، هوا بیخی پکی نه چلیده، یوه کونج کی مات کې باندی «گلبدن»
غزیدلی وه، سترگی پتی وی، مخ بی ددیوال خواته و داسی بسکاریده چی د
بشارله ظلم او ستم خخه په تنگه شوی، «فواو» بی ورو پر مته لاس کیتبود،
په دیر مشکل بی وویل:

«موری! دا محترم ستالیدوته راغلی...»

«گلبدن» مخ روایراه، په درد او خبگانه د ک غږی بی وویل:
«دلته د خه لپاره راغلی بی؟ خه غواړی؟ زما د ماشوم په شان پاتی قوت او
ژوند خخه د خوند اخیستلو ته لری...؟ مهربانی وکړه له دی خایه لاړشه،
بازار له رنډیو د ک دی، د زره اور بل چيرته سور کړه! زه ختمه شوی یم
وجودمی مات، مات او اروا می ستړی شوی، ماته اړو اړمی د مرګ پرلاسونو
خرخه شوی..... د زره حرارت می مړشوي، بل چيرته دی قسمت
وازمویه..... بل وجود واخله او کومه بله اړوآ د گناه په شرابو مړه کړد...!
مهربانی وکړه بېرته لاړشه! دا خای ستاشان سره نه بنايی.....»

د «گلبدن» له درددو کو خبرود هفه د غمه د ک داستان تکمیل کړه ماورته
وویل: «گلبدن! غلط پوهیندلي بی، زه د اخیستونکی په حيث نه، د یوه
ملګری په توګه راغلی یم، ستا په شان زه هم غم ځپلی یم! زما زره هم
دردیدلی، ستا ګاونډی یم، د لبنان مقدسولو ترڅنګ می کورو، د هماغه
بنایسته سیمی او سیدونکی یم، چيرته چې تاما مشومتوب تیر کړی، خوانی ته
دی ګام واخیست! گلبدن! مه ویریزه، زه ستا ملګری او غمخور یم!»

زما په خبرو بی یقین وکړ او وی منله ربنتیا یوه دردمند زره سره د هفه

مخکی ولاپیم، په دد شوه او کیناسته..... داسی چی یوتازه خانگه تند
توبان سره مخ شوی وی! مخ بی لاسونو باندی پیت کر لکه چی د تیرو ورخوله
یادونو په تیبته و هغه یادونه چی یادول بی ورته ترخه وه.....! په قوت
خومید خخه تشه لهجه بی خبری پیل کری:

«که رینتیا د یوه غمخور په حیث راغلی بی، الله تعالی دی اجر در کری! خو
بیا هم در خخه غواړم مهربانی وکړه له دی خایه لاړشہ! ددی خای موجود بیت
به ددی د نورو په وراندی ذلیل او رسوا کری! که دلته دی خوک و ګوری پوه شه
چی بدنامی به ددی د هوا سره جوخته خوره شی او تر ژوندہ به له هغی بدنامی
خلاص نشي! ستا در دمند او له رحمه د ک زړه زما سپیختیا بیرته نشي
را ګرخولی، که زر خلم همدردی وکړی، ستا همدردی زما له ګناه د ک وجود
نشی پاک کولی، ستا زړه سوی زماداروا تیونه نشي جوړولی... ستا قوت
او متی ماد مرگ له منگولو نشي ژغورلی، زهد هغه جذامی په شان یم چی
هدیره کی ناست وی، زما خواته مه راخه، کنه نو تولنې به دی ذلیل او رسوا
کری، دلته راتگ نه بخنیدونکی ګناه ده، ددی په بدل کی به د تولنی تول
حقوق در خخه واخلی او چاته به مخ نشي بنو دلی! اخه! بیرته لاړشہ، او چبرته
چی زما ماشومتوب او ځوانی تیره شوی هلتله منی نوم په خوله وانخلی، که
زما په اړه چادر خخه و پوښتل ورته ووايده «ګلبدن» مړه شوی...!»

د زوی لاس بی بشکل کر او په لېزیدلو شوندو بی وویل:

«زمانه به زما زوی ته په کر که ګوری او خلک به وايی چی داد ګناه میوه د
«ګلبدن» زوی دی، هغه رنیو ود! دیر خلک به د هغه په اړه دا خبری وکړی،
په دی خاطر چی له لیدلو محروم دی، خل لیدلی نشي.... په سرونو کی ماغازه
نه، تیپوی دی، نه پوهیږی، چی مور په سپیڅلوا او درده د کو او بشکو سره
پریمنځلی او د بدېختی کفاره بی ادا کړی، زه مړه کېږم او د کوڅنې په
ماشومانو کی به دی یتیم پریږدم، په دی بدژوند کی به هغه یواخی پاتی شی،

داسی خه راسره نشته چی ورته پریدم او په ابدی خوب ویده شم! هو! یوله
غمده د ک یاد چی د ویرونکی پسینماتیا په بنه به ترستره گو کبیری.... که دی
بزدل او کم همته و، زمانه به یې تر پینو لاندی کمی او که زدور او انصاف
کونکی وی ژوند به یې وصف کی ترانی لولی، که ژوند ورسه ملگریتا وکره
او خوان شو، الله تعالی به د هفه نایاک کس پر خلاف ورسه مرسته وکره
چی دی او ددهه مور یې دذلت په دی سوری کی غورخولی... او که زر میرشی،
د مرگ وروسته ژوند کی به ما خبل انتظار کی و گوری، چبرته چی هری خوا
نور او راحت وی...؟

غلى شوه، ما ورته وویل:

«گلبدن! سمه ده چی هدیری کی ناسته یې، خو په جذام نه یې اخته! وخت د
رذیلا تو منگولو ته سپاری یې، خوزد یله نه یې، منم چی ستا وجود ککر او
ناولی شوی خود وجود ناولتیا د اروآ سپخلتیا ته نشی ورنوتلی لکه خنگه
چی سر په سر واورد ژوندی تخم نشی له مینځه ورلی، گلبدن! د شک پرته چی
مظلومه یې، او ظالم هفه رذیل دی که په نسلی اعتبار لوړ وي خو اخلاقی
حیثیت یې دیر کمزوری او پست دی؛ ته مظلومه یې او د انسان لپاره
مظلومیت تر ظالم کیدو بشه دی!

گلبدن! هفه ګل یې، چی د انسان په بنه یوه حیوان خراب کمی یې، خود ویری
خبرنې ده ستا خوشبوی چی د کونیو د کریکو او محتاجو د اسویلو سره د
آسمان خواته خی درحمت او انصاف سرچینه ده...؛ صبر و کره گلبدن! خراب
کړای شوی ګل یې، تر پینو لاندی کوونکی پښه نه...؟»

هفه غور وه، زما د تسکینه د کو خبرو یې زیړه خیره روښانه کره لکه خنگه چی
د غروب په وخت کی د مروزانگی ورینځی روښانوی، اشاره یې وکره چی
ترخنگ یې کینم، پر کت کیناستم، سترګی می پکی خبئی کمی وی او د هفه
د مر اوی شوی ازوآ اسرار می معلومول... هفه وجود ته خیروم، روښانه وه

چی د فنا شیبی رارسیدلی وی.... د هغى خوانی او مظلومی بشخی زیری
خبری ته می کتل چی د فنا کیدود پل غیر بی ما اوریده، چوپتیا و روسته بی
خپل تول قوت راغونه کر او خبری پبل کری، په داسی بنه چی او بشکو بی د
ژی سره جوخت خبری کولی او قوت بی د اسویلو سره ختمیده:
«زه مظلومه یم.... هو!.... هغه خناور خبرلی یم چی هر انسان کی پت
دی، تر پینو لاندی شوی گل یم، د چینی تر خنگ ناسته و م چی یو پرد یسی په
آس سپور راغی، په خاص مهریانی بی مخاطب کرم او د راز بی راته و واایه
چی دیره بناسته بی، مینه در سره کوم او تر مرگه به می مینه ژوندی وی، ویل
بی خنگل له و حشیانو د ک دی او دا سیمه د خناور و خای، ما باندی راتیست
شو، سینی ته بی جو خنده کرم او مینه بی راسره و کره! تردی و ختم زه د بنکلولو
خوند باندی نه پوهیدم خکه بی پلاز او موره جینی و م، د بنکلولو خوند له خانه
پردی کرم، اس باندی سپره کرم او یوه گوبنی کورته بی بوتلم.... دول، دول
سوغاتونه بی راته را درل، د وریبیموکالی، خوشبوی، خوره دودی او اصل
شراب، هر خه بی کول او غوبنتل بی د گناه د ک حرکتونه پت کری... خپلی
بدی غوبنتنی او بدی هیلی به بی هفو شرابو کی پتوی چی گیبینیو باندی
خواهده کری و! او چی د هغه نفسی غوبنتنی می پوره کرمی، پری بینودم، زما په
نس کی بی یوه بلیدونکی شعله پریبندوده او ورک شو، چی رانغی، دی د
بدنامی د ک خای ته را غلم.... اف!.... خو خلی می و غوبنتل مری کی
پیری واچوم او د ذلتهد ک ژوند خخه خان خلاص کرم! خو هر خل زما لاس نیول
شوی.... په دی خاطر چی زه بواخنی نه و م، په ژوند کی می د زده توته هم
شريکه وه خواوس هغه شیبی رارسیدلی د کوموچی د خورخو راهیسی ما
انتظار کاوه، مهریان ملگری می رارسیدلی..... داجل فرشته! تر او وده
بیلتون و روسته راغلی او ماله خان سره بیایی.... او س به په اطمینان او
آرامتیا سره ویده شم.... زما داخوب به خوک خراب نکرای شي....»

او رده چوپتیا خوره شوه! ما د هغى خيرى ته خير، خير كتل ... د هغى پر خيرى د فنا سپورى تيريده او زر تر خاورولاندى كيدونكى وە! تراوردى چوپتیا وروسته «گلبدن» سترگى وغقولى او وروشانى ووبل:

«اي پتىه انصاف كونكىدە! تەزماد ماتى گۈدە اروأ كېيىكە او تېرى زىدە چىغى ابورى، لە تا خىخە، هو! يواخى لە تا خىخە غواقام چى خېل دى حقىر مخلوق باندى رحم و كەرە! لە تا غواقام بىنى لاس باندى زىماد زىزە توتى سره مرسىتە و كەرە او كىن لاس باندى مى داروأسوغات و منە!

اي د آسمانانو مالكە! ستانوم تل سېبېخلى دى، ستادا جل فرشتە راغلى:... ستا قانون، لەكە خنگە چى آسمان باندى چلىپى پەھماعەشان ئىمكى باندى ھم حاكم دى! يارىيە! زما گناوى وىخېبە، خططاوى مى معاف كەرە، ماڭنهكارى تەد بختىنى لەن كى خاى راكەرە.....! پەدى خاطرە چى غفور او رحيم يې!! د «گلبدن» پە وجود كى لمزە پىدا شوه، پە شونىدو يې ورواسوبىلى وايست خيرى كى زېر والە خور شو..... اروأ يې دا جل فرشتى سره پرواز و كەرە! او سترگى نە احساسىدونكى شى كى خېنى پاتى شو!

سەهارە «گلبدن» جسد يود لرگىن تابوت كى كېپىنۇدلشۇ، فقيرانو پە ولو يۈرە او دىپنار خىخە لرى يود پراخ دگر كى خاوروتە و سپارە..... مذهبىي مشرانود جنازى ملونچ كولو خىخە دەدە و كەرە او خلکو اجازە ورنكەرە چى مەرى ھدىرى كى خاوروتە و سپارى، لوى او پراخ دگر كى خوک د هغى جنازى سره نە و ... د هغى د زوى او يود خوان پرتە، هغە خوان چى د ژوند مصىيتىنۇ د ھمدردى او مرسىتى سېق ورپىنۇدلى و!

د ناوی پالنگ*

ناوی او شاه له دولی را کوز شول، مخکی او شانه وریسی د سندرو زمزمه
کونکی وراخی^۹، شا او خوا خوانانو مستی کوله او پیغلو د خوبی سندري
ویلی، وراخی د شاه کورته ورسیده، کور په گران ببیه غالیو او گروپونو
بنایسته او خوش بويه شوي و، شاه پر یوه جگ تخت کیناست، او میلمانه په
بخلی کوچونو او له ورینسمو جورو شو چوکيو، کوتیه له میلمنو د که شوه،
مریانو د شرابو صراحی را ورده فضاد شرابو د جامونو په گرنگهار او خورو
سندرو سره شاعرانه شوه، د نشاط او خوبی د لگی راغلی او په جادویه نعمو
سره بی محفل بی خوده که، د ساز او سروره د ک غیونه، د خلکو د ژورو
اسویلو، او د ولکیو د تبلوغه سره یو خای کیده او د خلکو سینی گرمولی،
تنکی پیغلى د نخا لپاره پا خیدی، د غبرد تیت او جگ کیدو سره د هفوی
وجود داسی خوریده لکه د سها رملایم شمال سره تنکی خانگی خوریوی، چی
ناویه شوی زری لمنو به بی داسی خبی پیدا کری تابه وی د سپورمی ودانگی د
سپینو وریخو سره لو بی کوی، بسترگی خبی شوی او سرونه پشنوکی ورته
ولویدل، د آزادو خوانانو اروا وی ورسره غاره غری وی او د هو سه د کویو -

*داد شمالی لبنان یوه رینتینی پیننه ده چی دنولسمی پیری په وروسیتو
کی پیننه شوی، ماته دا کیسه د سیمی یوی محتری بشی کری چی پخبله
ددی کیسی لو بغاری وه (جبران)

د اگانوز زونه چاودیدل، د جامونو لاس په لاس کيدل لاګندي شول، شرابيانو خپلي هيلی او غوبنتني شرابيو کي دويي کري، شور او غالغال زيات شو، فکر او سوچ والوت، آزادی او بى باکي خپل توغ ودر او ه ما غزه له کاره ولويدل، زدونه بي کراره شول او تول ما حاول داسي شول لکه یومات رباب، چي تارونه بي کوم نا آشنا لاس په زوره و هللو سره شکولی وي او داسي نغمي ترى پيدا کيږي چي هفوکي آهنگ هم وي او بى آهنگي هم، یوي خوا یوه مست بشايسته پيغلي سره د ميني راز بياناوه او بل خوا یوه خوان د خپلي ميني خوري او زده درونکي خبری یوه، یوه ذهن کي تازه کولی، یوي خوا پاخه شرابي په یوه جام پسى بل جام په سراپاوه او د سندرغاهرو خخه بي د هفو سندرو بيا اورولو غوبنتنه کوله چي دده د خوانی ترجماني وي، بل خوابوي پيغلي هفه کس باندي تکونه کول چي ددي پرته بي د هري بشخي خواته په مينه کتل، په یوه کونج کي د پاخه عمر یوي بشخي د موسکا د کوليدو سره پيغلي خارلى، تر خو خپل کشري زوي ته کومه بشنه ناوي غوره کري، هلتنه دورسي ترخنگ یوه واده شوي بشخه ناسته و چي د خاوند بي هوشي او بى خبری، ملګري سره د ناستي موقع ورکري وه، تول محفل د شرابيو او غزلو سمندر کي دوب و عياشانو خانونه د مستبيو موجونو ته سپارلى و او د نن او سباغم پرته مستبيو کي ورک و، مستي جريان درلود او بشايسته ناوي د مستبيو دي محفل ته په غمه د کو سترګو داسي ليدل لکه یو خپه بندی چي د بندیخانی تياره د یوالو^ف گوري، شببه په شببه بي سترګي هفه خواته او بنتي چيرته چي یوشل کلن خوان ددي مستبيو خخه بي نيازه ناست و، د هفه تبي مرغى په شان چي له خبيل خخه جلا شوي وي او یواخي ناسته وي..... لاسونو باندي تېرو د باوه تابه وي چي ناکراره زده کرارو... کوتني کي نه احسا سيدونکي شي کي سترګي خبئي کري وي، تابه وي چي روح بي

له تن خخه جلاشوی او فضا کی د تیاروشا او خواگرخی را گرخی، شپه پخد
شود، تول مجلس شور او زورو به مخه که، ماغزه د خمار به منگولوکی داسی
گیر شول چی ژنی گونگی شوی، شاه.... زور او بد شکله انسان، د نشی په
حال کی پا خید او میلمنو باندی و گر خید، له دی موقع نه په استفاده سره
ناوی یوه پیغله په اشاری راویلله، هفه راغله او ددی ترخنگ کیناسته ناوی
په ویری خلورو خواته ولیدل داسی لکه چی کوم مهم راز هفه تداوی پیغله
ته لاورنیدی شوهمعا و روشنانی هفه ته وویل:

«په ملگرتیا قسم در کوم ای خوری ملنگری! له ما شوتوب خخه زما او ستا
زدونه سره نبدي و، په هفه خه سو گند در کوم! چی تاته دیر گران دی، هفو
رازو نو باندی سو گند در کوم چی ستا په سینه کی پراته دی، په هفه مینی
سو گند در کوم، چی زما او ستا دواهه او را اوی بشکل کری او هفه یې یوه ور انگه
گر خولی، د زده په آرامتیا او درد سو گند در کوم، همدا او س سلیم ته ور شه او
ورته ووایه چی په پته بن ته لا رشی او د ولو ترخنگ زما انتظار و کری،
»سوسان« هفه ته زاری و کره، تردی چی اقرار و کری، تیری ورئی وریه زده
کره، د مینی خبری ورته و کری، ورته ووایه هفه یوه بد نصیبه دی، یوه بد
قسمته دی او مخکی تردی چی تیار یې خان سره و نغاری، غواصی ستا په
وراندی ته خیری کری او ته یې و گوری، ورته ووایه له زیات غم خخه د مرگ
په منگولوکی دی او مخکی تردی چی دوزخ شغلی غیبوکی و نیسی غواصی
ستا د ستر گو په نور زده سود کری، ورته ووایه غلط شوی او غواصی ستا په
وراندی خپلو گناو باندی اقرار و کری او له تا بخشنده و غواصی خه سوسان! زر
لا ره شه، زما په خاطر له سلیم خخه و غواصه!! ورته ووایه د هفو خنزیرانو له
ساتون کومه ویریه!! شرابود هفوی پر غور و نو او ستر گو پر ده غور و لی.»
سوسان د ناوی له خنگ خخه پاخیده د سلیم ترخنگ کیناسته او ورو یې په

غوره کی ورته د مینی پیغام ورساوه، د سوانان په خبره کی د مینی او اخلاص
تخيبي بنيکاره وي، سليم سرخو خواوه او د هفني خبری او زيدی کله چي د هفني
خبری خلاصی شوي سليم د هفني خواته وليدل، د هفنه تبوي په شان چي د او بو
خخه د که پياله و گوري او د ندرسيدو خخه يي زده و سوليبي، په درانه غير چي
د حمکي له تل خخه راوتلي بنيکاري بد هفنه خواب ورکه:

«بنه! زد بن ته خم او دلو و نو ترخنگ به هفني ته منتظروم»

پاخيد او د بن خواته روان شو، لبو روسته ناوي هم پاخيده، او سليم پسی، د
نشي په مخه کرو ناريته او مستيو کي د بوبنخو ترشاً و رو و رو ووتله، بن
ته ورسيده، شپي تور خادر غوره ولی، خپل تگ يي گوندي که، او خوخلی
شاته وليدل، د هفنه ناکراره هوسي په شان، چي د بنيکاري خخه ويريدلی وي او
د خپل خای خواته په منده وي، دلو دونو خواته روانه وه، هلتنه سليمه ته
منتظرو، چي خان يي د ميني ترخنگ ولید، ورجوخته شوه لاسونه يي د هفنه
غاهي ته ورو اچول او خبری پيل کري، په کومي چتيکي سره يي چي خبری له
خولی وتنی په هماعه چتيکي يي او بشکي له سترو گو خخيدی:

«واوره! زما گرانه، په غوره اوره! زه په خپلی ناپوهی او زرگام اخیستلو خپه
بم، تردی چي پنیماناتیاز ما خیگر توته، توته کر، سليمه زه تا .... هو! زه
یواخی تاغوازم او تر عمر به تاغوازم، خلکوزه و غولولم چي تازه هيره کري يم
او بل چاسره مينه کوي، سليمه! خلکوماته زيياتي خبری کري. په خپلورثو
يي زما زده به زهرو کرکه، په نوکانو يي زما تهرو و کنده او په دروغو يي زما
اروا تسخیر کره يوه شريف! ماته ووبل:

ته ماته په کرکه گوری، پرینبودلی دی يم او بل چا سره دی اړیکی پیدا کري،
پرمایي د مصیبتونو غررا امبار کر، زه يي تیر ایستلم چي د هفنه يوه خپل سره
واده و کرم، دو که شوم! او ورسه راضي شوم خو سليمه! زما منیره ستا پر ته بل

خوک نه دی او اویس، همدا اویس زما له سترگو پرده ایسته شوی د هغه کور
 خخه راتبتدلی یم، تا ته راغلی یم او اراده می کهی چی بیا کله هم
 ورونگرخم، ستا ترخنگ راغلی یم چی خپل غیبی کی دی جذب کرم په نهی کی
 داسی قوت نشته چی بیرته می د هغه کس تر خنگ کینوی کوم چی دکرکی
 په عالم کی زما خاوند گرخیدلی و، سلیمه! ما هغه شاه پرینبودلی او تاته
 راغلی یم، هغه گلان می پرینبودلی او راغلی یم د کوموچی پادری امیل جود
 کر او زما خاوه کی واچاوه هغه قانون می پرینبودلی او راغلی یم چی رسم او
 رواج یبی زما پښو ته زولنی اچولی هو! دا تبول ما هغه کورکی پرینبودل چېرته
 چی مستی او بی خودی خای نیولی دلته په دی خاطر راغلی یم چی تا سره
 چېرته لری.... دیر لری.... لاړشم د نهی هغه خواته لاړشو، د پېړیانو کلی
 ته لاړشو، د مرګ منګولو ته خان و سپارو، راشه سلیمه! د شبی په چویتیا
 کی له دی خایه وتنېتو، راشه! سمندر ته خان ورسوو داسی یوی کښتی کو
 کینوچی یوی نامعلومی سیمی ته موورسوی، سلیمه! اژر کوه!! باید دیرزه د
 دېمنانو له سیمی خان و باسو!!! و ګوره سلیمه!! دا د طلالښتی، دا ګران بېه
 غایرکی او ګوتی او دا بنه جواهرات، زموږ دراټلونکی ژوند تضمین کوونکی
 دی چی دا خرڅ کړو د خانانو په شان ژوند پری کولی شو..... اف الله
 ..... سلیمه! خبری ولی نه کوي ازما خواته ولی نه ګوري؟ ما سره مینه
 ولی نه کوي؟

زما دزره کېکه اوری ..... ستا یقین نه راخي چی ما خپل خاوند، مور لو
 پلار پرینبودل او دواهه په کالیو کی راتبتدلی یم؟ سلیمه؟ سلیمه خبری
 وکړه!! راشه زر کوه!! دا شیبی د الماسوله تو توزیاتی قیمتی او د شاهن تاج
 خخه زیاتی ګران بېه دی!!!».

ناوی خبری کولی، د هغه په غږ کی یوه نعمده و، د ژوندله خویو زیاته خویه

د مرگ له تر خوزیاته ترخه او د موجونوله شور خخه زیاته ژوره، داسی نغمه
چی یأس او امید، خوند اوالم، آرامتیا او تکلیف او د هفو جذبو او میلاتونو
مینع کی بی حرکت کاوه کوم چی د بنیخ په سینی کی پیتوی، خوخوان آرام
ولاده او دا هر خه بی او ریدل د هفعه په زره کی د ناموس او مینی جگره وه....
مینه، چی ستونزی آسانوی او تیاری ریا کوی او ناموس چی انسانان له
غوبستنو او هینلو منعه کوی د لیخند وروسته، چی د چوبتیا او ویری له وجی
هفعه وخت ته ورته و کوم کی چی قومونه د عروج او زوال مینع کی زره نازه
گام بودی، خوان سر پورته کړ، شرافت پر مینه غالب شوی و، «سلیم» په
انتظار او ویری په مخه کړی پېغله کی سترګی خبئی کړی او په نرمه لهجه
بی وویل:

«خه! د خپل خاوند کور آباد کړه!! د الله تعالی خوبنې به همداوه، تول خوبونه
ویښتیا په او بولاهو کړل.... ژر خه او د خوبنیو غیره کی ویده شه! داسی نه
شی پهړه دار تا وګوری او نمری بیا ووا بی چی دوا ده په شپه دی د خاوند امانت
کی خیانت وکړ، داسی لکه خنګه چی دی د بیلتون په دوران کی خپل مین
سره کړی و». .

ناوی ولپزیده او داسی ناکراره شوه لکه خنګه چی د ګلدانی ګل د باد تندي
څې سره مړ اوی شی په درده ډکا غږی وویل: «تر هفعی چی زما وجود کي
ساه وي هفعه کور ته بيرته نه ستنيږم له کومه خایه چی زه د تل لپاره راوتلى یم
ما هفعه کور... د هفعه کور هر خه.... داسی پرینښو دلی لکه خنګه چی یو
پردیسی هفعه خای پریزیدی کوم کی چی د پردیسی توب ورځی په یو اخي خان
او بیچارگی سره تیری کړی وی سلیمه! ماته دوکه بازه او خیانت کاره مه وايد
څکه مینه، چی زما او ستا اروای یوه بل کی جذب کړی د کلیسا د پادری خخه
زیاته قوی ده، راشد! لاسونه ستا غایری ته داسی در وا چوم چی هیڅ قوت بی
را ایسته نکړی شی تا داسی خان ته راجو خوت کرم چی مرگ مو هم له یوه بل
خخه جلانکړای شی!».

خوان په ډير مشکل د هغى لاسونوله خپلى غاړى ایسته کړل، په کرکه او
حقارته ډکه لهجه يې وویل:

«لري شه! ما هيره کړي يې هو! ما هيره کړي يې او له تا کرکه کوم! خلکو
درواغنه دې ویلې بل چا باندي مین شوی یم وادی وریدل! خدرته وايم؟ درته
وايم هيره کړي مې يې، تردې چې ما ستا وجود هم هير کړي، له تا کرکه کوم،
دومره چې د تاله شکل خنځه هم بیزاره شوی یم پورته شه! ما پرېرده چې خپله
لارونیسم! بیرته خپل خاوند تهور شه او د هغه با وفا میرمن و ګرځه!!»
ناوي په درده ډک غږ وویل:

«نه، نه! ستا پر خبرو یقين نشم کولی! له ماسره مینه کوي، ستا په ستر ګو
کې مې د مینې معنۍ موندلې او چې درته ګورم خپل مین ته ګورم، له ماسره
مینه کړي! مینه کوي!! مینه کوي!!! بلکل داسې لکه خنګه يې چې زه له
تاسره کوم، ته هغه کور یادوی زه لهدې خایه او ستاله غېږي پرته هېڅ چاتنه
ورڅم، دا مې پخه اراده ده، د همدي لپاره راغلې یم چې له تاسره کومي
نامعلومي سیمی خواته لاړشم یا ماسره لاړشه او یا لاس پورته کړه او
ماووژنه»

خوان د مخکي خخه په لور غږ وویل:

«ما پرېرده کنه نوزه به هغه ميلمانه راتول کرم چې ستاد واده په خوشحالی
کې د ګيون لپاره راپلل شوی، هغونی تدبه دا د ڈلتهد که منظر وښیم، یواخي
داندزه به دلته هغه بسخه هم راوغواړم چې زما د زړه ملکه ده، هغه به تا پوري
وختاندي، خپل بریاليتوب باندي به خوشحاله شی او ستا پرماتی به ملندي
ووهنی».

لاس یې راکش کړ او هغه یې تیل و هلې، ناوی وارخطا شو، ستر ګو کې خلا
پیدا شو او مینه، هیلې او کړیکې په غصب بدلى شوی د هغى غصى په دول
چې ماشوم یې په مخه کړي وي یا د هغه سمندر په دول چې خپې یې توبانۍ:

شی چیغه بی کره:

« خوک به وی چی ترما و روسته ستا په مینی سوکاله شی؟ زماد زره پرته به
خوک وی چی ستاله بشکلو خوبی لاس ته را اوری؟
ورویی توره له تخرگه راواستله او د برق په شان بی یوشیک سره د هفه په
سینه کی خبنه کره، راولوید داسی لکه داوله لمبی سره چی سپر غی رالویی،
ناوی پری ورتیته شوه له توری د وینو خاڅکی خشیدل، سلیم د مرگ په
سیوری کی سترگی پرانیستی، شوندو کی حرکت پیدا شو، روزشانی ساه
واحیسته او وی ویل:

« زما مینی! اوس زما تر خنگ راشه! زما لیلی! زما تر خنگ راشه! ما کله هم
مه پریزد د ژوند له مرگ خخه او مرگ له مینی خخه زیات کمزوری دی
واوره... واوره، زما لیلی!!! زده دی د هفو خندانو له عذابه او هفو خوبیبو
له تر خو خلاص کرم، زما سترگی هفه لاسونه بشکلوی کومو چی زما تول
بنديزونه مات کړل، شونډی همی بشکل کړه دی شوندو دروغ وویل او د زره خبره
بی پته کړه زما تپونه په هفو ګتو چی پزو یتو کړی دی بند کړه لیلی! کله
چی زما اروا پرواز وکړی توره پل خنگ کېږد او بیا هلته ولیکه د حسد او نا
امیدیو د څپوله وچی خان وژنی، زما لیلی! ماله تاسه مینه کوله ستا پرته
زمالپاره بل خوک نه و خوماد خپل زده، شرافت او د ژوند فربانی له دی بشه
وبلله چی د واده په شپه درسره وتبتم، زما د زره ملکی؟ مخکی تر ذی چی
خلک راشی او زما جسدو ګوری، ما ته یوه مچه را ګړه.... ماسره مینه
وکړه.... ماسره مینه وکړه.... زما لیلی!!»

سلیم تبی لاس سینی باندی کیښود، دوه، دری جتیکی ئی و خوبی او اروایی
پرواز وکړ، ناوی سر پورته کړ او د کور خوانه بی ولیدل په دردہ د ک غږی بی
چیغه کړه:

«راشی خلکو! راشی ناوی او شاه دلته‌دی، راشی! تاسو ته خپل پالنگ و بنیم
اور زیدونکو! پورته شی!! مستیو په مخه کریو!! که په خود بی نو راشی!!
راشی! د مینی د مرگ اوژوند دراز لیدو په خاطر چتکی و کری!!»
د کور کونجونو کی گرنگار شوه، عیاشی کی دوب شرابیان حیران او وارخطا
شول، خلور خواوته بی ولیدل او فکر بی و کر چی غورونه دوکه ورکوی.
پاخبدل، له دروازو ووتل او بیوی بلی خوا بی پلتنه پیل کری، چی ناوی بی د
وژل شوی جسد تر خنگ ولیده، لوشی پنسی په تیبنته شول، بوه هم دا جرنته
در لود چی مخکی ورشی او اصلی پیښه معلومه کری، د ناوی په لاس کی
توروه وه او د جسد له سینی خخه د وینوداری روانی وی، ژی بندی شوی او
هک پک و دریدل ناوی د هفوی خواته پام شو، خبره بی له زیاته قهره تکه سره
شوه، په زوروه بی پری چېغه کړه:

«دارنو! نیدی راشی!! له دی توری مد ویر پیوی، دا یوه پاکه وسله ده او ستاسو
ناپاکو سینو کی نه خبېږي، و ګوری! دی بنا یسته خوان ته و ګوری، شاهانه
کالی بی اغوستی دا زما مینده او ما په دی خاطر وژلی چی زما مینه ده، دا
زما خاوند دی او زه دده ناوی، ما زیاته پلتنه و کره په دی نېری کی، چې، ناروا
او بی خایه بندیزونو سره موتنګه، په جهالتونو سره مو تیاره او حرص سره مو
خرابه کری داسی پالنگ پیدا نکړی چی ما سره د غېړو په غېړو کيدو لايق وی، په
دی خاطر ما غوره ويلله چې بلی د نبا ته لار شو، بی غېرتو! نیدی راشی!
کېډای شی و ګوری زموږ په خیرو کی د الله تعالی نور لویه کوی او زموږ
نېونو کی دا الوهیت نغمی غېږی، چېرتې دی هفه خلک؟ چاچی زما د مینی
په اړه د درواغو تورونه لګول، ماته بی ویل:
هفه ته هیله کری بی او ماسره مینه کوی، آپا هفه فتنه په دی پوهیده چې
زموږ تر منځ خهدول اړیکی دی؟، د کلیسا پادری راولی هفه زه غولولم چېرتې

دی هغه؟ هغه دوکه باز! چیرته دی؟ هغه دوزخی مار! تاسی ما د خپل مین
واده ته رابللی وی نه د هغه بل کس خوبنی ته، کوم چی بل چازما لپاره غوره
کپری و، زما په خبرونه پوهیوی ..... تاسی به اولادونو ته دا کيسه
کوی چی دواده په شبهه بی خپل مین وواژه، ما به یادوی، او گنهگارو شوندو
باندی به پر ما لعنت اوروی خوستاسو اولاد به ماستایی، راتلونکی به یقینا
چی دربنتیاوزمانه وی او ای بی وقوفه انسانه! ای هغه انسانه چی په دوکو،
مال او دولت دی زه خپله ناوی جوړولم! ته ددی بد قسمته دلی استازی بی،
کوم چی تیاری کی رنایی پلتی، له تیپوی د اویو دراوتلو انتظار لری او په
شګلنډ کی د ګل د غوریدو هیله لری ته ددی هیواد او سیدونکی بی، کوم چی
خان یې د اسی جهالت ته سپارلی لکه خنگه چی خوک توله هستی تیاری ته
وسپاری، څه! تابخنیم.... ستاتولی کمزوری بخښم خکه چی خوشحاله اروا
د تلو په وخت د نېړۍ تول ذلتونه او حماقتونه بخښی، توره بی پورته کړه او د
هغه تبوي په شان چی په بیړه داویو ډک ګیلاس شوندو باندی لګوی، په دیزه
میرانه بی سینه کی خښه کړه او د خپلی مین خنگ ته را پریوته ..... د هغه
نیالګی په شان د کوم ریښی چی تیزه چېړه پری کپری او راولویږي، بېخو کی
وارخطایی خوره شوه، د زیاتی ویری او درد بی رثا پیل کړه او روانی شوی،
څینی بی هوشه شوی، نارینه و کی هم ګهودی جوره شوه، دویری لمزیدل او
ورو ورو تپیانو ته رانېردي شول ناوی د خنکدن حالت کی وه او له سینی بی
وینو داری وهلی، د هغه خواته بی ولیدل او وی ویل:

«ملامت کوننکو! ماته نېړدی رانشی او نه هم زمونی جسدونه له یوه بل جلا
کپری کنه نو هغه مقدس اروا، به ستاسو ورمیږونه مات کپری چی زموږ
پرسرونو ګرځی او تاسو به په څمکه راولی، زموږ جسدونه پریو دی چې
دودري څمکې یوه مری شي، څمکې ته موقع ورکپری چې موز خپلی سینی کې

و ساتی به کوم دول چی تخم د سپر لی تر راتگه له واوروساتی ». د سلیم جسد ته نوره هم ورنیدی شوه، شوندی بی د هغه پرشونبیو کینبودلی او د امات گفید الفاظ دور وستیو سلگیو سرده هغه له خولی راوتل: « زما مینی! و گوره!! زما د زره خاونده! و گوره!! حسودان خنگه زمود خلورو خواو ته ولاز دتی، هغوي په خه دول مور ته گوزی واوره! د هغوي د غابنبو چیچل او بندونو د سولیدلو غبونه، واوره!! سلیمه! تاتر دیره زما د انتظار تکالیف و گالل، و گوره! اوس زه ستایم، زما مینی! مور تر دیره تیارو کی هک حیران و، اوس ما تول بندونه مات کړی او تول زنخیرونه می شلولی تر خود ملرله ورانکو او رنایی نوی ژوند لاس ته رادر سلیمه! و گوره، یو یوی بی کړه تول خاپونه له مینځه تللي، هر خه زمونه له لیدو پېت شوی اوس ماته ستا پرته بل خنه بشکاري، هو! زما شوندی، سلیمه! زما و روستی سلگی ومنه!!

زما مینی، خو!! د مینی فرشته آلوتی او د نور حلقی تاویری راتاویری »

تیټر د سلیم پرسپیتی کینبود، وینه بی د وینی سره یو خای شوه، سری د هغه ورمیبه کی ورولوید او سترگنی بی د هغه په سترگو کی خښی پاتی شوی، خلک چوب ولاړ و، خبری بی زنی او پښو کی لمزه پیدا شوهد اسی چی تا به ویل د مرګ ویری، د هغوي قوت او حرکت له مینځه وری، د کلیسا پادری ..... هغه چې نکاح بی لوسته؟!! او د ناوی غاپری ته بی د واده امیل ور-

اچاوه مخکی راغی، د جسدونو خواته بی اشاره وکړه او په چه غږ بی وویل: « د احترام ور دی هغه لاسونه چې د ذلت او جرم د ختمولو په وینو کړ شول د جسدونو خواته رامځی ته نشی او د نفرت ور دی هغه سترگی چې ددوی پر مهینه بی د خپیگان او بنسکی توی کړی، شیطان ددوی ناپاکی ارو اوی دوزخ ته وری، پریردی چې دواړه جسدونه پراته وی! پر هغه ناپاکه څمکه چې ددوی په وینو کړه شوی، پریردی تر هغه پراته وی چې سپی بی غوبښی و خوری او

بادی هدوکی په هوا کړی، خپلو، خپلو کورونه ته ستانه شی! وتبستی! الدي
بد بوي خخه، وتبستی!! دريدونکو! لري شي !! زر لارشی، داسي نشي چې د
دوزخ اور تاسو هم په مخد کړي، خوک دلته پاتی نشي کنه نو ذليل او محروم
به شی ددوی لپاره مقدس خای پیدا کیدل ممکن نه دی... »

سوسان ..... هغه پېغله چې سليم ته یې د ناوی پیغام رسولی و مخکی
راغلهوریځی په اوښکولمدي وی، د همت او میرانی په لهجه یې ووبل:

« ینده کافره! د هغۇد ساتني لپاره دلته شتەيم چې سهاراشی دونو لاندی به
قبرونه وکندم که بیلچه یا میتی زما له لاس خخه واخلي په خپلو گوتوبه د
څمکی سینه چېږي کړم که زماد گوتومخدی و نیوله په خپلو غابنونو باندی
به دا کار وکړم، څی! د عطرونو او خوش بوي خوروونکي خامي خخه،
سمدستي لارشی! خنزير د عطر بوي خخه تبستي، غل د کورد مالک او سهار
راتګ خخه و پېږوي، څی! خپلو تيارو څایونو ته لارشی! د مینی د شهیدانو
پرسرونو د فرشتو سندري، د خبر او بدیو د ګو غورونو ته نه رسیېږي »
خلک د کلیسا د پادری له مخنی لري شول او سوسان جسدونه سره ولاړه ووه،
داسي بېکاریده چې کونیده مور د شبې په چوپتیا کې د خپلو زامنو ساتنه
کوي او چې خلک لارل سوسان په چېغو، چېغو په ژرا شوه

توبان

-۱-

یوسف فخری دیرش کلن و چې ددنیا او مافبها سره بې اړیکۍ وسلولی او
دچوپ او زاهدانه ژوند دتیزولو به خاطر بې ماته گوده خانقاہ کې ژوند ته
دوام ورک، دا کلیسا دشمالی لبنان د «قاديشبا» سیمی خنیو کې پرته ود،
دشا او خوا کلیو خلکو د یوسف فخری په اړه دول، دول خبری کولی، چابه
ویل:

«هغه دیر بنه او دشتمنی کورنی سپری دی، یوی پیغلى سره بې مینه کوله،
دهغی دې وفا یې خخه بې زده مات شو، بیار بې پریښود او دهغی دهیزولو په
خاطر بې گوبنه کیناستل غوره کړل....»
چابه بیان نظر ورکاوه:

«هغه د تصوراتو په دنیا کې نغښتی شاعردی او خپلو افکارو او جذباتو ته
دشعر او نظم جامی وراغوستلو په خاطر بې له تولنی ملن توله کړی....»
چابه بیا قیاس کاوه:

«هغه یو صوفی دی، له دنیا او دهغوګه لذتونو بې ملن توله کړی او یواځی»

عبدات بی کافی بللی «

او چابه بیا په زغرة فیصله کوله:

« هغه لیونی دی »

خوزه؟..... زه په دی مسئله کی بیخی چوب و م، پوهیدم داروا په دنده کی
بو داسی نازک راز هم شته چې دهجه معلوم مول دقیاس په وس کی نه دی خو
دا هبله او ته می وه چې ددی عجیب او غریب انسان سره و گورم او خبری ور-
سره و کوم په همدی خاطر ما دود خلی کوبینه و کړ تر خود دهجه لیدو ته خان
ورسوم، حقیقت بی معلوم او مقصد باندی خان پوہ کرم خود غیر، خیر کتلوا او
شینو داسی خبرو پرته چې دهفو خخه بی د سخت نزیتوب، بی رحمی،
سورواله او خود خواهی بوی راته ما خده لاس ته رانه ورل.

لومړی خل می چې ولید د صنوبر دونو تر خنګ یې گامونه اخیستل په دیر
احترام او مینه می ورته سلام واچاوه خو هغه سرو خواوه، کوم خواب بی
رانکه او سمدستی له هغه خایه لار.

دوهم خل چې ورسه مخامنځ شوم د خانقاہ تر خنګ د انگورو د تاکونو لاندی
ولادو، ورنیدی شوم او تری و می پوبنتل:

»..... پرون ماته دبل چا له خولی معلومه شوه چې دا خانقاہ یوه
« سریانی » عابد خوار لسمه پېړئ کی جوړه کړی ! تاسو په دی اړه خه
معلومات ئوچه معلومات ؟ «

په سخته لهجه بی خواب را کړ:

« نپوهیږم چې دا خانقاہ چا جوړه کړی ؟ او نه هم پری پوهیدل غواړم ! »

ماته بی شاه راواړو له او په طنزه ډکه لهجه بی وویل:

« په دی اړه ولی له خپل نیکه نه پوبنتی ؟ تر تولو سپین بیږی هم دی او ددی
سیمی تاریخ هم بنه ورته معلوم دی ! »

په خپل ما شومانه حرکت پنیمامانه شوم او بیر تراو ګر خبندم

تر دوکالو ددی کس ژوند زما په فکر او خیال کی خای درلود او دا گلونه
هداسی تیرشول.

-۲-

دمنی موسم و ماد یوسف فخری دخانقاد خواوشان غرونو او سیمو کی چمکر
واهه سخت باد، باران او توپان راغنی او داسی لویه بی راسره پیل کړه لکه یو
طغیانی سمندر بی ده ګنډ کشتی سره پیل کړی چې څبو سوری کړی وی او
بادبان بی توپان را ګورځولی وی ماد دخانقاد لارونیوله او زده کی می وویل:
«د خلکو څخه د خان ساتونکی دلیدو به موقع لاس ته راغله، توپان
او دالدی او خبری جامی می دسفارش او معذرت لپاره کفايت کوي»

په داسی حال کی چې درحم ور و م خانقاد ته ورسیدم خولامی دروازه نه وه
تکولی هغه کس می مخامنځ ولاړ ولید چې داوردی مودی راهیسی دلیدو په
تمه ورم، په لاس کی بی یوه مرغنى وه، سر بی دیر بد تپی او وینی شوی واو
داسی پې پیده تابه وی چې دژوند وروستی سلګکی بی دی، ترسلاام اچولو
وروسته می وویل:

«وې خښی چې په دی حالت کی تاسی ته راغلم خوڅه می کړی وی مجبور ورم
توپان ډیر تندوا او کلی له دی خایله لری....»

تندی بی تروش کړ، ماته بی په غور ولبدل او په حقارته ډکه لهجه بی وویل:
«دلته ډیر سوری شته که تا غوبښی وی هفو کی دی پناه اخیستلی شوه»
خبره بی ختمه شوہ او پر مرغنى بی داسی دمینې ډک لاس راکش کړي چې ما
داسی صحنه په ژوند کی نه ولبدلی.... دامتضاد حال .... دارحم او
داسخت زريتوب .... دده داحركت ماته ډیر حیرانونکی و تر تولو

حیرانونکی دا، چې ولی ماسره دومره سور برخورد کوي؟
زما خواته بی داسی ولیدل تابه وی خبری را څخه غواړی او زما پر ذهنې
څې ګان پوهيدلی بیا بی وویل:

«توبان له خوسا غوبنی خان ته دودی نه برابروی بیا ته ولی دویری راوتستیدی؟»
ماخواب ورکه:

«داسمه ده چې توبان له تروشو او خوسا شیانو سره مینه نه کوی خویغ شیان بی خوبنیبی زما یقین دی که زه بیا دهله لاس ته ور شم مابه یوه خوندوره کپاره و گنی اوله ستونی به می تیره کړی». خیره بی لړه وغور یده او وی ویل:

«که توبان تایوه خوندوره کپاره (مری) و گنی اوله ستونی دی تیره کړی داستالپاره دومره لوی عزت دی چې په هیڅ صورت یې ود نه بی». ماخواب ورکه:

«په همدی خاطر زه له توبان خخه راتستیدلی یم او دلته راغلی یم ترڅو هغه عزت می په برخه نشی د کوم چې زه ورنه یم...» دموسکا د پیلو په خاطر بی زما خواتدشا کړه، دانګیتی ترڅنګ ایښو دل شوی چوکن خواته بی اشاره وکړه او وی ویل: «په دی چوکن کښنه او کالی وزیښه!»

مننټوکره او دواړه کیناستو، زه هغه چوکی باندی چې دانګیتی ترڅنګ ایښو دل شوی وه او هغه د تیره و خخه جوړ شوی تختکی باندی، خاورینې پیالی کې لاس ور دننه کړ، ګوتی تیلو باندی غوری کړی او د تپی مرغنى پر ورزو او سرباندی بی ووهلی، بیا بی زما خواته ولیدل او وی ویل: «توبان او باد د اغږی به مرغنى تیل و هلی او پر غرد الویدلی....» ماخواب ورکه:

«په همدی ډول زه هم توبان ستا دروازی ته را وغور خولی یم او تراوسه راته پته نشه چې زما ماتې بی مات کړی او که سر بی راته کړی؟» «خومره بنه بدوي که د انسان فطرت د مرغیو په شان وی! خومره بنه بدوي که

توبان دانسان میت ماتولی او سرتپی کولی! خو بزدلی او دار دانسان به طبیعت کی نغیبتی، توبان نوی تیز شوی چې هغه سورو، کونخونو او پرستنو کی پتیپری».

دخبر و دجاری ساتلو په خاطر ما وویل:

«مرغیو ته هغه خه ور په برخه دی کوم چې انسان ته نه دی، انسان ده غه قانون او هغه رواجونو سیوروکی ژوند کوی چې دخان لپاره یې تاکلی خو مرغی ده غه عام او تولنیز قانون لاندی ژوند کوی دکوم له مخی چې ئمکه دلمر خوا او شاؤ گرخی».

په ستر گوکی خلا پیدا شود او د تندی گونځی وغوریدی، مادا سی محسوسه کړه چې هغه زه خپل پودشاګرد و ګنلم اووی وویل:

«شاباس! ژوندی دی وی!! خه چې ته وايې که همدا دی عقیده وی نو بیا انسانان پریرده، ده غوی ناقصو قوانینو او رواجونو ته لغته ورکړه او د مرغیو په شان دا سی خای کی ژوند غوره کړه چې دالله تعالى د حضور پرته بل هېڅ همنه وی».

ما خواب ورکړه:

«خه چې زد وايم پر هغه عقیده هم لرم»

هغه لاس پورته کړ او په تنده لهجه یې وویل:

«عقیده جلا شی دی او هغی باندی عمل جلا، زیات دا سی خلک شته چې خبری د سمندر په شان کوی خو ژوند یې دخوسا ډنه زیات حیثیت نلري، هغوي خپل سرونه دغرونو له خو کو هم لوړ بولی خوارواوی دسرو و په تیارو کی ویدی وی».

د خبری تر ختمیلو وروسته یې ماته دخبر و موقع رانکړه، پاخید، مرغی یې، دورسی تر خنگ زورند یوه زاړه کوت باندی کینوله، له شا او خواهی، ولښه، خڅلی او بوس راغونه کړل انګیتی ته یې ورو اچول او وی وویل:

«بوتونه ویاسه او پنی و چی که، رطوبت دانسان لپاره دیر مضر دی، خپل
کالی بنه وزبینه او مه شرمیمه».

زه اورته نور هم ورنیدی شوم، زما دملوکالیو خخه تاوخاته او هغه دخانقه به
دروازی کی ولازو، ویرونکی فضاته بی غور سره کتل، دلپ خند و روسته منی
تری و پوینتل:

«په دی خانقه کی تازیات وخت تیر کړی!»

پرته ددی چې ماته متوجشی خواب ګراکړ:

«زه دی خانقه ته هغه وخت راغلم چې دا خمکه خالی او ورانه ودا و سمندر ونو
باندی تیاره راخوره وو».

چوب شوم او زه کی می وویل:

«دا خومره عجیب او غریب انسان دی دده پیژندل خومره گران دی؟ خود ده
سره خبری او داروا په اسراوو یې پوهیدل ضروری دی، صبر کوم، تردی چې
دانامهربانی او غضب یې په مهربانی او رحم بدلت شي.

-۳-

شپی خپل تور وزر وغور او، توبان او ورښت دومره شدت غوره کړ چې
ماوپتیله ژوند فنا کوي او د خمکی له مخ خخه د ژونديو، خلبيو او بو تو
د پاکولو په خاطر په جوش راغلی. د یوسف فخری نفرت او کړ که په انس او
ملګرتیا بد له شو، پا خید او دوه خراغونه یې بل کړل، تردی وروسته یې
د شرآبو خخه د ک یو جام او شکور زما مخی ته کېښود، په شکاره کی دودی،
پنیر، دزیتون غوری او لپ خه وچه میوه وو، ماته مخامنځ کیناست او په
مهربانی یې راته وویل:

«ماسره چې د خورلو خدوستامخی ته پراته دی راشه، ماسره پکی خان شریک
کړه!!»

د شپی دودی مویه آرامی سره و خوره د باد شغار او باران تکار می او ریده هری

کپاری (امری) سره به می دیو سف فخری خیری ته لیدل تر خود هغه روانی
حالت، ذهنی کیفیت او وجدانی میلاتونه معلوم کرم، له دستر خوان خخه
پا خید دانگیتی (بخاری) خخه بی دچای خوتولو چاینک راوا خیست او دو
پیالو کی بی قهوه واچوله، بیا بی د سگرت چبی خلاص کر ماته بی رامخی ته
کراو په نرمه له جهه بی وویل:
« واخله! سگرت و خکوه!! »

ما یوسگرت واخیست، په بل لاس کی می دچایو پیاله وه، په دی وخت کی
چې ما شه ولیدل تردی د مخمی د هغه یقین نه کاوه، چې د سگرت خخه می خو
کشه او دچایو خخه می دری، خلور غور بیه و کړل هغه سرو خوارو، ماوی که
افکارو باندی می و پوهید ویل:

« حیران به وی چې خنگه دی خانقاہ کی شراب، سگرت او قهوه شته، یواخی
دانه بنا بی دودی، سامان او بستره ته هم حیران شوی وی، تانه تورن کوم
څکه ته هم د هغه خلکو څنی بی بی چې دانسانانو لری والی د ژوند د ټولو
خوندونو او عامو خوشحالیو خخه لری والی سره لازمی بولی ».

ماخواب ورکړه:

« هو! د ازما عقیده ده د الله تعالی د عبادت په خاطر د بشار خخه د مخ اړولو
معنی داده چې یواخی او زاهدانه ژوند وشی او د دنیا هر لذت او خوبی ته
شائکری ».

هغه وویل:

« د الله تعالی مخلوق سره داوسیدو دوران کی هم ما عبادت کاوه د عبادت
لپاره یواخی توب او کونج ته ناستی ضروری نه دی، ما د الله تعالی د عبادت
په خاطر نپری نه دی پری ایښی څکه هغه یواخی د پلار، مور کور کی نه، هو
ځای کی موجود دی، زه په دنی خاطر له خلکو ګوښه شوی یم چې زما اخلاق او
افکار د هغوي د اخلاق او افکارو خخه جلا او بیل وه، ما نه دن ته په دی خاطر

لغته ورکره چې زما په نظر هغه یوه زړه، فاسده، قوى او غته ونه وه، د کومى رینس چې د حمکى په تیارو کې خوری شوی او خانګۍ له آسمان سره خبری کوي خو ګل یې حرص، بد اخلاقی، جرم او ګناه ده او میوه یې آفت، بد بختی او غم، څینو مصلحه و غوبنټل چې هغه پیوند کړي او د دی ونی طبیعت بدل کړي خوبږی بالیستوب یې په برخه نشو او هغوي د خپگان، مظلومیت او ناکامی حال کې مړه شول....»

چوکې ته یې تکیده وکړه او غېږي له مخکنې هم او چت شو د اسی تابه وی چې د خپلو خبرو له اغیزی خوشحالیېږي، خبری جاري و ساتلی اووی ویل:

«نه! ما د عبادت لپاره ګوبنډه کیناستل نه دی غوره کړي په دی خاطر چې عبادت ..... د زړه ترانه ده ..... د چېغو مینځ کې هم الله تعالى نه رسېږي او رهبانیت ..... چې دوهم نوم یې خان مجبور ول او د غوبنټو وژنده د ..... یوه مسئله ده چې زما په مذهب کې ورته خای نشته الله تعالى جسم د روح د عبادت خای ګرځولی او پرمورو فرض ده چې د هغه ساتنه وکړو ..... نه! زما ملګريه!! ما د زهد او عبادت لپاره ګوبنډه کیناستل نه دی غوره کړي بلکې په دی خاطر مې ګوبنډه کیناستل غوره کړي چې ما د خلکو د قوانینو، بشونو، وسم، رواج، د هغوي د افکارو او مصیبتونو خڅه تینېتله غوبنټه، ما په دی خاطر یواخې توب غوره و باله چې د هغه خلکو منحوسی خیری ونګورم کوم چې خپله اروا خوشوي او په هفو پیسو د اسی شی اخلى چې ارزش یې له دی کم وی، ما په دی خاطر ګوبنډه کیناستلو ته ترجیح ورکړه چې نه منی غوبنټل هفو شخوسره و ګورم چې پرديو سره سترګې جنګوی په مخ کې یې موسکاواي خو په زړه کې یواخې یو..... بس یو هدف ونی، ما په دی خاطر له خلکو لري والي غوره کې تر خود هغونیمه فیلسوفانو له ناستی خان خلاص کرم چې په خوب کې د علم سیوری ګوري او فکر کوي چې په دی دنیا کې لور مقام لري او چې په وښه حقیقت و ګوری د اسی فکر کوي چې د

حقیقت عام او کامل جوهری تر لاسه کړی، ما ګوښه کیناستل په دی خاطر مناسب و بليل چې زه د دی جا هلاتو له حرص خخه ووپریدم کوم چې بنه اخلاق کمزوری، بخښه بزدلی او غرور دلوی واله یوروول بولی.

څکه مې د لته ژوند کول غوره و بليل چې اروا مې د هفو پانګه والو سره د ژوند له و جي ستري شوي و کوم چې فکر کوي مل، میاشت او ستوري د هفوی له خزانو راخیزی او د دوی جیبیونو کې د و بیبی، د هفو مشرانومی زده مور شو چې د قوم له هیلو سره لوپی کوي او د خلکو ستري ګی په زرین غبار او غرورونه خورو الفاظو سره د کوي او د هفو پادریانو خخه په تنگ شوي و م کوم چې خلک هفو خبرو ته رابولی چې خپله عمل نه پری کوي او هفه شیان تر غواړی چې له خانه یې نشی غوښشي.

ما په دی خاطر یواخی توب د ژوند مرکز غوره کړ چې تراوشه ما ته د انسان له لاسه د اسی خه نه دی راکړ شوي د کوم قيمت چې ما د زړه په وینونه وی ادا کړي.

ما ته په دی خاطر د یواخی ناستی غوښتنه پیدا شوه چې یواخی توب د اروا، فکر او زړه لپاره یوژونددی.

په دی خاطر ما په دی ورانو خنګلونو کې د خان لپاره کور جود کړ چې هفه کې د ملرزنایی، د ګلاتو خوشبوی او ویالوسندری دی.

مناغرونو کې څکه ژوند غوره کړ چې هفه کې د پسلی او شوق وینټیا، د منی تر نم پالنه او ژمی اراده موجود دده

غلى شو، ساه یې واخیسته د اسی تا به وي چې د روند باري په د خپل سره ځنځه راکوز کړي ستري ګی عجیب او غریب ټلسی وړانګو سره روښانه شوي او خیره کې یې د عزت نفس اراده او د قوت موجوده په لوپو شول.

ترډیره وخته مې د هفه خیری ته کتل، په دی زیات خوشحاله و م د کوم مو پتو خبرو معلومولو تنامی چې زړه کې و هفه همدا او س زمامنځی ته وي، وزړه

مخاطب شوم او و می ویل:

« تاسو چی خه و ویل، بیخی پر خای اوسم دی خوتاسی ته معلومه نه ده چی د
تولنی د ناروغیو او تکلیفونو کوم تشخیص چی تاسی کپری د هغی خخه ماته
رو بیانه شوه چی تاسی یو پوه داکتر یاستی او یوه داکتر ته نه بنا یابی چی د
ناروغ د شفا او مهینی و زاندی له علاج لاس واخلي، نبری ستاسی به شان
خلکو ته ضرورت لری او دا بدله انصاف خخه لری وی که تاسی تولنی ته د
گئی رسونی قوت ولری اوله هغی ملن راتوله کپری ... »

تردیده بی ماته په غورو لیدل بیابی په خپگان او تندی له جی سره و ویل:
« ..... د ژوندله پیل خخه د طبیبانو دا هیله وی چی ناروغ ته نجات ور کپری
په همدي نیت خینو خان سره سامان را اخیستی وی او خینو دواگانی، خو
افسوس چی هر یو بی په ارمانه د ک حالت کی له دنیا سترگی پنه کپری،
کاش!! د زمانی کپلیچونو په راد مخه کپری ناروغ خپل خوسابستر او خپلو
تیونو باندی اکتفا و کپری خو داسی نه ده! هغه له خپل خادر خخه لاس
راویاسی او د هغه طبیب ستونی ته بی و راچوی چی دده د علاج لپاره راغلی
خو کومه خبر چی ما په غصه کوی او وینه زما په رگونو کی په شغلو بدلوی
هغه داده چی داناورغ لومړی طبیب وژنی او بیا پښیمانه وی، .....
ما خواب ور کړی: »

« محترمه! نبری کی د یخنی موسم په ختمیدو دی او تردی و روسته بنا یاسته
پسلی راروان دی هغه کی به بینا ګلان د بینونو بنا یاست او ویالی د سیمو خور
غږوی ..... »

یو سورا سویلی بی وا یاست تنده بی تروه کړه او په غمجنه له جهه بی و ویل:
« کاش! ماته معلومه وی چی الله تعالی د انسان ژوند ..... له دی زما
مطلوب دا زمانه ده، تولو اړوندہ شیانو سره ..... په دی موسمونو ويشه
دی، چی د خپل تګ او تسلسل په اعتبار د عامو موسمونو سره ورته والی

لری؟ آیا د زرگونو کلنو تر تیریدو و روسته دخمکی پرمخ داسی انسانی دله
پیدا شوی چی د اروا د سپیختلیا پراصولوزوند و کمی؟ آیا داسی زمانه به
راشی چی انسان ته عزت او لوروالی په لاس ورشی او هغه دورخی له رنایی او
شپی له تیار و خوندو اخلي؟

ایا دا خوب به کله ربستیا شی؟..... آیا دا خوب په هغه وخت ربستیا شی
کله چی ظمکه د انسان له غوبیشی خپله لوره او د هغه له وینی خپله تنده سره
کمی؟

ودرید، بنی لاس بی د آسمان خواته پورته کړ تابه وی چی ددی دنیا پرته،
بوی بلی دنیا خواته اشاره کوي او وابی:

«دا پېښه لری خوب دی او دا خانقاده خوبونو خای نه دی څکه چی زه ددی انګړ
او ګونځونو هر شی باندی به یقینی تو ګه پوهیم یواشی دانه دی ددی سیمې
او غرونونو هری ذری او کانی باندی پوه یم دا حقیقت د یقین تر حده منم چی
شته یم او زما د وجود په ژورو کې لوره هم شته او تنده هم، ما ته حق دانیو دلی
چی زه د ژوند خوارو او خبکاک کې له هغه ظرفونو کار واخلم کوم چې ما په
څبل لاس جوړ کړي، همدا وجه ده چې ما د انسان میلمستیا او
دسترخوانونو ته لغته ورکړي، دلته راغلی یم او تل به دلته هوسیبوم...»
د کوتۍ په مینځ کې ګرځیده، ما د هغه پرخېرو، سبیونو او عواملو غور کاوه،
ماوی خه باعث شوی چی د انسانی ټولنی تصویر بې د د ته داسی بنو دلی آخر
می ورته ووپل او هغه ودرید: .

«زه ستاد افکارو او اهدافو احترام کوم او زده کې می ستافکر لپاره د احترام
او عزت خای شته، خوماته زوینانه د...، د افسوس خای دی.... چې ستا
ګوبنه کیناستلو سره، دی بدقصمه قوم داسی خوک له لاسه ورکړي چې
هغوي ته د ګټي رسولو او د هغوي د ویشنلو توان لری».

سرېي و خوز اوه او خواب بې راکړي:

«دا قوم هم نورو قومونو په شان دی خکه چې انسان یوه فطرت سره زبیری او که هغوي کې کوم توبيرشته، یواخى د بهرنېو مظاھرو دي، پر همدی بنسټ د شرقی قومونو بدېختي، په اصل کې د تولی نړۍ بدېختي ده کوم خه چې ته د غرب پرمختګ بولی، هغه د غور سیوری دی اویس! دوکه، دوکه دی که ته هر، جامه و رواغوندی، که سپینو زرو کې پته کړي او یاد زرو او یه ورکړي، که دور یېنډو کالی و رواغوندی، که مانیو او محلونو کې واوسیږي بیا هم دروغ نه ربنتیا کېږي، او که اور گاډو کې کښي او په الوتکو کې هواته سفر و کړي بیا هم خیانت، په امانت نه بدلېږي، مریتوب ..... د ژوند مریتوب د ماضی مریتوب د اصولو، روشنونو او کالیو مریتوب، د نارینه مریتوب هر وخت مریتوب وی که د هغې خېږي ته بل رنګ ورکړي او یایې کالی بدل کړي هو! مریتوب! هر حال کې مریتوب وی که هغه هر خومره خان څلواک بولی، نه! زما مهریانه! نه غرب له شرق خخه پرمختللې او نه شرق له غرب خخه زیات وروسته پاتې دی، دی دواړو کې کوم توبيرشته، د دی پرته کوم چې د لیوانو د ډولونو مینځ کې وي، ماد تولنې دول، ډول حالتونه لیدلې، د هغې تر شاماته هغه ازلى انصاف خوبنونکې تر نظر راغلې کوم چې بدېختي، ډوندوالي او چهالت یوی درجې کې شميرې یو قوم ته پر بل قوم برتری نه ورکړي او نه د اسې کوئی چې یوهدله پرېو دې بلې دلې باندې ظلم و کړي»

زه د شکتر حده حیران شوم او ومى ویل:

«ددی معنی دا شوه چې تمدن او د هغه دا تول ډولونه باطل دی»

په جذباتی لهجه بې څواب را کړ:

«هو! باطل دی، د تمدن او د هغه ډولو نه باطل دی دا تول اکتشافات او اختراعات خه دی؟ د هفو تاوانونو پرته چې عقلونو ته د دروغو تسلأ ورکړي، په د اسې حال کې هغه د وارخطابې او خېگان ژورو کې دوب وي او د د فاصلو لنډوالی، د غرونو او سیمو یوشان ګرخیدل او فضا باندې غلبه

خده؟ د هفو ساختگی گلتو پرته چی نه سترگی پری ارامیه‌ی نه دزره لباره
غذا جوریه‌ی او نه ارواؤی لور و خوکوتله رسوی هو! د انسان دا تول کارونه، دا
تول هدفونه او بریالیتوبونه، دا تولی جگری او هیلی باطلی دی، هو! دنبری هر
خه باطل دی او د ژوند تولو مصروفیاتو کی د یوه شی پرته بل هیش شی د اروا
د مینی او شوق مستحق نه دی..... هو! یواخی یوشی».

ماتری و پوبستل:

«ولی؟ محترم! هفه خه دی؟»

تر بیوی دقیقی بلکل غلی و بیایی تهیر باندی لاس کینبود او سترگی پتی
کمی، په خیره کی بی خلا پیدا شوہ او په لر زیدلی خواب د غربی وویل:
«هفه د اروا ویبنتیا ده هفه یو تصور دی چی د انسان پر احساساتون ناخاپی
حمله کوی او د هفه سترگی غروی ڦمبر د هستی له شعلویوہ شعله
ده، ناخاپی د اروا په دننه کی لمبی وهی او هفه خلی او بوئی ایره، ایره کوی
کوم چی د اروا خلورو خواو خخه راتاو شوی وی وزروهی او هواته الوئی، هفه
یوه جذبه ده چی د انسان پر زیره نازلیه‌ی او هفه حیرانتیا کی دوب و دریه‌ی هر
هفه خه د حقیقت خلاف بولی چی د هفه مخالفوی، هر هفه شی خخه کرکه
کوی چی ده سره ملنگرتیا نه کوی او د هر هفه شی خلاف د بغاوت توغ پورته
کوی چی دده پرموزو او اسرا رونه پوهیه‌ی، هفه یو پتی لاس دی، کوم چی
زمما له سترگو بی پرده لری کره، هفه وخت چی ما د خپلوانو، ملنگرو او
هیواد والو سره گپتو لیز ژوند کاوه او زه حیران او وار خططا شوم زده کی می
وویل:

«دا کوم خلک چی زما خواته گوری حیثیت بی خه دی؟ زه هفوی خه دول
پیژنم او هفوی سره منی چیرته لیدلی؟ ولی هفوی سره ژوند کوم، او ولی
هفوی سره ناسته او خبری کوم؟ زه هفوی کی پردیسی یم که دوی دی
کلی کی پردي دی؟».

دلپ وخت لپاره غلی شوتا به وی چی د تیرو و ختونو باد بی په حافظنی کی
هغه تصویرونه را ژوندی کړل د کومو ویل چی ده ته خوندنه ورکوی. بیا بی
لاس را اورد کړ او غور کی رانه وویل:

«دادی هغه کیفیت او حالت کوم چی خوکاله ور اندي ما باندی حمله وکړه ما
دنیا ته شاکره او ذوبین ژوند، فکر، جذبی او چوپتیا خخه د ګئی اخیستلو په
خاطر دی وران خنگل ته راغلم»

د شبی تیاري ته بی ستر ګئی خبری کړی، د خانقاہ دروازی خواته روان
شو، هلتنه چی ورسید بیا په خبرو شوتا به وی چی توبیان ته مخاطب شوی:
«دا یود ویښتیا ده چی دارواو په ژورو کی پیدا کیږی، خوک چی پری
پوهیږی په خبرو کی بی نه ظاهروی او خوک چی نه پری پوهیږی ترقیاته بی
پته نشی لګولی».

- ۴ -

د فکر د جنگولو او د توبیان د کېیکو او نعرو سره دهم غئی کېدو یو اورد
 ساعت تیر شو یوسف فخری به کله کوتی کی چکرواهم او کله به دروازی کی
ودرید او ګډه وده فضابه بی په غور خارله خوزه غلی ناستوم، د هغه روحاںی
څښی می محسوسولی او د هغه خبری می حافظنی کی تازه کولی، د هغه د
ژوند ګوبنه والی، لذتونو او تکلیفونو باندی می فکر کاوه کوم چی دده ژوند
کی پتے دی، د شبی دو همه برخه چی ختمه شوہ ما تهرانی دی شو او تر ډیروه بی
ماته لیدل، تا به وی په خپلی حافظنی کی د هغه کس نخنې ساتی چاته بی
چی د ګوبنه کینا ستلو راز بنو دلی، بلاخره بی په آرامه لهجه وویل:

«زه په دی وخت کی توبیان کی ګرڅم دا می عادت دی، درواخله! سکریت، د
قهوی او چای پیاله، که شرابوته دی زړه وشو په هغه صراحی کی شته، ګوره!
پوستن او بستره هغه کونج کی دی که خوب درغی آرام ویده شه»
کوړیتی، کوړیتی تور بالا پوش بی وا ګوست او په خندا بی وویل:

«امپهڈواره یم چې سهارا بهه تگ په وخت د خانقاہ دروازه پوری کړي خکه چې
زه سبا ورځ د صنوبرو خنګلو کې تیروم».

د دروازې خوانه لار، پو اوږد کوتک بې لاس کې واخښت اووی ویل:
«که خانقاہ سره نېډۍ سیسموکی بیا توپان راګیز کړي په راتګ کې خنډمه
کوه، زه هبله منديم چې ته به د توپان خڅه ویره نه، مینه زده کړي ..... بشه!
شپه دی په خبر!»

چېک ګامونه بې واخښتل له دی خایه لار زه د خانقاہ په دروازې کې ودریدم
تر شو و ګورم چېرته ځې، تیاري زما له ستر ګو پناه کړ خو تر ټېرې وخته بې د
ګامونو غې زما غورته راته، چې سهار شو توپان نه و، وریځی ورکی شوی
وی، د غرونو شا او خوا خوکی د لمر په رنایې کې مخليدې، ما د خانقاہ دروازې
ته قفل ورواجواه او د خپلی ارواد معنوی ویښتیا سره یو خای بېرته رازوان
شوم هقه ویښتیا چې یوسف فخری په زیات جدیت سره بنو dalle. خو کله چې د
څلکو د او سبندنی ځای ته راورسیدم، څلک می په ګرځیدوکی ولبدل او د
هفوی غیرونه می تر څو شول ودریدم او زه کې می وویل:

«د شک پرته چې داروا ویښتیا د انسان لپاره ضروري ده بلکې همدا د
هستی هدف دی، خو آیا تمندنه په خپلوبیلا بیلوبیلا لباسونو او کالیو سره د اروا
دویښتیا یو ډریغه نه ده؟ مور ډ موجوده حقایقو خڅه ولی منکرې و په دا سی
حال ګېن د هفوی خڅه استفاده د هفوی د موجودیت کامل دلیل دی او
کېدای شی موجوده تمندنه زوال موندونکی وی خودا د ارتقا پوری ګرځیدلی.
تردی وروسته ما بیا کله هم یوسف فخری ونه لید خکه چې د منی په روسټیو
وزخو کې د ژوئند ضرورتونو د شمالی لبنان خڅه لری سیمی تلوته مجبور کړم
چېرته چې توپان تارومار او ګوبنې کیناستل د جنون او لیونتوب یو دولو.

د مروپه کلې کې

پرون.... زه د بیار له غالغال او گنې گونى ووتم اراده مى وه چې شنو سیمو
کې چکر ووهم یوه لور غره ته، چې فطرت بنايسته کالى و را گوستى
وورسیدم، همالته تم شوم بشار د تولو لورو بلدنگونو او بنايسته بنگلو سزه
د فاپریکو مردار ولوگيو کې ڈوب تر نظر راته، همالته کیناستم او د انسان
عملی ژوند خارل مى پیل کړل، ماته د انسان ژوند تول «تکلیف» بېکاره
شو، په زړه کې مى فيصله وکړه چې نور د انسان په دې تصنعي ژوند غورنه
کوم، مخ مى هفو شنو سیمو خواهه کې چې د الله تعالی د عظمت بېکارندوی
و، ومى ليدل چې د دې شنو سیمو مینځ کې یوه هدیر د د هغې مرموین قېرونه
د سروی د ونو خخه زیات ګن و، هلتله.... د مرو او ژونديو کلې مینځ
کې... ماددی کلې د پرله پسى هڅو او حرکت او د هغه پر خوری شوی
چوپتیا او آرامتیا باندی فکر کاوه، یوی خوا اميدونه او نا اميدی، مینه وه
او کرکه، اميرو او غریب، عقیده وه او بې عقیده توب، همدى فکر وونو کې
دوب و مچې یوی لوی ورو، ورو تلونکی دلى ته مى پام شومخکی ترى ساز او
موسیقى وه چې د ډکون ټغمو بې فضا کې خېگان خوراوه، دا یوه ټړه لويه
ډله وه چې پکې د عظمت او قدرت سالار ډم شامل و. د یوه غې رئیس جنازه

ووه.... د یوه مری هلهوکی و، چی شاته، شاته ورپسی ژوندیوژدل، که یکی
کولی، فربادیبی کاوه او خپل ویر او ماتم سره بی توله فضاً غمجنه کری و،
را روان و، جنازه هدیری ته را اورسیده، د کلپسا پادر یانود مری د مغفرت
لپاره دعا وی و کمی، سرنی چیانو بیوی خواته شول او د غم سازیبی وغیر او، تر
دوی وروسته خطیب رامخی ته شو او په دیره روانه زیبه بی مری باندی خبری
او ماتم وکر، بیا شاعرانو خپلی مرثیبی ولوستی چی هفو کی د سوز ترخنگ
نور لطافتونه هم و، دا تول مراسم تر دیر خنده وروسته پای ته ورسیدل، او
خلک ورو، ورو له قبر خخه لری شول کوم باندی چی انجینزانو او قبر کندونکو
یوه بل خخه د مخکی کیدو کوبنین کاوه او هنرمندو لاسونو باندی جو رو شوی
هار بیری پرورت و، خلک د بنار خواته بیرته لاپل، ماله لری دا هر خه لیدل او
هفو باندی می غور کاوه.

ملر بنه اوچت او د غرونو او ونو سیوری او بده شوی و، فطرت د نور د لباس
ایستل پیل کرل، ماسترگی پورته کری او و می لیدل، دو کسانو بیو لرگین
تابوت پرولو رانیولی او راروان دی، شاته ورپسی یوه بخشه و، چی شلیدلی
کالی بی اغوسنی و، غیره کی شودی او ماشوم و خنگ ته بی یوسپی روان و
چی کله به بی ددی خواته لیدل او کله هم د تابوت خواته، داد یوه غریب جنازه
و «شاته ورپسی کونده میزمن وه چی د غم او خپگان او بنشکی خخولی، بی بی
ماشوم و چی د مورژدا به بی ولیده ژدل به بی، او یو بی هم وفادار سپی و چی
د تگ خخه بی د غم او خپگان پته لگیده، هدیری ته ورسیدل او تابوت بی یوه
قبرته ورکوز کر دا قبر د مرمرینو قبرونو دیر لری یوه کونج کی و وروسته
دانسراره د کی چوبتیبا سره بیرته لاپل، سپی د لری خخه د خپل بادار وروستی
تم خای ته لیدل، تردی چی تول ونوکی ورک شول، په دنی وخت کی ما د بنار

خواتهولیدل او زرده کی می وویل:
«داد دولتمندو او زورورو لپاره دی!»

بیاد هدیری خواته می ولیدل او و می ویل:
«او دا هم د دولتمندو او زورورو لپاره!! نوبیا ای معبده! د کمزوریو او
غربیانو هیجاد چبرته دی؟»

د وریخو خواته می پام شو غاری بی د مرپه بنا یسته و رانکو سره طلامی شوی
وی. له زرده خخه می غبره شو:
«هلته ..... !..... !»

باغی ارواوی

د شمالي لبنان په یوه کلی کي «شيخ عباس» داسى اوسيده لکه د خلکو مينځ کي بادشاه، د کلی د کورونو مينځ کي د هغه کور داسى پېکاريده لکه د تيبي خوانی خلکو مينځ کي چې د لومړۍ ونۍ خوک ولاړوي، کله به چې «شيخ عباس» ددي بزگرانو مينځ کي کي ناست او خبری به یې کولی هغوي به داسى سرونډه ورته خورول تا به وي چې عقولنه یې دده واک کي دی او چې کله به هغه په غصه شوبزگران به له ويری لپزيدل او چې وروبه یې ليدل داسى به یې پښي سپکولی لکه خنګه چې د مني باد له ونو وچې پانۍ په هوا کوي، او که بیا به یې خوک په خپیره وواهد هغه به غلی ودریدلی او داسى به یې گنيله چې دا خپیره داسمانه پری نازله شوی خکه به یې د ستړگو پورته کولو جرئت هم نه کاوه او فکر یې کاوه که دا نظر کي ونيسم چې د خپیری وار چاراباندی کړي نو بیا کفر ته دا خلیبوم او که هغه به بیا چاته و خنديد تولو به بیا هغه کس ته مبارکی ورکوله چې شیخ له تا خوبن دی، «شيخ عباس» ته دا خلک په دی خاطرنه وتسبلم چې هغه قوي او دوي کمزوری؛ بلکي دا ددي نتيجه وه چې هغوي مفلس او ده ته احتياج، په کومو خمکو کي به چې دهی کر کيله کوله او کومو کورونو کي به چې اوسيدل هغه د شیخ ملکيت ګرځيدلی و، شیخ ته

دا جائیداد داسنی له پلرونو او نیکونو پاتی و لکه دی بزگرانو ته غربت هفوی
 بهد شیخ تر خارنی لاندی کر کیله کوله او فصلونه بهی ریبل، خود دی دزانده
 کار په بدل کی به یې دومره غله هم لاس ته راوزه چې له فقر خخه یې
 ویاسی، زیاتره بهد موسم او فصل تر تبریدنی وراندی دودی ته احتیاج و،
 یو، یو به هغه ته ورتلله بهژدا او زاریو به یې د هغه خخه یو دینار یا یوه توکری
 غنم قرض کول شیخ بهد هفوی غوبستنه به ورین تندی منله ئىكە پوهیده چې د
 غنمو موسم کی د یوه دینار خخه دوه دیناره او پوی توکری خخه دوه توکری
 جو زیری او په دی توگه په تول د شیخ قرضداری کيبل د خپلو مشکلاتو د خل
 په خاطر هغه ته مجبورو، د هغه له غصبی او قهره و پریدل د حکم بنده گانې و
 ژمنی دواور په وزیده او يختنی راتلو سره راوسید، د منی په موسم کی دوتو
 تولی پانئی توی شوی وی؛ د «شیخ عباس» گوذا منونه له غلی او منگی له
 شرابو د کو، بکورکی ناست و او ددی پرته چې د انگیتیبو شاته کېنی او تیر
 شوی ورخی يادی کېری بل خه کار ینی نهه، د دسمیر میاشت تیره شوه، کال
 فروستی سلگی و کېری او ساه یې ورکړه، شپه شوه او د هغې له ګېدی نوی کال
 په زېریدوو، د ورخی رنایې د شپې په تیارو کی ورکه شوه، یځه هوا په چلیدو
 شوه غرونو له خو کوبې واوره الوزوله، لاندی راغورخوله تر خو کندی پری
 د کې د تیزی ورخی او فتنی شپې واوری د څمکی مخ سپین پوښلی و. د
 کورونو له ورسیبو راوونکی رنایې هم کم رنګه وه، د بزگرانو پرزیده ویرونکی
 منگولی ولگولی، حیوانات کونځونو ته نتوتل، د تندو بادونو ویرونکی
 غبونه په ژورو کې تاویدل داسی بشکاریده تابه وی چې د غرونو خوکی یو بل
 سره لکگېږي، میده، مندې، کېږي او دا لوګي جوړوي، پنه دی ویرونکی او
 خطرناکی شپې کې یو یوویشت کلن خوان د «قزجیا» له کلیسا د «شیخ
 عباس» کلی خواته روان و، د «قزجیا» کلیسا د لبنان پېژندل شوی او مالذار
 کلیسا د د حاصلاتو شمیر یې له زرگولو دینارو هم زیات بندول کېږي، هلته

د کلیسا پیئندل شوی پادریان هوسیبی، «قزحیا» د سریانی ژی یوتکی دی او معنی یې ده د ژوند جنت، يخنی خوان باندی سخته اغیزه کړی وه، لوری او يخنی یې قوت ختم کړی وه، تور کالی یې له واوری د ک شوی و او داسی بنکاریده تابه وی کفن یې اغوستی، چې مځکی به یې گام واخیست د يخنی خبیره به یې پرمخ ولګیده او بیرته به یې په شاکر، داسی تابه وی د مرگ خواته یې، بیاپی، گام په گام لویده، بیرته به پاخنید او غوبنټل به یې مځکی لارشی، سخت لپزیده او مرموزو عناصرو سره د مقابلي توان یې له لاسه ورکړی و حالت یې هغه حیوان ته ورتنه ڦچی سیند لاهو کړی وی او خپی یې ژور و خواته کش کوي، خوان روان و او مرگ یې هم ملګری، ترهفی چې توان یې ختم شو، وینه یې رګونو کی غوته شوه او واورو باندی ولوید، وجود خواب ورکړی و خونږی ایستلی شو، ویزونکی غبر ..... له یوه داسی ستونی راوته چې مرگ ترسینی لاندی کړی و، یوداسی غږ چې د تیاروژورو تل ته د دوبيدو په لور روان و، یوداسی غږ چې ختمیدو سره یې د ژوند وروستی کړیکه ختمیده.

د همدی کلی په شمالی برخه کې «دراحیل» په نوم یوه پنځه د خپلی لور «مریم» سره او سیده، «مریم» عمر له اتلس کالوزیات نه و «راحیل» د «شمعان» میرمن وه چې پنځه کاله وړاندی ځنګل کی مرموندلي شوی و او ترننه یې د وژنی علت او قاتل معلوم نشو، «راحیل» د نورو کونډو په خیر د خپل لاس په جوړ و شوشیانو روزی ګتله، د فصلونو دریبلو وخت کې د کې راغونیوول او ژمۍ کې به یې بیا خلکو ته کالی ګندیل او پیسمی به یې لاس ته راړوی، لور یې «مریم» دیر بناسته ود، د کور کارونو کې به یې مور سره زیاته مرسته کوله او زیاته شریفه او پاکه پېغله وه په همدی ویرونکی شپې کې «راحیل» او لور یې د انګیتې ترڅنګ ناستی وی، د اور سکروتی د يختنی له شدت خخه په ایروبډلیدی، پرسونو یې یو ت خراغ بل و چې

زیزرنگی کمزوری و رانگی تری راوتی، شیه نیمه شوی وه، دواپود باد شور اوریده، باد د توپان پهشان موجونه پیدا کمی و، پیغلى به کله نا کله ورسی خلاصه کرده اوشا او خوابه یې ولیدل، د ویرونکو غریونو خخه به و ویریده او بیا به خپل خای کی کیناسته، چې پهوروستی خل یې دا کار و کر تکان یې و خور، د مور خواته یې ولیدل او وی ویل: «مور جانی».

مور تری و پوبنتل: «خهدی لوری؟».

«مور جانی! تاوانوریدل خوک چینگی وهی».

«راحیل» سر و رمخنی ته کړ، خیره شوه د اوریدو کوښن یې و کړ بیا یې خپلی لورته خواب ورکړ «نه! ازد خود هواله ویرونکو چیغو پرته خدنه اورم» «ما یو عجیب غیر و اورید هغه له هوا زیات زور ور او له توپان دیر ویرونکی و».

پیغلى دی خبری سرد ورسی خلاصه کرده، غور شود او بیا یې و ویل: «موری! هغه له درد د ک غږ ما بیا واورید»

«راحیل» پورته شود، د ورسی ترڅنګ راغله او وی ویل:

«ما هم دا غیر و اورید، آخه دروازه خلاصه کرده بهر وو غو او و ګورو دا لل درد د ک غږ د چادی، ګوره، ورسی بنده کړه تر خو خراج مېرنشی»،

«راحیل» زر خادر تاو کړ او دروازه یې خلاصه کړه، «مریم» وزته په دروازې کی ودریده او باد یې اورده او بنده ویسته یوی بلی خوا غور څول - «راحیل»

تیز ګامونه اخیستل یو خای کی ودریده او چینگی کړی:

«خوک یې؟ دا چا چینگی وهلی؟ خوک کړیکی وهی؟»

چا خواب ورنکې خو ګامه یې و راندی واخیستل، یوی بلی خوا یې ولیدل، خیره بی د باد له یخو موجونو پتیه کړه، ناخاپه یې واوری باندی د پښو خاپونو ته پام شو کوم چې باد ورکول «راحیل» د پښو همدا خاپې تعقیب کړل او مخکی لارډ، آخر هغه خای ته ورسیده چبرته چې یو کس واوری باندی پروت و، زړ،

زويي و او ره ترى لري كره، د زره ضربان يي وليد، زره يي درزيده، پيا يي د
کور خواته منع کرهاو په لوز غږي بي چيغه کره: «مريمى! زركوه....: زركوه،
رامنده کره ما هغه پيدا کر.....»

«مريمه» له کوره را ووته او د مورد پښو په خاپويي تگ ته دوام ورکړد خو
دقېقو وروسته مورته ورورسيده، هغه هم یو خوان و او رى باندي پروت وليد،
«راحيل» خوان له دواړو لاسونو زاپورته کړ او ووی ويبل:

«مريمى! داژوندي دي، لاس کړو دويي نيسه چې کورته يې یوسو»
دواړو خوان پورته کړ، باد واوره پري ورويشه پښي واوري کي خښيدۍ خود
تولو مشکلاتو سره سبره يې خوان کورته ورساوه او هغه يې د انګيتي تر جنګ
څملاؤه، «راحيل» لاسونه او پښي ورياندي چاپن کول او «مريمى» د هغه
ملده ويښه او سري ګوئي زبيستلى، خود دقيقى وروسته خوان خان و خوزاوه،
چې سترګو يې حرکت وکړد ژوند اميدېي پيداشو «مريمى» چې د هغه خخه
بلد بوټونه او لوند خادر ايسته کړ تکان يې و خور او ووی ويبل:
«گوره موري.... گوره دا کوم راهب بېنکاری.... کالي يې راهبانو ته
دي....»

«عجنيه خبردي په دا سى شپه خوراهبان له کلیسانه وغې خودی خه مجبور
کېږي چې په دا سى توپانى شپه کې له کلیسا وتلى»
بخاري ثه يې وچ لرگى ورو اچول «مريمى» ورتة و وزيل: «مورى! گوره بویره
تلري.... راهبان خواوړ دې بویرې لري»

«راحيل» د خوان خواته وليدل او ووی ويبل:
«که راهب ووی یاغل، موره له د دخه اخلو:... انسان دي او مورد پښود خاپو
له لاري پيدا کړي»

پاخېدہ د المارۍ خواته لاړه هغه يې خلاصه کړه د شرابو کوزوی راواخښته،
پیالى کې لږ شراب و اچول او مریمی ته يې و وزيل:

«سریبی سم کرده، زده بی خولی ته شراب و راچوم... بیانی وجود بی گرم شی»
«مریمی» د هفه سر پورته کر «راحیل» د خوان شوندو سره پیاله ولگوله چی
لی شراب د خوان ستونی ته ور غلل هفه ورو، ورو سترگی خلاصی کری اوشا
او خوا بی پهستو مانه نظر لاه سترگو تیر کپل بیا بی پهده غبر وویل:
«الله تعالی دی برکت در کری»

«راحیل» د هفه پراورو لاس کیشید او وی وویل:
«خان ته د خبر و تکلیف مه ده که ده، غلی شه، تر هفی چی ته بنیه بشی، وروره!
بالبنیت ته دده ولگوه، خاقانگیتی ته رازنی دی کرده او آرام و کرده».
خوان بالبست ته دده ولگوله، په دی وخت کی «راحیل» هفه ته د شرایبو بله
پیاله ور کرده، بیانی د «مریمی» خواته ولیدل او وی وویل:
«تنهدا او سزیبی اور ته رازنی دی کرده»

«مریم» بی سربخاری ته نبودی که او بیا بی په مینی د خوان خواته ولیدل تا به
وی غمرازی ورسه کوی، «راحیل» دوده دودی او د او بود که پیاله ورته
راوره، له دودی سره خدمیوه هم وه، بیا د خوان ترخنگ کیناسته او خولی کی
بی په داسنی بنه دودی ور کوله لکه خنگه چی یوه مور خبل ماشوم ته ور کوی
خوان چی لیوه دودی و خوره، بیدار شو، خان بی و خور او دا کیناست، د هفه په
شیره کی د اور لمبو خلا پیدا کرده او سترگو کی هم نور پیداشو، سریبی پورته کر
او وی وویل:

«زده سوی او سخت زریتوب د انسان په زده کی داسنی سره نبنتی لکه په دی
توپانی شپه کی عناصر خور حمت پر سخت زریتوب غالباً کیپری خکه هفه
مقدس دی او ددی شپی ویرونکی حالت په ختم او سهار به بشی».
غلی شو اود لی خنده وروسته بی وویل:
«د انسان لاس د ذلت خواته تیل و هلم او انسانی لاس زده د سختی بی رحمی
او سخت فهی خخه خلاص کریم».

«راحیل» د همدردی نه د ک غږ سره تری و پوښتل:
«وروره! تا باندی خه شوی واه؟ په دی توپانی شپه دی راهب خانه ولی
پرینبوده په داسی شپه کی خولیوان هم سورو ته نتوخی او عقابونه تیبروکی
پناه اخلى»

د خوان په ستر گو کی اوښکی راغلی، اوښکی بې ستز گو کنی ورکی کړی او
خواب بې ورکړ:

«د حیواناتو او مرغیو لپاره دا تول سم دنځی خویه انسان لپاره دی نړی کی د
آرامی خای چیزیه دی؟!»

«راحیل» چې دا اوریدل ژور فکر کی ډویه شوه او هغه خه باندی د پوهيدو
هڅه بې کوله چې خوان ورته ویلی و خود قیقی وروسته بې بیا وویل:
«راهب خانی کې زیاتی لوی کوتی شته، د زرو ذخیری شتهد مالونو، غلو او
شرابو خخه د که ده په دی توپانی شپه کنی خه تله هغه خایه وتلو ته مجبور
کړی؟»

«ما د اټول شیان پرینبودل او له راهب خانی په ژور وايستل شوم»

«راحیل» له هغه و پوښتل:

«راهب خانی کې راهب د هغه پوځی په شان وي کوم چې ذ جګړی د ګر کې
وي، ما اوریدلی هغه کس راهب نشي جو یو دی چې خپل خواهشونه
تریښولاندی نکړی، له تا پوښتم چې د «قیزخایا» دراهب خانی مشرتا ته خه
امر و کړی چې ته داسی یوه توپان کې له کلیسا راوتلو ته مجبور شوی؟....
خوان خواب ورکړ:

«مشتر راهب هغه راهب نشي زغملی چې یوند، ګونګ او د هغه په اشارو
ګډیدونکی نه وي زه بې په دی خاطر له هغه خایه وايستلم چې داسی نه و
بلکې هر خدمی لیدلی او اوریدلی شول»

«راحیل» او «مریم» خوان ته خیر، خیر کتل او «راحیل» بېا تری و پوښتل:

«هغه انسان چی ليدلى او اوريديلى شى پهداسى توبانى شېھ كى بھروخى چى
ستركى پندوى او غورونه كانە كوى»

خوان ازورده ساوا خيسنە او پەدە غۇرىيى ووپل:

«زە يى لە راهب خانى وا يىستلم ..... وا يى اىستلم»

«مريمى» د افسوسە دكى لەھجى سرە هەمدا خبرى تکرار كىرى، خوان سر
پورتە كىر، د بىخۇرۇاندى د حقىقت ويلو باندى پىسپىمانە شۇ، ووپىرېد، لە ما
كىركەونكىرى خولىدلى يى چى پە خېرىو كى دنفتر نخېنى نە وى. خېلى خبرى
جارى وسانلى او وى وپل:

«هو! زە يى لە راهب خانى وا يىستلم، ئىكە چى ما پە خېلو لاسونو خېل قېرنە
كىنده، زىدە مى د منكرا د دوكى دك ژۈندى خەپە تىنگ شوئى و، د فقيرانو او
مسكىننانو د مال لە خورلۇ متنفر شوئى وەم او خېلى روح منع كىرى يىم چى د
داسى قوم لە خېرات لىذت وا خلەم كوم چى نايپوھا او بى وسەدى لە راهب خانى
بى وا يىستلم ئىكە چى وجودە پە دى پراخو كوتوكى آرامتىباونە موندە كومى
چى د خېتىنۇ كويود او سىدۇن كوبە وينو جورى شوئى، فاتە ضمير د هەنى
دودى د خورلۇ اجازە رانكىرە د كومى ورە چى دىتىھانو او كونىدۇ پە او بىنڭو
لەپىرى زما زىبى هغە عبادت قبول نىكە كوم چى مشر راهب بى د ايماندارو او
دىندارو پە نوم خىرخۇي ئىكە بى د جذام د بىمار پەشان وا يىستلم !!
خوان غلى شواود «مريمى» او «راجحيل» خېرۇتە بى خېرۇكتىل، «راجحيل»
ترى وپوبىتلىل: «ورورە! ستامور پىلار چىرتەدى ..... هغۇرى ژۈندى؟»
خوان خوابوركە:

«زە نە مور لرم نە پىلار، نە هەم كومە خور او ورور او نە هەم داوسىدلىو
ئىخاي.....»

«راجحيل» د هغە لە خېرۇ متاثرە شوھ او اسوپلىي وا يىست، «مريمى» مغ
ددىوال خواتەوار او وە تر خۇ خېلى او بىنڭى پتى كىرى خوان د ژۈندى د داستان او

- رولو په نیت خبری جاری و ساتلی:

«اووه کلن و م چی مور، پلارمی مره شول، د کلی پاپری د «قزحیا» راهب خانی ته راوستلم، راهب چی ولپدم خوشحال شو، ماته بی د غواگانو د خرلودنده وسپارله او بیا چی پنخیس کلن شوم ماته بی دالوی تور کالی راواگوستل او راته وی وبل پر الله تعالی او مقدساتو بی سوگند و خوره او اقرار و کرد چی خان بد فقر، بنده گی او عفت بد وقف کو بی، تردی و زاندی چی د فقر، بنده گی او عفت پر معنی خان پود کرم، تردی و زاندی چی هغه تنگه لاروگورم کومی باندی چی ما بایابی، د هغه تکی می تکرار کمل نونگی خلیل و او کله چی راهب شوم تر هغه ذا وروسته بی ما باندی د مبارک ورور نوم کیښود خوزه بی خپل ورورونه گرخولم، هغه به غوبشه او بنه ڏوونی خورله او ماته به بی وچه ڏویدی او د بل وخت خخه پاتی شوی سایه را کول پخبله به بی د بئی ذایقی شراب خکل او ما باندی به بی د او بشکو د کی او به خکلی، پخبله به نرمو بسته و باندی ویده کیده او زده بی د تیبو پر غولی خملولم، زره کی می وبل چی کله راهب شم او کله به دده په مقدسو، خوابو او خوروکی شامل شم هغه وخت به کله راشی چی زد می د خپو و خزو موږ او د دول، دول شرابو پیښمانه شی او روح می مشر راهب و نه خوروی، هیلی می پوره نه شوی خکه هغه د غواگانو خرولو او تیبو و تکولو لپارد تاکلی، وم، مادا ټول کارونه یواخی د ڏویدی په خاطر کول خکه د راهب خانی پرته بل کور په نظر نه راته، چیرته می شپه سپا گری او خیته می مره کمری وی ... هغه ماته بیشوبه کمری و د چی د دوی د بیوونو پرته هر خه کفردی»

خلیل خان سم که «راحیل» او «مریم» غلنی ناستی وی او د هغه خبری او ریدی، «خلیل» بیا خبری پیل کمری:

«کوم خدای (ج) چی له مامور او پلار واخیستل، زه بی پیتم کرم او راهب خانی ته بی ولپولم هماغه خدا (ج) تهدام منظوره نه و چی زه ټول عمر د پندو په شان

تیار و سوپوکی تیر کم زما غورونه او سترگی بی و غرولی او نور باندی
منوری کمری .....»

«راحیل» تری و پوینتل:

«ددی نور پرته بل نور هم شته؟ او مکنه ده چی له دی حقیقت سره آشنا شو»
«خلیل» وویل:

«ریبنتونی نور هماغه دی کوم چی د انسان په دننه کی خلیبی او یو د بل د
زده له اسراو خبروی خو حقیقت د ستورو په بشان دی چی تل د ظلمت د پردو
له شا» رابنکاره کیبری د نیری د نورو بشایسته خیزونو په شان بنکاره نه دی
بلکی هفه کس بی لاس ته راپوی شی چی باطل ته شا کمی» حقیقت یو مخفی
میلان دی چی زمود و رخنی ژوند ته خوبنی و ریخنی..»

خلیل په خواب کی ورته وویل:

«هفه د باطل اعتقادات دی چی انسان بدی و رخنی سره منع کوی او دروغ دی
هفه عواطف چی سختی زیروی څکه د انسان لپاره واجب ده چی د خمکی
پرسنیکمرغی لاس ته راپوی او د نیکمرغی لا روپلتی، چاچی په دی ژوند
کی فرشتی ونه لیدی، راتلونکی ژوند کی هم نشی لیدلی دا هفه از لی حقیقت
دی کوم چی ماد عیسی (ع) له بنوونوزده کمی او دا هفه نور دی چی زما په
دننه کی و خلید او ماته بی د راهب خانی تیاری و بنودی چی د هفو له
پراخوتیارو او ژورو چخه راوتلوکنی زما د ژوند ختم بدل هم د امکانه لری نه ووه
دا هفه پی راز دی چی ماته دی خنگل کشف کر چیر ته به چی زه دونو سیبور و ته
ناست و مژدله می او کمیکی به می کولی، یوه ورخ چی زه د آسمانی شرابو
بر نشی مست شوم په لوری حوصلی د راهبانو خواته ورغلم او هفو راهبانو ته
می چی بن کمی د مرموزو حیواناتو په بشان ناست و خپل نظر خر ګند کم، هفوی
ته می د مقدس کتاب هفه آیاتو نه ولوستل کوم چی د هفوی ګمراهی او
کفریبی روښانه کاوه ما هفوی ته وویل: مورولی گوبنی ژوند کیو، د

غریبانو او فقیرانو له خبرات خخه ولی گته اخلو؟ ولی د هفوی پرده دی
 ژوندکوو، دی دودی کی خود هفوی د ستر گو او بشکی او تندی خولی گپی
 دی، ولی اوزگار ناست یو او عیش او عشرت کوو؟ آبا عیسی (ع) د میرو
 مینع کی لیوان زیب ولی یو، ولی! داد کومی روزنی اغیزه ده چنی تاسی د
 میرو و مینع کی د لیوانو په شان ژوند کوی؟ ولی له انسان خخه لری ثبتی،
 الله تعالی خوتاسی هم انسانان خلق کپی بی، که تاسی د ژوند کاروان کی
 لوره درجه لری نو ورشی هفوی ^{هیله و بیمه} او که هفوی د لومیری درجی ثبتنان دی نو
 بیاورشی له هفوی بی زده کپی دا خومره عجیبه خبرده چنی د فقر استازی
 باستی خود آمرینو په شان ژوند کوی د مقدس انجیل دعویداران بی خوله
 انجیل سر غروی، د سپختلیا دعوا کوی خو پرلئونوگ شهوانی جذبو داع
 لگیدلی بنبی چی خپل خواهشات موینبو لاندی کپی خوچله اروا فنا کوی،
 راشی چی ددی راهب خانی پراخی خمکی مسکینانو باندی وویشو او هفه
 مال چی موره تری اخیستی د هفوی جوب کی واچوو، راشی هفه خلک اصلاح
 کپود چا په خبرات چی موره عیشونه کوو ولی د مجرمانو او بدوانسانانو سره
 همدردی کوو آیا هفوی ددی لمونع کونکو خخه لور دی چی دلنه عبادت
 کوی».

«خلیل» و درید، د «راحیل» او «مریمی» خوانه بی و لیدل، هفوی د بتانو په
 شان چوب واودده خبری په غور او ریدی بیایی وویل:
 «ما راهبانو ته دا خبری وکری، هفوی واوریدی او په خپروکی د حیرانیا
 نخبی رابنکاره شوی، یقین بی نه کاوه چی زما په شان یو خوان به د هفوی
 مقابل کی و دریه کی او داسی خبری به وکری. کله چی زما خبری خلاصی شوی
 د هفوی یو تن مخکی راغی، غایشونه بی و چیچل اووی وویل:

«ای کمزوریه انسانه! ته زمود په وراندی د داسی خپرو جرئت کوی؟»
 دوهم مخکی راغی او په کرکه بی وویل «تا دا حکمت له غواگانو او خنزیرانو

زده کمی؟ »

در زیم رامخی ته شو اووی ویل: « کافره خبیشه! اوس به ددی خبرو انجام و گوری »

زماله مخی داسی پورته شول لکه چی کومه گندگی و م، خنی مشر راهب ته د شکایت لپاره ورغلل، مابنام بی وغوبیستم، او په بی رحمی بی زما د بیوی میااشتی د بند حکم صادره کر، راهب کرسته خندا کوله او نورو راهبانو په زورد جیل تورو کوتنه ته تیل و هلم بوده میاشت د قبر په شان کوته کی و م هلتنه راته معلومه نشود چی ورخ کله پیل کیوی او شپه کله ختیمیوی، د راهبانو د تگ راتگ پرتهد خه غږ می نه او ریده، میاشت تیره شوه، ^{له} جیل خخه را بهر شوم او راهبانو کله چی زما د وجود کمزوری او پوستکی زیرواله ولید فکری و کر چی د لوری، تندی او عذاب له و جی به می نظریات په طبعی مرگ مره شوی وی او هげ جذبه چی الله تعالی زما په زده کی رازوندی کری وژل شوی به وی، شپی ورخنی تیریدی او زه خپل نفس سره جهاد باندی بوخت و م خه و کرم؟ چی دا راهب نور و گوری او د ژوند نغمه واوزی خوزه ناکام شوم خکه کومه تیاره پرده چی دا وردی مودی راهیسی د هげ پرستره گو پرتهد و هげ په خو ورڅوکی نشوه پورته کيدلی او د هげ په غورونو کی چی د غفلت کوم مالوچ اینبودلی شوی و هげ تیره ګرځیدلی واو په نرمو گو تود هغورا ایستل گران و ».

« خلیل » بیاغلی شو، د چوبتیا مینځ کی « مریم » سترگی پورته کری او د خپلی مور خواته بی ولیدل داسی تا بهوی چی دی خبرو ^{له} بی متوجه کوي، بیاپی د « خلیل » خواته ولیدل او وی ویل:

« آیا تا بیاد راهبانو په وراندی داسی خبری و کرمی د کوموله و جی چی هغروی ته په داسی ویر ونکی شپه کی بهر راوایستلی په داسی شپه خو انسان پر دبسمن هم مهر یانیوی »

«خلیل» خواب و رکه:

«نن مابنام چی وریئی راغلی او فضائی بی چگره پیل کرده راهبانو خخه
جلاشوم او کیناستم هفوی د انگار ترخنگ ناست و، کینسی بی کولنی او
خندل نبی، ما «انجبل» خلاص کرد هفو آیتونو لوستل می پیل کرول چی د
نفسی میلان بیداره دی هفوی زما پر جلاوالی خندل، خنی پا خبیدل ترخنگ می
راغلل زما خواته بی گوتی نیولی او خندل بی ما له هفوی سره هیش خبره
ونکره، «انجبل» می بند کر، آخر بوه په ریشخند وویل:

«ای لویه اصلاح کوونکیه! خه لولی؟

ما د هفه خواته ولبد، کتاب می پرانست او په لور غو می ددی آیتونو
لوستل پیل کرل: «هفه، هفه تولی ته چی دده د اعتماد به خاطر راوتلی وه
وویل! دراتلونکی غصب خخه وویریوی او د تویی خوره میوه پیدا کری تاسو
زدو نو کی واپی چی مورد حضرت ابراهیم (ع) او لادیو خوزه تاسوته وايم
چی الله تعالی لهدی تیوی هم د ابراهیم (ع) اولاد زیولی شی، تبردونی
ریبنی پری کوی او کومه ونه چی بنه میوه نه ورکوی هفه اور کی سوونوی،
دلی و پوشتل مورخه وکرو؟ هفه خواب ورکر چاسره چی جامی وی هفه چاته
دی ورکمی خوکی بی چی نلری او خوک چی دودنی لری هفه دی هم داسی
وکمی!»

کله چی مادا آیتونه ولوستل، راهبد بیوی دقیقی لپاره غلی و داسی تابه بی
چی چا بی اردا کلکه نیولی وی وروسته بیا و خندل او ملنی بی پیل کری
بوه وویل: «مورد دا کلام خو، شو خلی اوریدلی، ضرورت نلرو چنی دا کلام د
بوه شپون خخه وأورو».

ما هفوی ته وویل:

«که تاسی دا کلام لوستلی وی او پری پوهیدلی یاستی نوبیا ددی کلیو
خلک ولی دواوری د بخنی له وجی مری؟ د لووی ولی په تنگ دی؟ او تامی

ولی د هغوي په خيراتونو مزى کوي؟ د هغوي دانگورو شريت ولی خکي اود
هغوي د حيواناتو غوبني ولی خوری؟ « زما پرشوندېدا خبری جاري وی چې
بوه په چېپهه ووهلم، زما خبره ورتله جماقتنه که بشکاره شوه وروسته بي په
لغتو ووهلم، بل بي زماله لاس خخه انځيل واخیست او دريم مشر راهب ته غړي
کړ، هغه سمدستي راوز سيد او چې له کيسی خبر شو سترګي سرۍ شوی، له
زياتي غصني ولپه زيد او په لپزي دونکي غښي ووبل:

« دا شرير باغي ونيسي، له راهب خانۍ بي وپاسي تر خود مرموزو عناصرو
غضب ده تهد فرمانبرداري سبق وبنېي، بيا خپل لاسونه بنه ووينځي تر خود
کفر له زهرو چې دده کالينو ته بي سرايټ کړي بچ شې او که دی بېرته
راوګرڅيد او د توبي چېغې وهلى دروازه مه ورتله پرانېزی څکه که مارښجري
کې بند کړي د هغه کوترد نه جوړې او که کوم زهر لرونکي بوټي دانګورې بېخ
کې خښ کړي د هغه خرمانه پیدا کېږي ». راهبانو سمدستي ونيولم، د راهب
خانۍ خخه بهر بي پرسېنډلمن او په خندا بېرته دننه شول، د دروازې تر بندولو
وراندي د یو دراهب دا خبره مې واوريده چې:

« تر پرونې ته بادشاهه وي، غواګاني او خنزيران ستار عيت، خواي اصلاح
کوونکيده! نن ته مور وایستلى اوش خرو او کچروته وښېه چې سوو کې خد
دول ژوند وکړي ».

« خليل » یوسویلنۍ وایست او خیره بي د اور په شان سره شوه، لګيدلې اور
نور هم ژېغې انده شو او په ڈرده ک غښي ووبل:

« په دي توګه راهبانو د مرګ کومي ته تبيل وهلم، لازم، غبار زما خخه
لارور که کړه، باد کالى راياندي خيري کړل او واروومې پښتوه زولنى واچولى
ترزدي چې د وجود قوت مې ختم شو او خو ګامو وروسته ولويدم، پوهیدم چې
دویرونکي مرګ او تیارو سوو و پرته خه زما آواز نه اوږي خود اوږي او باد له
شا رنایي، دوريخو د پردي له مینځ خخه شنډ آسمان، او ستوريو له شا خخه

هغه قوت چی تول رحمت او شفقت دی زما آواز واورید او نه یې غوبنېل
مېخکى له هفی چی زه د ژوند پاتی اسرار معلوم کرم له دی دنيا سترگى پتى
کرم، تاسى یې ماته راولېپلى تر خوما دوزخ له لاري راومگرخوی».

خوان غلى شواودواپرو د هغه خواته په داسى حیرانتیبا او شفقت سره ولېدل تا
به اوی چی د هغه د زره په اسرار و پوهيدى. «راحیل» وویل:

«الله تعالى چی چاته د هدایت او صداقت لار و بنی هغه نه ظلم فنا کزولی شى
او نه هم تویان، او نه واوره او باران هغه باندی اغیزه کولی شى».

«مریم» اسویلی وایست او وی ویل:

«تویان او واوره گلان له منځه دولى شى خودانه یې نشی ختمولى»

د «خلیل» خیره د هغوي همددی سره داسى و خلبده لکه خنگه چی د سهار
وړانګي فضا منوره کوي بالښت یې خان ته سم کړ او هغوي یې له سترگو
پوهيدى چی له خوبه د کي دی، خود دقيقى تېرى شوی د «خلیل» سترگى
پتى شوی او داسى ویده شولکه خنگه چی ماښوم د شودو تر رودلو وروسته
ویده شى، «راحیل» او «مریم» هم پاخېدل او دویده کېدو ځایونو ته لاري،
«راحیل» د «خلیل» خواته ولېدل او وی وویل:

«په دی پتو سترگو کي داسى عجیب قوت ذی چی د هغه د زره د سکون
غمازی کوي» «راحیل» زیاته کړه:

«دده په خیره کي بشئو سره د نرمى او نارینه او سره د قوت توانانۍ پرته ده»
وروسته خوب دوی هم د خوبونو نېری ته یو وول، ایره مړو، او د خراغ تیل ختم
شوی و کوتله کي چوپتیبا خوره شوہ خوبه د باد شور او ریدل کېدہ چی واوره
یې یوی بلی خوا الوزوله.

د هوانيبو راهيسى دواوري وريدلو جريان درلود، هر خه واوره پوبنلى و
«خلیل» دری خلی کوبېش وکړ چی د سمندر لار و نیسی خو «راحیل» هغه
منع کاوه او رته وی ویل:

«وروره! په داسی تویانی موسم کی مه شه، موږ سره او سه، کومه دو دی چې د دوکسانو خبته مړولی شنی هغه د دریو لپاره هم کفايت کوي او دا اور به ستا تر تلو وروسته هم بل وي، وروره! موږ فقیران یو خود الله تعالى په فضل داسی ژوندی یو لکه نور انسانان چې دی، الله تعالى رزاق دی او زمزوره ورځی، شبی تېریې:»

«مریم» په ستر ګو کی هغه ته زاري کولی اوچو پواسویلو کی ورسه همدردی، کله چې «خلیل» دی کورته راغي هغه پوهیده، دی انسان کی هغه قوت موجود دی چې ددی زده ته یې د ژوند او رنایې سیوری وردنه کړی، په لوړۍ خل یې دا حس کړي وه چې د یوی پېغلى زده د ګل په شان غورولی کوم چې د شبینم قطری خکنی او یوی زیروی، ددی پتی جذبی خخه د خوبی بله جذبه نشته چې د بی خبری په عالم کی پېغلى ته پیدا کیږي، زده یې په جادوې نغمو تسلیمه، ورځی یې د شاعرانو د خوبونو جال کی راګبر کړی او شبې یې د پېغښرانو په شان گرڅیږي او د قدرت په دی اسرارو کی تردي وړاندی خدنه وي، د جذباتو او نرموا احساساتو له مخی د لبنان پېغلى تولو قومونو کی ممتازی دی، د لبنان پېغلى هغې چینی په شان دی چې د کانو د کی خمکی له سینی خخه راوځی، خوارنې موندلی چې تر سمندره خان ورسوی، د ولاړو او یو یا جهیل بندې خپلولی چې پرمخ یې د سپورډی او ستورو وړانګی منعکسیږی «خلیل» ته هم معلومه وه چې د «مریم» روح دده پرسر گرځی راګرځی، پوهیدلی و هغه مقدسه شعله چې دده زده یې کلابند کړي د «مریمی» په زده کی هم موجونه وهی فکر یې کاوه چې دا دارواو مفاهمت او یووالی دی چې کلی خخه ترتیګ وروسته به د بخار په شان سر را پورته کوي، له خان سره یې خبری پیل کړي:

«ای الله تعالی! دا خه پتی اسرار دی چې له ما سره لوېي کوي او زه تری غافل، یم، دا د قدرت خه قوانین دی چې یو خل می غم او خپلگان سره منځ کړي او بل

خل خوشحالی او آرامتیا را په برخه کوی، کله د آسمان په لزو و خوکو کی تر
 نظر راخم او کله د دوزخ په کندو کی لاندی باندی کېیم داژوند شهدی چی کله
 د دوست او ملگری په شان راسره غایره غیری کېیوی او کله د بینمن په شان تپونه
 راکوی، آیا تر پرونہ ټه د کلیسا د مجبورو انسانانو ځنی نه وم؟ ایا د دی
 حقیقت لپاره چی قدرت می سینه رو بشانه کړی ما دا عذاب نه دی قبول کړی؟
 او دا ویره خه ډول ده؟ ددی پیغلي د سترګو راوتلى نور څخه ولی سترګی
 پتوم؟ که «راحیل» ته معلومه شی چی د راهب خانی خهد د راایستل شوی
 خوان روح او د هغې د یواخنی لبور روح سره یو ځای او یوبیل ته نېدی شوی نو
 بیا به خه وايی؟ او که هغې ته معلومه شی هغې خوان چی دوی له مرګه
 ژغورلی له لور سره یې د ملگرتیا لومه اینېنی نو بیا به خه وکړی؟ او که بیا د
 کلی ساده خلک واوری یو خوان چی راهب خانی کی لوی شنو، بیا له هغې خایه
 واایستل شو او اوس دلته کلی ته راغلی او د یوی بناایسته پیغلي سره ژوند
 کوی، هغوي به خه وايی؟ که زه هغوي ته ووايم چی ماله راهب خانی بغاوت
 کړی، تأسی ته راغلی یم په دی توګه به د هغوي غورونه بند نشي که شیخ
 عباس چی غریبو بزرگزانو مبنېخ کی د شاه په شان ژوند کوی زما کیسه واوري
 خه به وايی؟

او که خلک د کلیسا مسؤول ته دا تولی خبری وکړی د کوموله وجو چی زه له
 راهب خانی راایستلی یم هغه به خه ونکړی؟ «خلیل» دا وترخنگ کښاست
 له خان سره یې خیری کولی خو «مریم» د هغه خیری ته لیدل او هغې کی پتی
 لیکنی د زړه په سترګه لوستنی په دوهمه وزرع «خلیل» دورسی ترخنگ
 دریدلی و، ونی او کانی واوري سپین پوښلی و، دا منظره د اسی سیکاریده تایه
 وی چې مروته دی کفن و راغوستی، «مریم» راغله، تر شا یې ودریده، د
 سرک او «خلیل» خواته یې غلی، غلی لیدل، چی د دواړو سترګنی سره

و جنگیدی «خلیل» اورد ساہ و اخیسته، مخ بی بلی خواهای او، سترگی پتی
کری او داسی بنکاریده لکه چی روح بی له تن خخه وتلی وی.
ناخابی د «مریم» غبود هفده پرغور و ولگید:

«چی واوره ولی اولاری خلاصن شی چیرته ئئی؟»

«خلیل» سترگی پرانیستی، لری بی ولیدل او وی ویل:

«تقدیر پوهیبی چی هفده ما چیرته لبیی»

«مریم» ولزیزیده، اسویلی وایست او وی ویل:

«ولی کلی کی نه پاتی کبیوی، تر خومور سره ژوند و کری، آیا دلته ژوند له
پرده سی توب بنه نه دی؟

«خلیل» خواب و رکر:

«د کلی خلک نه خوبنبوی چی له راهب خانی ایستل شوی انسان دی دلته
واوسیبی دانشی زغملى چی د هفوی په فضا کی ساہ و اخلم خکه چی دوی د
راهبانو دینمن د الله تعالی د مقدساتو کافر او باغی بولی».

«مریم» غلی شوه اود لو خنده و روسته «خلیل» بیا و ویل:

«مریمی! دی خلکوله راهبانو زده کری د هر هفده کس سره دینمنی کوی چی له
خبل عقل خخه کاراخلى او یایی تقلید نه کوی، همدارنگه له هفده کس خخه
خان لری ساتی چنی ژوند په آزاده توگه تیروی او مریتوب نه خوبنبوی، که زه
دی کلی کی پاتی شم او دوی ته و وایم، ای ورونو! راشی په خپلی خوبنی لموخ
وکر او هفده شان عبادت و نکرو په خه دول بی چی راهب غواصی، خکه داد
الله تعالی رضانه ده چی هفده داسی جا هلان معبد و گر خوی کوم چی د الله
تعالی پرته د نورو تقلید کوی بیا به دا خلک ما کافر و بولی او یایی به چی دا
د هفده حاکمیت او و اکداری سره دینمنی لری کومه چی الله تعالی دی راهبانو
ته و ریختنی او که ما و ویل چی ای ورونو! دخپل ضمیر غیز واوری، دروح په

اشارو پرمخ خى نو هغوى به وايى چى دا شرير انسان دى او مور تەد كفر او
شرك لاربىنى او له هغولارو مومنحرفوی چى الله تعالى د خمکى او آسمان
مېنېغ کى جۈرى يكىرى .

«خليل» د «مرىمى» خواتە وليدل، «مرىمى» دده خبرى اورىدى، دلى خىنە
وروستە «خليل» بىبا ووپىل: «مرىمى! وأورە! پەدى كلى كى داسى جادودى
كۆم چى زە يې تسخىر كېرى يەم الھى طاقتۇنۇزە راھبانو له ئىلم او ستم خىخە
ۋۇغۇرلم خۇ پەدى كلى كى مرگ زما له سترگو سره سترگى جىنگوی، دى
كلىنى كى يوبىنايىتە گل گورم چى د ازغۇ مېنېغ كى پىروت دى دى گل د خان
خواتە كش كىرى يەم او بىنە بوي يې زما د روح تل تە خان رسولى زە دا گل
پىريىدم؟ او د تىبلغ لپارە لرى لاپىش ياداچى ددى گل سره واوسىپوم او د خېلۇ
افكار او نظرىبو قېرىپە خېلۇلا سونۇد ازغۇ مېنېغ كى وكتىم »

«مرىمى»! دا خبرى واورىدى او داسى ولرىزىدە لىكە د سھار ملايم شماں سره
چى گل خۇ زېرى، د زىدە ورلانگو يې رخسارونە رىنا كىل او پەشىمە دە لەجە
يې ووپىل:

«تا سرە زىدە كى يوبىت قوت شتە چى پېخىلدە عادل او منصف دى، خە چى هغە
وايى ھماڭسى وكتە ». .

پەھمدى شىبىه د «مرىم» او «خليل» زىرونە سره ييو خاي شول.
شيخ عباس چى ددى كلى امير و له راھبانو سره يې زياتە مىنە كولە، هغە د دە
د بىنۇۋۇ او تقلید و نو ساتونكى و راھب بىزگەن يې لارى كولە او د هغە مەيانۇل
يې د كلى د كلىسا مشر شىيخ تە ورغى، د هغە نوم «الياس» و شىيخ تە يې
ووپىل: «مقدس سو راھبانو د كلىسا خىخە يوباغى خوان را يىستلى او س هغە كافر
د د او نبۇراھىسى كلى تە راغلى او د «شمعان» د كونىلى «راجحيل» كوركى
او سىپىرى، غوار و چى زمور كلى د كفر او الحاد له جرايىمۇ پاكشى، دا زمور

فرض دی چی داسی بی له کلی ویا سولکه خنگه چی له راهب خانی ایستل
شوی.»

شیخ عباس و درید لکه خنگه چی پر انگ تر حملی وراندی لر شاته خی، د یوی
دقیقی لپاره غلی شو او بیا بی له زیاتی غصی غوابونه و چیچل، خپل نوکران
او مریان بی په ھ غیر را ویل هغوي ورتە را حاضر شول او مخامخ ورثە و دریدل
شیخ وویل:

«د «راحیل» په کور کی یو مجرم خوان دی، د راهبانو کالی اغostى، لار
شى، و بى ترى او دلتە بی را وری، کە هغى شىخى خە مداخلە و کە و بى
ونىسى، و ینستانو کى راونىسى واورى کى بی راکش کە ئى او دلتە بی
راورسوی خىكە د شریر مرستە كونكى ھم شریر وى.»

مریانود بادار حکم پرخای کە، د «راحیل» کورتە بی خانونه ورسول، په دى
وخت کى «راحیل»، «مریم» او «خلیل» یوه دستر خوان باندی دودى تم
ناست و، ناخاپى دروازو پر انیستل شوھ او نوکران ورودننە شول، «راحیل»
وویریده، «مریمى» یوه کېيکە و کە «خلیل» آرام و یونوکر مخکى راغى د
«خلیل» پر او و بى لاس كىبىود او وى وویل:

«له راهب خانى خخە ایستل شوی خوان تە بی؟!»

«خلیل» خواب ور کە:

«ھو! زەيم، خە غوارى؟»

«مۇرستا لاسونە تەرو او د شیخ عباس كورتە دى بىا يو او كە تا انكار و كې بىا
بە دى مېرى د وزى پەشان كش كېو»

«راحیل» پا خىدە، رنگ بی زېر شو او پە لر زىدللى غوبى بى وویل:

«گناھ بی خە دە چى شیخ غوښتى؟!»

«مریمى» وویل:

«دی یو اخی دی او تاسی دری کسان، دا میرانه ده چی غواړی هغه سره لاس
گریوان شی؟»

د شیخ یوه مزدور په غصه وویل:

«ای بی عقلی بشئی! غلی شه، دی کلنی کی داسی بشغه شته چی د شیخ
مقابل کن اعتراض وکړی»

بیابی پېږی راوایست تر خود «خلیل» لاسونه پری و تپی، «خلیل» ودرید،
څیره کی دویری نخښی نه بشکاریدی د شیخ نوکرانو ته یې وویل:

«زدستاسی دی حالت باندی زورېږم، تاسی د دېمن په لاسونو کې ړنده توره
یاستی، هغه ستاسی په لاسونو کمزوری وهی، زد هم تر پرونډ ستاسی په شان
وم او سبابه: تاسی زما په شان و ګرځی خواوس یوی تیاری زما د غږ او ستاسو
غورونو تر منځ پرده جوړه کوی تاسی نه اوږیدی شي او نه لیدی شي، راشی
زملاسونه و تپی او خه موجی زد هغواړی هغه وکړی».

د شیخ نوکران د «خلیل» په خبرو حیران شول په نه زړه رامخی ته شول داسی
 بشکاریده تابه وی چې د «خلیل» خبرو هفو پاندی جادو کړی وی خود خو
 دقیقو وروسته بېرته خپل اولنۍ حالت ته راغلل، د شیخ عباس غږیې غورونو
 کې وکړنګید او وړې زړه یې کړه چې د خله لپاره راغلی یاستی، مخکی راغلل
 د «خلیل» لاسونه یې وټرل او غلی شان بهر را ووتل له خیرو یې داسی
 معلومیده چې د ضمیرو ینټیا غلی کړی، «راحیل» او «مریم» هم شاته
 وریسی راروانی شوی، ورکو تو کلېو کې کوچنې خبر هم داور په شان
 خورېږي، خنګه چې د «شیخ عباس» نوکرانو «خلیل» ونیوه دا خبر د کلی
 خلکو ته ورسید، تول له کورونو را ووتل او د «شیخ عباس» کور خواته زوان
 شول، د هغه د کور پزاخ انګر د بشخو، نارینه و، او مریا نو ډکا شو «شیخ
 عباس» یوه لوی تخت باندی ناست و مخامنځ ورتنه نوکران او مریان ولایو،

مینځ کې «خلیل» چې لاسونه يې تمد شوی و په داسی لوسر ولاړو لکه د خاورو د امبار وړاندی چې لوی غروی، خو «راحیل» او «مریم» چې ترشایي ولاړو وي ویریدلی، «شیخ عباس» د «خلیل» خواته ولیدل او داسی غږ سره يې تری پوبنتنه وکړه لکه کوم خنګل کې چې حیوان چېغه کړي:

«ستانوم خهدی؟»

«ماته «خلیل» وايی»

«کورنۍ دی چېرته اوسيږي؟»

«خلیل» د بزگرانو خواته ولیدل چې دده خواته يې په کړکه لیدل او وي ویل:

«دامظلوم خلک زماکوزنی ده او دا سیمه زما هیواد»

«شیخ عباس» وویل:

«تنه چې کومو خلکو پوری خپل نسب تړی هغه تاته جزادر کوي او کومه سیمه

چې خپل هیواد بولی هغه نه غواړی چې ته پکی واوسیږي»

«خلیل» خواب ورکړ:

«جاهل قومونه خپل شریف زامن نیسی او د بی رحمه ظالمانو منګولو ته يې

سپاری، او په ذلت کې دوب کلی او بناړونه خپلو باғيانو باندی ظلم کوي»

«شیخ عباس» یوه وحشیانه خنداو کړه اووی ویل:

«ته راهب خانی کې شپون نه وي؟ که دا صحیح وي نو بیا دی ولی غداری

وکړه او ولی له هغه څای خخه واپستل شوی؟ ستادا نظر و چې خلک خان سره

کړی او خلک به درا هبانو په نسبت تاته میلان پیدا کړي؟»

«خلیل» خواب ورکړ:

«زه شپون و مقصاب نه، مارمه شنډو څمکو کې خروله، د کرکبلی څمکو کې

نه، او مابنام به مې چې بېرته زاوسته وحشی حیواناتو ته مې تیارو کې نه

پریښوده ماله هسته داسی برخورد کاوه که تا له دی انسانی رمی سره چې دلته

راتوله د داسی برخورد کری وی ددی قوم به دا حال نه وی او نه بددا کم بختان
خپلو تیارو کوتمنو کی میره شوی وی

«شیخ عباس» چی دا واوریدل انگارو گرخید .... له ستر گو یې شغلی به
وریدو شوی او په لوړ غږی وویل:

«چوب شه خود ژبیه! د دی لپاره مو نه یې راوستلی چی بی هوده خبری دی
واورود محاکمی لپاره مو راوستلی یې، ته د دین او الله تعالی باغی یې، د
مسیح (ع) د مقدسورا هبانو اود کلی له مشر خخه دی بغاوت کری او په یاد
ولره چې د کلی د سردار په وړاندی ولاړ یې، «الیاس» د کلیسا مشنرا او ددی
کلی مقدس پلاستا په وړاندی دی هغه د کلی د مقدسی کلیسا استازی دی
تا توھین کری، کوم تورو نه چې دریاندی لګیدلی هغه دروغ ثابت کړه،
بخښنه وغواړه، مور به تاوې خښو، بېرته د غواګانو شپون و گرځه مور به کلی
کی د اوسيدو اجازه درکړو »

«خليل» په بی پرواړی خواب ورکړ:

« مجرم سره مجرم انصاف نشي کولی او نه هم ګنه کار باغی محاکمی ته
راوستلی شي »

خلور خواو ولاړ خلکو ته یې خیر، خیرو کتل بیا یې هفوی مخاطب کړل او
ورته وی وویل:

« هغه کس، چا چې ستاسی وينه خکلی او ستاسی جسدونو باندی خان ته کلا
آباده کری زما لاسونه ته لی او زه یې د لئه راوستلی یم چېنی محاکمه من کری،
او تاسی تول په دی خاطر په مندہ راغلی یاستی تر خوزما محاکمه و ګوری، د
شیخ او د هغه د مکار استازی ملاته و کری خو مخکی تردی چې زما پر خلاف
خبره و کری خبری مې واوري، ما سره همدردی نه، انصاف و کری خکه
همدردی کمزورو انسانانو سره کېږي او بی ګناه کس انصاف غواړی، غورونه

خلاص کړی او زما خبری په غور واوری او بنا موچی خدزره وغواړی د هغه
سره سم انصاف وکړی او په یادو لري چې د ګلېو کې حقیقت د پردو ترشا
پتې دی، ای خلکو! زما ګناه داده چې ستاسی پرېزادې پوهېږم او غواړم
تاسی له مریتوب خلاص کرم زما ګناه داده چې په زړه کې مې تاسی او
ستاسی او لادونو سره مینه او همدردی ده ای خلکو! زهد تاسی له جملی څنې
یم هغه الله تعالیٰ باندی ایمان لرم چې ستاسی د دردناک زړه غږ اوږي او
ستاسی تېښی سینې ګوري هغه الله تعالیٰ باندی ایمان لرم چې په دی نېړۍ کې
زمور ستاسی مینځ کې دا خوت تېښه اینېبودلی، ددې نېړۍ یو لا روی له تاسی
پوښتم چې تاسی فصلونه رېښی، له غلوډ خپل بادار ګودام د کوي او تاسی ته د
بوسو پرته بل خد نه پاتې کېږي، بیا چې منې کې میوه تولوی او د انګورو
شیره ویاسی ستاسی په قسمت کې د سرکې او لرگې پرته خد نه وی، او د
یخنې په موسم کې تند باد دریسه زیاتې پېبل کړۍ او اورو باندی پوښل شو
کوتو هوا درته يخ دوزخ و ګرځی ای فقیرانو! دادی ستاسی ژوند، ای تباہ شو
انسانانو! دادی ستاسی توری شپې چې پرار او اومو مسلطی شوی دا هغه پته
کې یکده چې ما ستاسی د سینو له تله او زیدلی زد و یېن شوم ما له راهبانو
بغافت او د هفوی له تولنې او منې انکار و کړزه ستاسی او عدالت په نوم له
هفوی جلا شوم هفوی کافر او شریر و بللم او له راهب خانی یې وايستلم د لته
را غلم تر خو تاسی له برېزادې خلاص کرم، ستاسی تر خنګ ژوند و کرم او
ستاسی اوښکې پاکې کرم زما لاسونه تېل شوی او ستاسی قوی دېښمن ته
مخامنځ درول شوی یم کوم چې ستاسی خیراتونو باندی خیته اچوی ستاسو
پرمال امير ګرځیدلی، د شیخ عباس پلار په همدی ورڅو کې ستاسو د
پلارونو حق نه و خورلی؟ قانون د تورو په خوکو لېکل کېږي نه دی مو
اورېدلی چې راهبانو ستاسو پلروننه او نیکونه مغلوب کړي او د هفوی پر

ئىمكى او باغانۇنىي قبضە كېرى، هلتە چى د كلىساد پادرى لە خولى راوتلى
خېرە دانجىيل آيت تصور كېيىي آيا تاسى نە پوهىبىي چى د دين استازى او
دارشى شرف دعويداران ستاسى ذذلت او وينو خىكلوباندى بوخت دى د تاسى
لە مىنئىخ خىخە كوم داسى كىشىتە چى د هغە سرە كلىسا مشرە شىخ مقابل
كى نە وى تېيتى كېرى، تاسى اورىدىلى دى چىن الله تعالى آدم (ع) تە وىلى و
چى كاركۈي او ھودى لاس تە راپىرى، نۇ بىا شىخ عباس هغە ھودى ولى
خورى چى ستاسى دى ؟ آيا الله تعالى دە تە خە امتىاز ور كېرى، آيا
كى چى ستاسى او بىنكى گەپى دى ؟ آيا الله تعالى دە تە خە امتىاز ور كېرى، آيا
الله تعالى مورۇد مريتوب ژوند تە رالېلى يو ؟ دى قصر جورۇي خۇد تاسى
لپارە د خىتىنۇ كوتۈپرە داوسىيدۇ خاي نىشە الله تعالى تاسى تە دا خىمكە
درىكېرى تر خود روزى او ژوند نور ضرور تونو تە وسىلەشى نۇ آيا دا بىاد الله
تعالى حكم دى چى هغە ستاسى لە لاس خىخە روزى واخلى ؟

تاسى خېلۇزانمنۇ تە د مسيح ناصى د محبت او مىنى درس ور كۈي بىا ددى
لائىخكۈد دېنىمى او كېنى فرمان بىردارى ولى ور بىنى او پە دى توگە د مسيح
(ع) د بىوونو او شىريعە مخالفت ولە كۆى ؟ اى مسيكىنانو ! خە دى تە مجبور
كېرى ياستى چى دا د ذلت ژوند و كېرى او ولى دى بىت تە سر پە سجدە يې، د
چادر واغۇ او رىيا چى ستاسى مىشان پرقىرونۇ درۈلى، تاسى پە خېلى
فرمان بىردارى د كومى گران بىهشى ساتنە كۆى چى ستاسى او لا دونۇ تە پە
ميراث پاتى شى ؟

ستاسى ئاخونە د كلىساد مشرپە لاس كى دى، جسمونە مود شىخ ملکىت
دى او زىرونە مود خېگان او غم پە تىارو كى دوب، پە ژوند كى د خە خواتە
اشارە كولى شى چى ستاسى دى ؟ اى كمزورو فرمان بىردارانو ! د كلىسا مشر
خوک دى چى تاسى بې دومرە احترام كۆى او د خېلى ارواد د پتواسرارو

پوهیدونکی بی بولی واوری! تاسی ته وايم په شه چی پوهیبی ولی له
ظاهرولو ویریزی؟ هغه خائن دی، عیسویانو د هفوی لاسونو ته مقدس کتاب
ورکمی تر خو هغه ستاسوله لاسونو د مالونو اخیستلو و سیله و گرخوی، هغه
وحشی لیوه کلده چی د میبورمی ته داخلیبی شپون فکر کوی چی میبردله او په
اطمینان سره ویده کیبی خو کلده چی تیاره خوره شنی نوبیا میبی توته، توته
کوی، یو حریص انسان دی چی مال او زر تولوی او د بنده گانو وینی داسی
شکی لکه خنگه چی د بنتی ریگ د باران خاخکی جذب کوی، داکودی چی
د کوندو او یتیمانو شخه پیسی اخلى، کتاب تری واخلى، خادریبی خیری
کمی، بیره پری و شکوی او خه موجی زده غواصی و رسه ویبی کمی او بیا لاس
کی پیسی ورکمی هغه مویخنی او په مینه در ته خاندی، پر مخونو بی وولی،
لایی ورتو کمی، عقاید بی توهین کمی پر ایمان بی ملنده ووهی او بیا د
شرا بو یوه کوزه او میوی یوه توکمی ورولیبی تاسی بخشی او د خدای او د
هغه د بنده گانو په ور اندی به در ته، برکت لاس پور ته کوی، هغه له تا احسان
غواصی او د مال او زر ته در خخه لری که تاسی هغه ته مال ورکمی رو بانه ده
چی دعا به در ته کوی او که خه ورنکمی هغه به تاسی باندی لعنت وایمی، هغه
د عبادت خانی په دنه کی تاسی ته نصیحت کوی چی فقیرانو او محتاجانو
سره مرسته کوی خود کور شاو خوابی لوری کریکی کوی، مخامنخ بی
مفلاسان د خبرات لپاره لاسون او رد دوی خود زی نه گوری او نه بی اوری، لونجع
خرخوی او خوک بی چی وانخلی هغه د الله تعالی او نبیانو مقابله کی کافر
بولی او له جنت شخه بی محروم وی ای مسکینانو! دا هغه راهب دی چی
ستاسی وینه شکی دا د کلبسا هغه مشروعی چی بی لاس کی بی د صلیب
نستان او کین لاس باندی ستاسی زرو نه قبضه کمی هغه شخص دی چن نن
شبه غواصی ما محاکمه او ذلیل کمی خکه چی زما روح د مسیح (ع) له

دېمنانو بغاوت کېرى...»

د «خلیل» خیره و خلیده، پوهید چى د لیدونكوسینو کى اروا راوېنىپېرى د خبلو خبر اوغىزې يې د لیدونكى خير و كى لىدە، غېنېي لە مخکى لور شوا او وى دېلى:

«اى ورونو! داعقىيەدە ستاسى پلاز چى مېنە درسە لرى او د نبىانو له لارى د حق لازىدېنىپۇدىلى داغوازى چى د لوزى مەشى او يو ھەم د ژوند لە تونە لاس تە رانورى، دا مو عقىدە دە چى الله تعالى ددى لپارە طاقت در كېرى چى يو كىزورى انسان مخکى تىيل وەي؟ هيچكلە هەم نە، زە بىنە پوهېيىم چى تاسى بىردى خبر و عقىدە نلىرى الھى عدل خە منكر نە يې او د الله تعالى نور دروغ نە گىنى، كوم چى خلکو تە رنایي و رېخنىنى نوبىيا خەمۇ مجبور وى چى يو ھ شىرىن انسان سە مرستە و كېرى، اى د الله تعالى بىنە گانو! خە دەول منى چى د يو، ئۆالم انسان غلامى و كېرى ميسىح (ع) تاسى د ورور پە نوم رابىلى ياستى تاسى ولى خانونە د شىيخ عباس خادمان بولى؟ ميسىح (ع) ستاسى ارو اوى آزادى كېرى، د حق لارە يې درىپۇدىلى بىا تاسى ولى د يو، ئۆالم امير مريان كېرى، ميسىح (ع) سر لۈرى كېرى ياستى بىا ولى پە ئىمكە لويپىرى، ميسىح (ع) مامۇزىرۇنوكى نور پىدا كېرى بىا ولى تىارو كې ساھا خلى؟»

«خلیل» لىر غلى شو، خلکو تە يې خير و كتل او د لىر خنە و روستە يې بىا دېلى:

«ئەن شىبه چى تاسى كومى خىرى لە ما اورىدىلى د ھەمدو لە وجى زە لە راھب خانى ايستىل شوئى يەم او كوم حقيقت چى هە» اوس ستاسى مامۇزىرۇنوكى موجونە وەنە هىغانە زما متى تىلى اۋزە يې د شىيخ پە ور اندى د رولى يەم او س كە د كلى شىشيخ او د كلىسا مشر ما د دار تختى تە و خېجىو پېرى خوشحالە يەم»

د «خلیل» لۇغىر خلکو باندى داسى اغىزە و كە لەكە يورۇند انسان چى

سمدستی بیناشی، «شیخ عباس» او د کلپسا مشر الیاس له زیاتی غصی
غابنونه و چیچل او د اسی په اړخ شول تابه وی چې د از ګوپرس پراته دی، کله
چې «خلیل» وینا ختمه کړه، لپشاته شواود «راحیل» او «مریم» ترڅنګ
ودرید، د اسی چوبتیا خوره شوه تابه وی چې مرګ پر تولو خادر غورولی،
«شیخ عباس» ودرید رنګ یې زیر او خبره یې بدله شوه په لوړ غږو یې خلکو
تدوویل:

«ای سپیبو! خه درباندی شوی، نه اوري، فلچ شوی یاستی، نشی کولی دا
کافرونیسی آیاد دی شبستان روح پرتاسی غالبه شوی؟»
توره یې راوایستله او د «خلیل» خواته یې منده کړه خود خلکو له مینځ څخه
بو کس مخکی راغی او ویل:

«ای مشره! توره نیام کی کېږدہ کنه نود توری بدل به په توره در ګوشی، شیخ-
وله زید توره یې له لاسه ولویده، چې ګه یې کړه او ویل:
«آیا یو کمزوری نوکرد خپل بادار مخنوی کولی شي؟»
هغه څواب ورکړ:

«ایماندار نوکرد ظلم په وخت کې خپل بادار مرسته نه کوي، دی خوان د بخ
پرته بل خه نه دی ویل او اوریدونکو ته یې هم ریښتیا وویل
یوه بل کنس وویل:

«ددی خوان د اسی خبر نه ده کې یې چې د جزا مستحق وی»
په همدی وخت کې د «راحیل» غږ او چت شو:

«ده نه د دین توهین کړی، نه یې خدا (ج) دروغ بلی بیان ته خنګه هفته کافر
وا یې؟ خپلو خبرو کې یې زمورو ترجمانی کړی د مظلومانو حال یې بیان کړی
په دی خاطر شوک چې شارت کوي هفډ تولو دېیمن دی»
شیخ غابنونه و چیچل او ویل:

«ای کوندی! تا هم بغاوت کری، له یاده دی و تلی چی له نن خخه پنخه کاله
وراندی ستا خاوند بغاوت و کر انجام بی خه و؟ ما هفه وواژه او تاسه به هم
هماغه کاروشی تا خپل بدار ته په توهین سرد مرگ لار غوره کری»
«راحیل» چی دا اوریدل په غصی شوه ددی راز په پوهیدو ولېزیده د خلکو
خواته بی مخ کړ او کړیکه بی کړه:

«اوری ای خلکو! دی قاتل په غصی کی خپل جرم باندی اعتراض وکړ، ای
خلکو! ده نه ویل چی مېړه دی پتیو کی مر مندل شوی؟ آیا تاسی نه ویل چې
د قاتل پتنه د لګیدلی؟ خونن تاسی د «شیخ عباس» له خولی واوریدل چې
قاتل خوک دی؟ وګوري! خدا (ج) قاتل رسوا کړ، جرم په روښانه کربنود هغه
په خېړه کې لیکل شوی»

د «راحیل» د خبرو شیخ عباس ته یو تکان ور کړ او د خلکو ولوی بی
ما غزه د تندی شغلی په شلن ووژل، ولېزید، «الیاس» پا خید شیخ ته بی داد
ور کړ او په لېزیدلی غږ بی نوکرانو ته وویل:

«دا بېخه ونسی، ستاسی پر بادار بی تور ولګاوه، دا کافر خوان جیل ته
واچوی او خوک چې پرتاسی اعتراض وکړی هغه هم جرم کی شریک بلل
کېږي او دده په شان بد مقدسی کلیسا خخه محروم شی».

نوکران له خایه ونه خوزیدل، د هغه امر بی ونه مانه، «راحیل» او «مریم» د
«خلیل» بې او کین خواته درېدلی و د کلیسا د مشرویه رېیده او وی ویل
؛ آیا تاسی خپل بدار سره نمک حرامی کوي؟»

دنوکرانو مسؤول خواب ور کړ:
«موو په دی خاطرد شیخ عباس خدمت کاوه چې خیتنی مېږی کړو د هغه مریان
نه یو په دی خبری سره بی خپل خادر او خولی راوخبسته د شیخ عباس خواته
بی ورو غور خوله او وی ویل:

«نور داد حقارت کالی نشم په تن کولی، او نه په دی خونزی کورکی عذاب
پرخان منلی شم»

نورو نوکرانو هم د هغه تقلید و کړ او په خبر و کې یې د آزادی نور په خلیدو
شو، د کلیسا مشر «الیاس» کله چې دا حالت ولید پوه شوچې د دوراغو د
قدرت طلسه یې مات شو، غلی شان له هغه خایه ووت او د خلکو ګنه کونه
ډنګه شود، د خلکو له ګنی ګونی یوکس مخکی راغنی هفدهد «خلیل» لاسونه
خلاص کړل او «شیخ عباس» ته یې وویل:

«دی خوان مور ته د حق لاروبنodelه او دی کونلی مور ته د اسی راز افشا کړ
چې د پنځو کالو راهیسی پېټو، مور دی کور ته یو ډېی وزلى سره انصاف او
یو ډېی مجرم ته د سزا ورکولو. لپاره راغلی و خو چې دلته راغلو سترګی مو
و غریدی او الله تعالی مور ته ستا ګناه او ظلم روښانه کړ مور په دی دعا سره
له تالری کېږو چې الله تعالی دی له تا انتقام و اخلي»

د خلکو غالمقال زیات شو، غړونه او چت شول:

«رائخی چې له دی کور خخه لاړ شو، له دیوالونو یې د ظلم او ګناه غشی
وریږدی»

یو ډېل کس وویل:

«د عدل او انصاف غوښتنه داده چې سبا مشر راهب ته وزرشو، هفدهد «شیخ
عباس» له جرمنو خبر کړو او تری و غواړو چې انصاف و کړی»

یو ډېل کس چېغه کړه:

«مور ته پکار دی له مشر راهب خخه و غواړو چې هغه «خلیل» د «شیخ
عباس» پرخای و تاکی»

یو ډېل وویل:

«مور باید لوی مشر ته د سیمی د کلیسا د مشر الیاس شکایت و کړو او دا

ورته رو بانه کرو چی الیاس په خد دول گناهونو کی شیخ عباس سره مرسته
کبری »

د هری خوا همدا غيونه و، پر شیخ عباس دویری وريئی راخوری شوی
«خلیل» وویل:

«ورو نو! بیبر! مه کوی، زه په مینه له تاسی غوايم چی مشر راهب ته مه ورخی
خکه هفه انصاف نه کوی، نه هم لوی مشز ته د الیاس شکایت وکری او نه هم
دا هیله خر گنده کری چی زه ددی کلی مشر و تاکل شم که تاسی له ماسره مینه
کوی، اجازه را کری ستاسی مینیخ کی ژوند و کرم په غم او خوبنی کی درسره
شريکشم»

«خلیل» تردی خبرو و روزته له کوره ووت تول خلک د هفه شاته روان شول
کله چی کلیسا ته ورسیدل د کلیسا د منار له شا خخه سپورمی سر را وچت
کر، توله سیمه خلیده «خلیل» د هفو نارینه و او بشخو خواته ولیدل چی ده ته
بی لیدل او په لور غیږی وویل:

«ای آزادی! زه دزده له تله تا غوايم، په دی تیاره چا پیریال کی زمور غړو
واوره، تاته مولاں اوچت کری، مور و ګوره، زمور کالی د پلار، نیکه په وینو
رنګ شوی، ای آزادی! مور باندی رحم و کره او زمور کریکه واوره، زده
موستا لار کی قربان کری، زمور و رمیرونه د یو چاد غلامی خخه د بل غلامی
ته بشکته کېږي واوره ای آزادی! زمور کریکی ته غوره کېږد زده ته موقوت
ورکره تر خود بمنانو باندی مو متی زوروري وی»

«خلیل» د آسمان خواته په زاري و خو بزگرانو ده کی سترگی نیولی وی
هفوی دده له غږ خخه خوند اخیست کله چی دعا ختمه شود د بزگرانو خواته
بی لیدل او وی وویل:

«نن خکه د «شیخ عباس» کور کی راتول شوی و چی د سهار نور و ګورو، او س

خی خپلو، خپلو خایونو ته ستانه شی
«خلیل» «راحیل» او «مریم» د کور خواته روان شول، خلک خواره شول، یو
ساعت و روسته کورونو کی خراگونه مره شول، کلی کی چوبتبا خوره شوه اود
بزگرانو ارواوی د خوبونو نپری ته ورسیدی.

ورو، ورو دوه میاشتی تبری شوی «خلیل» د کلی خلک د خپلو ارواو له
اسرارو اود هفوی له حقوقو خبر کرل، هفوی ته یې د مکارو راهیانو د ژوند
نقشه و بشودله او د واکدارانو د ظلمونو او خپل سریو کیسی ورته و کری،
بزگرانو د هغه خبرو سره زیات خوشحالیدل او هم یې خپلی کرکیلی ته دوام
ورکر، «شیخ عباس» ناروغی باندی اخته شو، لیونی شو، خپل کور کی به
داسی گرخیده راگرخیده لکالیوه چی پنجری کی گرخی، خپل نوکران به یې
لور غبو باندی رابلل خود د بوالونو پرته به چا خواب نه ورکاوه کله چی ژمی
راورسید د «شیخ عباس» ورخی پوره شوی، خنکدن په مخه کر او بد حالت
کی یې ساه ورکر، خینو خلکو ویل چی هغه بشخی ته د دعا او فاتحی لپازه
واو خان یې ووازه، کومی بشخی به چی د هغه بشخی ته د دعا او فاتحی لپازه
ورتلی او چی بیرته به راغلی میرونوته به یې ویل «شیخ عباس» دویری مر
شوی خکه چی د «راحیل» د میره «شمعان» روح نیمه شیه ورته راتله او هغه
به یې په زور هغه خای ته بوته کوم خای کی چی پنځه کاله دراندی وزیل و.
د سپرلی موسم د کلی خلکو ته د مینی هغه پې راز روښانه کړ چی د «خلیل»
او د «مریمی» مینځ کی پروت و، هغوي دانشوی منلي یې «خلیل» دی تری
لاړشی د هفوی یې زدونو ته یې رنما وریخنبلی وه، کله چی د لو وخت راغی
بزگران لاړل پتیيو کی غله تولو له، او س «شیخ عباس» نه و چی د دوی غله
غضب کړی او خپلو ګودامونو ته یوسی، بزگرانو غنم، جواز، شراب او زیتون
خپلو کوتو کی خای پر خای کړل «خلیل» هفوی ته د کار او زحمت درس
ورکاوه، د غلی تولولو، شرابو جورولو او خوندی کولو کی یې مرسته ورسه

کوله او خان او هفوی مینخ کی بی کوم امتیاز ته خای نهور کاوه.
 د هفی زمانی خخه رانیولی تر ننده کلی هر کس په خوبی سره کرکیله کوی
 او د بیونو میبوی تولوی، همدا ددوی د کار ثمره ده، د ځنکی مالکان هفده دی
 چی کښت په کی کوی او انگور د هفو په برخه دی چی کری او ساتنه بی کوی.
 نن له دی پیښی نیمه پیړی تیره شوی کله چی کوم پر دیسی له دی لاری
 تیرپیړی او د ددی کلی موکاله ژوند گوری حیرانیپیړی، د کلی پراخی سیمی
 شنی او بناسته تر نظر راځی، ختین کورو نه په بناسته کورو نو پېدل شوی او
 شا او خواهی شنډ پټی او له میوو د ک بیونو د بناسته سپرلی په شان بنګاری
 که خوک وغواړی چی د «شیخ عباس» سرگذشت باندی خان پوه کړی نو یو
 لارښود هفه یوی ماتی تیرپی ته وروړی چی شا او خواهی دیوالونه رالویدلی
 اوورته وايې:

«داد «شیخ عباس» مانی دی او د ادده تاریخ»
 او که ویوښتی چی د «خلیل» سرگذشت او کارنامی خهدی نولا رښود آسمان
 خوانه لاس پورته کړی او وايې:
 «زمور صالح «خلیل» هلتہ او سیپوی خود هفه کارنامی زمور نیکونو په
 زرینو کربنو زمود زد و نو پر پانو لیکلی چی د زمانی پرغلونه او د وخت
 توپانونه بی نشي له مینځه ورلی».

د خليل جبران شهکار لندو کيسوا ثم کسي بهه:

* د محبوب راستنيدل

* د قبرونو کريکي

* گلبدن

* د ناوي پالنگ

* د مرو په کلى کې

* توبان

او

* باغى ارو اوى

په نوم کيسى ولولى